

period. The archaeological excavations brought to light a Getic mud fortress (IVth cen. B.C.) at Beștepe, at approx. 1 km. west of Salsovia, and two Getic incineration necropolises (IVth—IIIth cen. B.C.) at approx. 9 km towards east, at Murighiol.

Our report would like to introduce in the scientific circuit archaeological and numismatic pieces discovered occasionally in Mahmudia, and almost all found in the collection of the Mahmudia General School.

The oldest archaeological relics came from the zone situated west of the village, along St. George branch, where the ruins of the Roman fortress are also found. In this area with high promontories, a Neolithic pot (Gumelnița culture) was discovered, also a bronze axe of the Darabani type, dating from the middle Bronze Age.

We identified two zones with settlements or necropolises from the Hallstatt period: the first is found right on the eastern side of the actual village and belongs to the Babadag culture (VIIth—VIth cen. B.C.) (Pl. 2:1—3), and the other is found at approx. 3 km S—E of Mahmudia, in the point named 'Cairacul Mare', where incineration burials from the Birsești culture (VIth cen. B.C.) (Pl. 3:5) were discovered.

From the IVth cen. C.B. the whole zone knows a strong Getic population growth. Beside the earlier discoveries, we identified two new points: one is found right in the zone of the Salsovia fortress (Pl. 3:6; 4:7), and the other in the village, in the place named 'Lutărie Reception base', where an inhumation burial was found by chance (Pl. 4:8).

The discoveries from the Roman period came exclusively from Salsovia, and from the Roman civil settlement and necropolis, from around there. The continuity of the fortress historical evolution is attested from the middle of the Ist cen. A.D. to the middle of the VIth cen. A.D., perhaps with some decline periods (in the second half of the IVth cen. and the Vth cen. A.D.) (Pl. 5—9).

In the early medieval period, Salsovia is again populated, although on a more reduced scale than in other fortresses, being numismatically documented at least until the third quarter of the XIth century (Pl. 10).

Thus Salsovia presents a historical evolution alike the other fortresses from the Danube's limes.

The future investigations will be able to bring new specifications and overtones regarding the history of Mahmudia, which our modest contribution hopes to facilitate.

ASPECTE ALE CIVILIZAȚIEI GETO-DACICE DIN DOBROGEA ÎN LUMINA CERCETĂRILOR DIN AȘEZAREA DE LA SARICHIOI (sec. IV—II î.e.n.).

IRINA OBERLÄNDER-TĂRNOVEANU și
ERNEST OBERLÄNDER-TĂRNOVEANU

La sud de satul Sarichioi (com. Sarichioi, jud. Tulcea), de-a lungul malului lacului Razelm se succed aproape fără întrerupere pe o distanță de 2,5 km, începând de la marginea actuală a satului și pînă în dreptul insulei Gradiște, bogate urme arheologice din epoci diverse, între care majoritatea o reprezintă cele getice și grecești din sec. IV—II î.e.n. (Pl. 1).

Includerea zonei Sarichioi-Sud pe hărțile arheologice este de dată recentă¹ și aceasta se datorează împrejurării că nivelele de locuire antice sînt suprapuse de un strat de pămînt destul de gros, lipsit de urme arheologice. Numai modificările suferite de țărnișurile lacului Razelm în ultimele trei decenii cînd, datorită închiderii Portiței și deschiderii canalului Dranov, nivelul apei a crescut, determinînd erodarea malurilor, au permis depistarea urmelor arheologice. Eroziunea a afectat țărnișul pe o porțiune de 200 m. spre interiorul useatului, determinînd, între altele, formarea insulei Gradiște și apariția unei faleze înalte, pe alocuri de 3—4 m².

Înainte de începerea eroziunii, terenul cobora în pantă lină spre lac, terminîndu-se cu o plajă cu nisip fin. (Pl. 14/1). Acesta trebuie să fi fost, în linii mari aspectul locului și în antichitate, cînd zona forma o peninsulă între golful Babadag și mare².

Urmele arheologice se găsesc aproape exclusiv în apa lacului, în zona erodată și sub malul prăbușit.

Cercetările arheologice de suprafață întreprinse între anii 1976—1978, ca și sondele din 1976 și 1978 au dus la recoltarea unui material variat, care ne permite urmărirea locuirii zonei din neolitic pînă în epoca feudală.

Cele mai vechi urme de locuire au fost surprinse în punctul „La Bursuci”, în dreptul insulei Gradiște, unde a fost descoperită în timpul săpăturilor arheologice din 1978 o așezare aparținînd ultimelor faze ale culturii Boian și de tranziție spre cultura Gumelnița⁴ suprapusă de necropolă, din epoca bronzului.

Următoarea fază de locuire, surprinsă numai prin descoperiri întîmplătoare în punctul „La Grădină”, datează de la sfîrșitul epocii bronzului și aparține culturii Noua. Mărturiile constau din cîteva fragmente ceramice și un omoplat crestat, caracteristice acestei culturi (Pl. 4/1—4, 18/1). Deși materialele sînt puțin numeroase și nu au fost

găsite în context stratigrafic clar, totuși ele vin să adauge un nou punct, alături de cele cunoscute anterior, pe harta răspândirii culturii Noua în Dobrogea⁵.

Tot prin descoperiri întâmplătoare — fragmente de căni cu torți supraînălțate și vase bitronconice — este atestată cultura Babadag, faza finală (III C).

Principala etapă de locuire a zonei cercetate, ilustrată printr-un material deosebit de abundent și variat, se înscrie între limitele sec. IV—II î.e.n. Din această etapă datează o așezare getică și foarte probabil, o necropolă tumulară, aflată în imediata ei apropiere. Asupra descoperirilor din această perioadă vom reveni mai jos.

Locuirea se pare că încetează cu desăvârșire în sec. II î.e.n. Lipsese complet materialele arheologice de epocă romană și romano-bizantină.

La începutul epocii feudale pe acest teritoriu se infiripă o întinsă așezare, ilustrată printr-o mare cantitate de ceramică de tip Dridu și prin monede: un follis anonim Thompson cl. C, atribuit lui Mihail al IV-lea Paphlagonianul (1034—1041), trei monede ale Hoardei de Aur; 1 dirhem de argint, emis de hanul Toktai (1290—1312) și două monede de bronz din prima jumătate a secolului al XIV-lea, precum și un ducat de la Mircea cel Bătrîn.

După această perioadă locuirea încetează pentru totdeauna.

Datorită interesului științific pe care îl prezentau descoperirile întâmplătoare din zona Sarichioi-sud, cât și condițiilor terenului, care impuneau o intervenție de urgență pentru lămurirea stratigrafiei stațiunii înainte ca ea să fie total compromisă, conducerea Muzeului Deltei Dunării Tulcea ne-a încredințat sarcina de a întreprinde un sondaj de scurtă durată în perioada 30 august — 4 septembrie 1976.

Secțiunea de sondaj a fost trasată în punctul numit de localnici „La Grădină”, situat la aproximativ 600 m sud de marginea actuală a satului Sarichioi, pe malul lacului Razelm, orientată paralel cu acesta, pe direcția NV-SE, la 5—7 m distanță de linia de atunci a țărmului (Pl. 14/2, 16/1). Secțiunea avea 50 m lungime și 2 m lățime, fiind caroiată din 2 în 2 m, începând din capătul ei sudic. Ulterior a fost deschisă și o casetă de 6 × 5 m pe latura vestică a secțiunii SI, în dreptul carourilor 10—13.

Stratigrafia se prezintă după cum urmează: stratul vegetal coboară până la adâncimea de —25—30 cm. Sub acesta se află un strat de pământ negru, afinat, între —30—40 cm, în care se găsesc resturi ceramice și osteologice amestecate. Urmează un strat de pământ galben lutos, în care au fost surprinse podele de locuințe și vetre. Acest nivel de locuire, cu materiale ceramice și osteologice mai dense în zona podelelor, se întinde

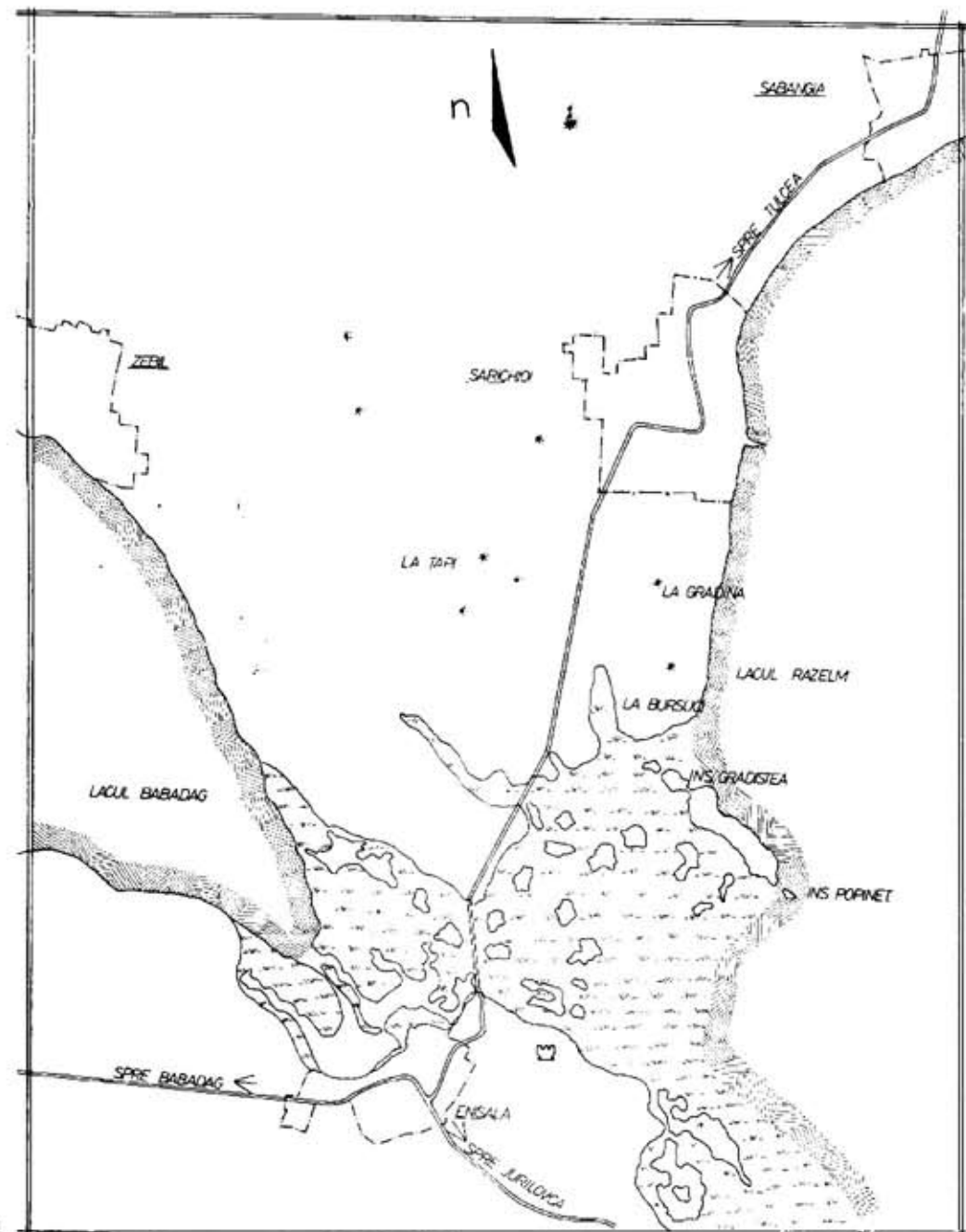
PL. 1. HARTA PUNTELOR ARHEOLOGICE DIN ZONA COMUNEI SARICHIUI:

1. «LA GRĂDINĂ» 2. «LA BURSUCI». 3. «LA GRADIȘTE». 4. NECROPOLĂ TUMULARĂ — «LA GRĂDINĂ» 5. NECROPOLĂ TUMULARĂ — «LA TAPI». 6. NECROPOLĂ TUMULARĂ — «LA TREI MOVILE».

PL. 1 — LA CHARTE DES STATIONS ARCHÉOLOGIQUES SUR LE TERRITOIRE DE LA COMMUNE DE SARICHIUI: 1. «LA GRĂDINĂ (AU JARDIN)». 2. «LA BURSUCI» (AUX BLAIREAUX). 3. «L'ÎLE DE GRADICHTÉ». 4. NÉCROPOLE TUMULAIRE — «LA GRĂDINĂ (AU JARDIN)» 5. NÉCROPOLE TUMULAIRE — «LA TAPI» (AUX BOUCS). 6. NÉCROPOLE TUMULAIRE — «LA TREI MOVILE (AUX TROIS TERTRES)».

PL. 1. THE ARCHAEOLOGICAL SITES IN SARICHIUI AND ITS SURROUNDINGS: 1. «LA GRĂDINĂ» («AT THE GARDEN»). 2. «LA BURSUCI» («AT THE BADGERS»). 3. GRADICHTÉ ISLAND. 4. «LA GRĂDINĂ» — TUMULAR NECROPOLIS. 5. «LA TAPI» («AT THE HE-GOATS»). — TUMULAR NECROPOLIS. 6. «LA TREI MOVILE» («AT THREE HILLS») — TUMULAR NECROPOLIS.

între 40—70 cm. Sub acest nivel se mai surprind pe unele porțiuni (carourile 19—22) slabe urme arheologice pînă la adâncimea de —86 cm, după care urmează pământul steril, deși s-a coborît pentru verificare pînă la —2 m. în capătul nordic al secțiunii (Pl. 2).

Singurul nivel de locuire surprins în secțiune este marcat de două podele cu vetre, aparținând unor locuințe: L_1 în carourile 10—13 și L_2 în carourile 1—3. Cele două podele se aflau la aceeași adâncime și erau amenajate din lut curat, lipsit de cărbune sau cenușă, dar conținând resturi osteologice. Marginile locuințelor nu au putut fi clar delimitate datorită atât îngustimii sondajului, cât și datorită faptului că locuințele au fost abandonate, neapărând urme de incendiu care să delimiteze mai clar contururile. Lutul pereților s-a prăbușit și s-a pulverizat uniform peste podele⁶. Nu am găsit gropi de pari sau alte elemente de construcție (Pl. 16/2, 17/1).

Locuințele erau de suprafață sau foarte puțin adâncite în pământ, construite probabil din stuf sau împletitură de nuiele lipită cu lut. Acoperișul era și el tot din stuf.

Pe podele, lângă profilul de vest al secțiunii, au apărut două vetre simple, de formă rotundă, amenajate pe un pat subțire de lut. Vatra locuinței L_1 avea un diametru de 125 cm, fiind înălțată cu 5 cm, deasupra podelei (Pl. 3, 17/2). Vatra celeilalte locuințe a fost surprinsă numai fragmentar. Ambele vetre indică o folosire de scurtă durată, stratul de cenușă fiind subțire, iar chirpicul puțin ars.

Lângă locuința L_1 , în carourile 5—6, am surprins o a treia podea, din lut galben curat și bine bătătorit, pe care am găsit în situ un vas mic, globular, cu urme puternice de ardere secundară. Această podea, aflată cu 15 cm mai jos de nivelul podelei L_2 , pare să fi fost o anexă a locuinței.

Nu au apărut gropi în jurul locuințelor, nivelul fiind reprezentat de lutul galben aproape uniform în întreaga secțiune. Vetrele și materialul ceramic și osteologic mai abundent erau singurele indicii mai clare ale locuințelor.

Descoperirile din cursul campaniei au fost unite din punct de vedere cronologic și tipologic.

Ceramica, foarte fărâmițată, se împarte în două părți aproape egale între ceramica de proveniență getică, locală și cea de import, grecească. Grosul elementelor ceramice se concentrează în zona podelelor de locuințe. Astfel, o treime din ceramica getică și aproape jumătate din cea grecească a fost recoltată de pe podeaua L_1 , iar de pe podeaua L_2 provin 14% din cea getică și 9% din cea grecească.

Ceramica getică era în întregime lucrată cu mâna; 80% din fragmente erau din pastă grosolană, poroasă, având în compoziție pietriș, nisip și granule de calcar. Restul de 20% proveneau din vase modelate dintr-o pastă mai bună, mai îngrijit frământată și lustruită pe una sau pe ambele fețe. (Pl. 5—7, 18/2—3, 19, 20).

Pasta vaselor avea culori variate, mergând de la negru la gălbui pal și cărămiziu. Atât cât s-a putut determina din fragmentele mărunte găsite în sondaj, formele vaselor erau puțin variate: vasul-sac — 80% din totalul fragmentelor identificate, vasul globular — 6,6% și vase bitronconice. Câteva mici fragmente par să provină dintr-o cană și dintr-un vas clopot cu apucători orizontale⁷.

Repertoriul decorativ era dominat de briul alveolat, dispus la 1—3 cm sub buza vasului (14 fragmente), urmat de briul simplu în relief (3 fragmente) și de briul crestat oblic (2 fragmente). Într-un caz am găsit o apucătoare orizontală.

Doar trei vase au putut fi întregite: vasul globular găsit pe podeaua-anexă a locuinței L_1 (Pl. 5/2, 19/2), un vas mic bitronconic din zona locuinței L_1 (Pl. 5/3, 19/3) și un vas mare, bitronconic, cu gura largă și buza mult evazată, decorat cu un briu crestat, găsit în situ pe vatra locuinței L_1 (Pl. 5/1, 19/1). Acesta din urmă este singurul care permite o încadrare cronologică mai precisă. Un exemplar similar este datat la Histria în primele două treimi ale sec. IV î.e.n.⁸ Este o formă mai puțin răspândită în spațiul daco-getic, fiind considerată de influență nord-pontică. Exemplare asemănătoare au mai apărut în Dobrogea la Histria⁹, Nicolae Bălcescu (jud. Constanța)¹⁰, Garvăn-Mlăjitel Florilor (jud. Tulcea)¹¹ și în nordul Moldovei la Bosanei (jud. Suceava)¹².

Ceramica grecească era alcătuită în proporție de peste 90% din fragmente de amfore. Dintre acestea, peste jumătate provin din amfore de Thasos mijlocii și mici (53%), iar 35% aparțin unor amfore pontice: Sinope (8%), Heracleea Pontica și Chersones. Celelalte fragmente n-au putut fi determinate. (Pl. 11, 12, 25).

Fragmentele provin de la un număr foarte mare de amfore, aproximativ 20 pe podeaua L_1 și 11 pe podeaua L_2 . Pe câteva fragmente apar urme de vopsea roșie¹³. În secțiune, a apărut o singură toartă de amforă de Thasos cu ștampilă, pe podeaua L_1 . Deși ștampila este greu lizibilă, totuși, ținând seama de formă, poziție și caracteristici, ea poate fi încadrată în al doilea sfert al sec. IV î.e.n.¹⁴ (Pl. 29/1).

Semnalam aici descoperirea unor fragmente de amfore care au fost reutilizate, primind diverse întrebuințări practice chiar după ce recipientul se deteriorase. Astfel, sînt fragmente de torți de amfore, unele descoperite chiar pe podelele locuințelor, șlefuite pe toate fețele, fiind folosite poate la lustruirea ceramicii locale; greutatea din torți de amfore despicate în lung și perforate la un capăt; (Pl. 13/4, 37/4) un gît de amforă de Thasos găsit în situ lângă vatra locuinței L_1 , avînd urme de ardere secundară și fiind vizibil folosit ca suport pentru vase.

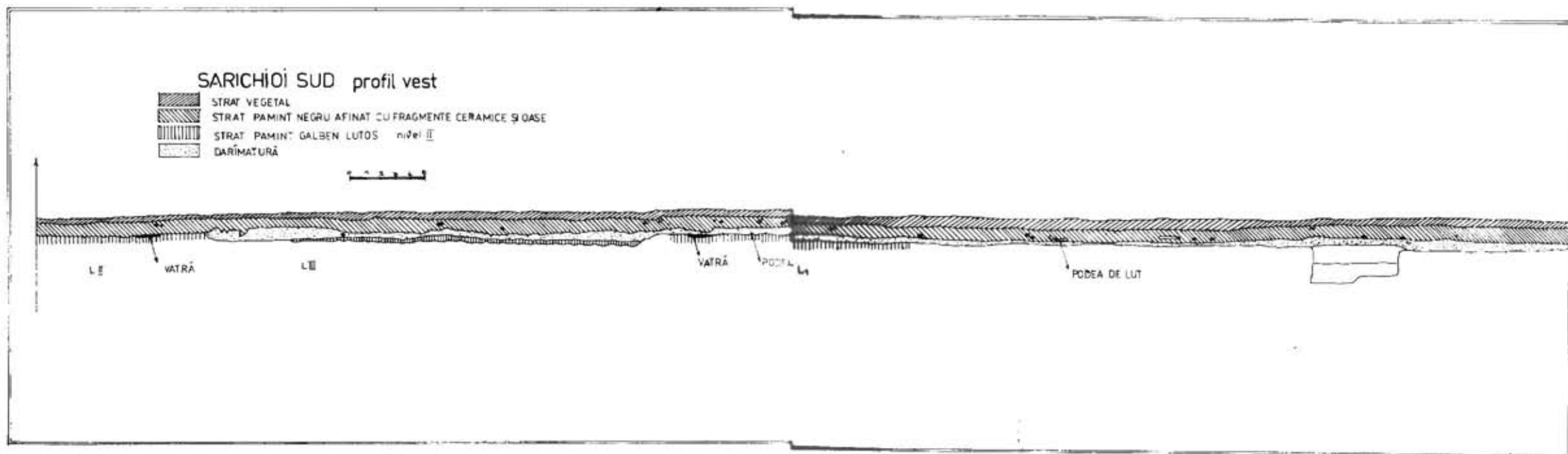
Pe lângă amfore, ceramica grecească cuprinde fragmente de vase cenușii lucrate la roată, acoperite cu firnis negru mat. Este vorba de străchini cu buza aplatizată și decorată cu linii ondulate și torți de cănițe din pastă gălbuie și cenușie. Două fragmente⁴ de străchini se aflau chiar pe vatra locuinței L_1 .

Alături de ceramică, a ieșit la iveală o mare cantitate de case, care reprezintă aproximativ 40% din întregul material recoltat. Oasele aparțin unei categorii variate de animale: bovine, porcine, ovi-caprine, câine, păsări, pești, alături de care apar și resturi de mistreț și cerb. Ca și materialul ceramic, oasele apar în majoritate tot pe podelele locuințelor și în jurul acestora. Prezența acestui material osteologic abundent pare să indice că animalele constituiau o sursă importantă în asigurarea hranei locuitorilor așezării. Concluzii mai largi se vor putea trage numai după studiul de laborator al întregului material¹⁵.

În afara fragmentelor ceramice și a oaselor, locuințele erau aproape complet lipsite de inventar mobil, ce fusese luat de locuitori în momentul părăsirii locuințelor. Au apărut doar o piatră aproape sferică, provenind de la o rîșniță de mîină (Pl. 37/2), o gresie de ascuțit (Pl. 13/1, 37/1) și o bucată de gresie calcaroasă, folosită probabil ca greutate (Pl. 13/2, 37/3).

Inițial, am considerat că ne aflăm în fața unei așezări getice deschise, cu organizare destul de compactă. Cercetări de suprafață ulterioare au arătat însă că urmele arheologice se întind pe o distanță foarte mare de-a lungul malului lacului Razelm. Ținem să subliniem uniformitatea de răspîndire și unitatea cronologică și tipologică a mărturiilor arheologice getice și grecești pe toată întinderea zonei Sarichioi-Sud, între marginea satului și punctul „La Bursuci”, ceea ce ne determină să excludem posibilitatea deplasării în timp a așezării pe teritoriul menționat, sau existența mai multor așezări de perioade diferite. Pe de altă parte, nu credem să existe două așezări distincte, contemporane din punct de vedere cronologic, pe un teritoriu de 2,5 km lungime.

Înclinăm mai degrabă să considerăm că este vorba despre o așezare risipită, cu gospodării izolate sau grupate în mici aglomerări, înșiruite de-a lungul țărmurilor fostului golf marin. Astfel s-ar putea explica și neașteptata sărăcie a descoperirilor din sondajul efectuat în punctul „La Grădina”, comparativ cu bogăția și varietatea descoperirilor întîmplătoare. Singurul nivel identificat stratigrafic, indicînd o locuire de scurtă durată, se poate data în jur de mijlocul secolului IV î.e.n. Descoperirile întîmplătoare indică însă o locuire activă timp de cel puțin două secole (IV—II î.e.n.), deci mai multe nivele, pe care noi nu le-am surprins în punctul cercetat.

PL. 2. PROFILUL DE VEST AL SECȚIUNII S₁, SARICHIROI — «LA GRĂDINĂ», 1976. Sc. 1/50.
 PL. 2 — LE PROFIL — OUEST DE LA SÈCTION S₁, SARICHIROI — «LA GRĂDINĂ», 1976, ÉCH. 1/50.

Rezultatele unui sondaj de proporții reduse într-o așezare cu trăsăturile menționate mai sus, nu au fost și nici nu puteau fi, decât printr-o șansă fericită, pe deplin concludente pentru întreaga zonă. De aceea, considerăm necesar să prezentăm și descoperirile întâmplătoare, adunate de noi sau aflate în colecția Școlii generale din Sarichioi¹⁶. Acestea cuprind ceramică, monede, precum și diferite obiecte din lut, metal și pastă de sticlă: fusaiole, greutatea piramidale din argilă, aproape 200 de virfuri de săgeți de bronz cu trei muchii, bucăți informe din fier și bronz, clopoței de bronz, un inel de bronz sigilar grecesc, având gravată pe placa ovală imaginea lui Heracles, mărgelile din pastă de sticlă, brățări și verigi de bronz, fibule de tip „tracic” (Pl. 36).

Monedele descoperite în zona așezării aparțin toate Histriei. Cele mai vechi sînt trei exemplare de monede de bronz din tipul cu roata și legenda ΙΣΤ, turnate, databile în secolele V - IV î.e.n. și un exemplar de asemenea de bronz, din tipul cu Zeul fluvial, sec. IV î.e.n. Alte trei monede histriene din tipurile cu capul Demetrei, cu capul lui Dionysos și cu Apollon pe Omphalos au făcut parte dintr-un tezaur mai mare, descoperit prin anul 1958 (sec. II î.e.n.). Monedele dau un suport cronologic mai precis așezării și atestă legăturile de schimb cu centrele grecești, în primul rînd cu Histria.

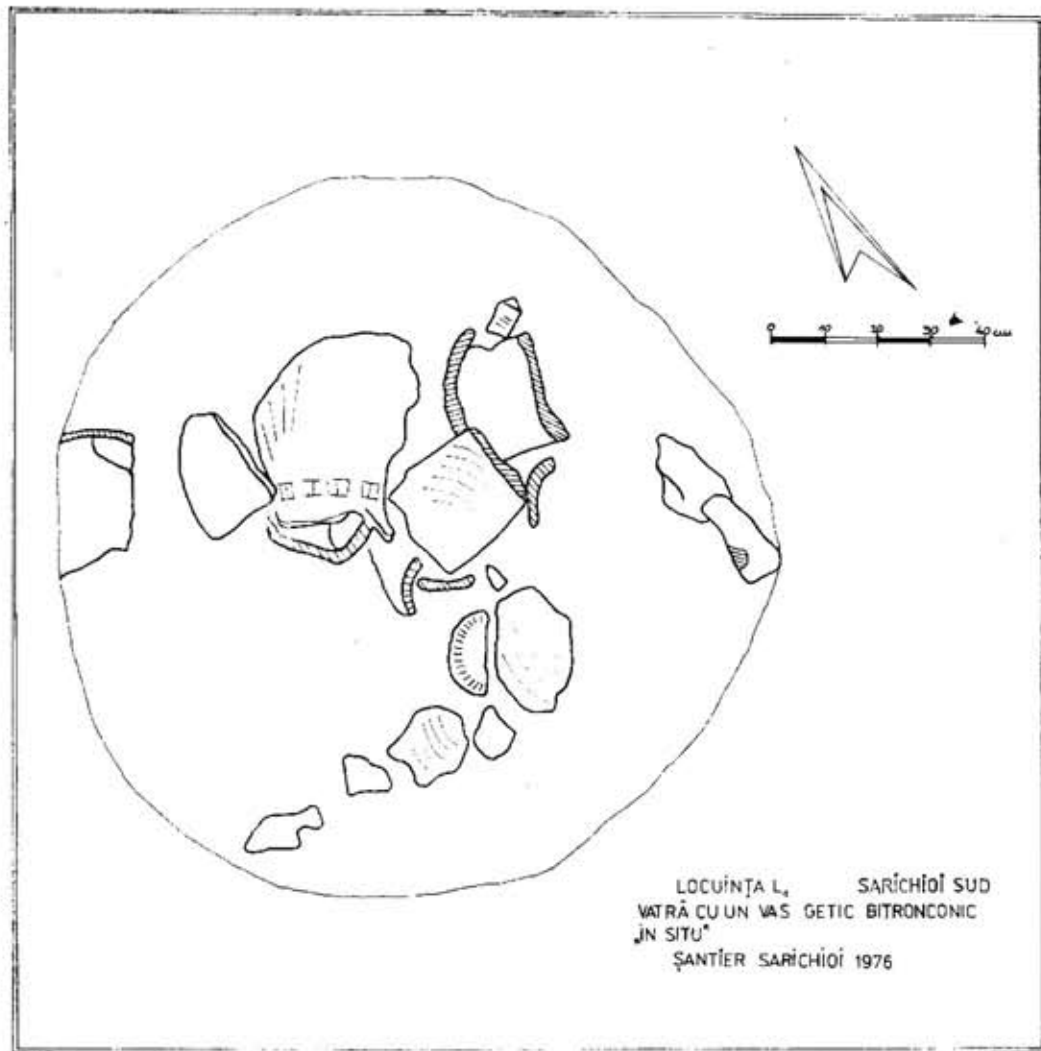
Ceramica getică provenind din descoperiri întâmplătoare este în întregime lucrată cu mina, ceea ce întărește veridicitatea observațiilor făcute asupra materialului din sondaj. Fără a putea face o statistică riguroasă, menționăm totuși că între fragmentele de buze de vase apar adesea cele puternic evazate înafară, care par să dea o notă aparte ceramicii getice de la Sarichioi, comparativ cu cea de la Enisala. Formele și repertoriul decorativ sînt puțin variate.

PL. 2. SARICHIROI — «LA GRĂDINĂ», 1976: THE WESTERN PROFILE OF THE SECTION S₁. SC. 1/50.

O categorie deosebită în cadrul ceramicii getice de la Sarichioi o constituie imitațiile după formele ceramice grecești. Acestea sînt realizate întotdeauna cu mina, dintr-o pastă grosolană, cu pietriș și granule de calcar adesea poroasă și sfărîmicioasă, nelustruită. Totuși, în pofida calității inferioare a materialului și caracterului rudimentar al tehnicii de modelare și de ardere, fidelitatea față de forma, dimensiunile și proporțiile prototipului grecesc este remarcabilă.

Cele mai multe fragmente de imitații aparțin unor forme deschise, străchini, castroane, lekanai, care nu par să fi fost prea răspîndite în repertoriul getic local, cel puțin în această zonă și pentru această perioadă¹⁷. Acestea sînt de altfel, și tipurile de vase cele mai frecvent întîlnite în cadrul ceramicii grecești descoperite la Sarichioi. Este vorba de marfa curentă produsă în atelierele de la Histria și, poate, de la Argamum, arsă reductor sau oxidant, decorată adesea cu linii ondulate în val sau în feston și avînd 2-4 torți orizontale, uneori răsucite sau mărginite de cîte două proeminente conice. Preluarea s-a făcut nu numai în privința formei, dar uneori chiar și a tehnicii de ardere. Astfel, un fragment de străchină sau farfurie cu buza aplătizată și ușor oblică în sus, imitînd străchinile cenușii decorate cu linii ondulate, era arsă reductor, căpătînd o culoare gri deschis, asemănătoare originalului (Pl. 8/5, 21/3), în timp ce o imitație de lekanis din care s-au păstrat o toartă orizontală mărginită de proeminente conice și un fragment din perete, era arsă oxidant, pasta avînd o culoare cărămizie la exterior și mai deschisă în miez (Pl. 8/1, 21/3).

Nu au apărut încă imitații de torți torsionate, dar din cele cu șanțuire mediană există cîteva exemplare (Pl. 8/2,4; 21/2).

PL. 3. PLANUL VETREI LOCUIŢEI L1, SARICHIŢOI — « LA GRĂDINĂ », 1976. Sc. 1/20.

PL. 3 — LE PLAN DE L'ÂTRE DE LA MAISON L₁, SARICHIŢOI — « LA GRĂDINĂ », 1976, ÉCH. 1/20.

PL. 3. SARICHIŢOI — « LA GRĂDINĂ », 1976: THE FIRE-PLACE ON THE FLOOR L₁. SC. 1/20.

Între imitații se mai înscrie un gît de amforă fragmentar, lucrat cu mîna dintr-o pastă grosieră, cu multă mică și pietriș în compoziție, (Pl. 9/2, 21/4). Fragmentul este, din păcate, prea mic pentru a permite reconstituirea tipului de amforă, totuși înclinăm să credem că prototipul a fost o amforă de Rhodos. O piesă la fel de deosebită este o imitație de oinochoc attică cu firnis negru din categoria „West Slope” cu corpul decorat cu caneluri verticale adînci și baza inelară. Imitația getică din pastă cenușie are pereții groși de 2 cm, probabil datorită dificultății olarului de a realiza în pasta

grosolană decorul de caneluri verticale. În acest scop, meșterul local a recurs la un tipar, care asigură regularitatea motivului decorativ (Pl. 9/1, 21/5).

Deși încă puțin numeroasă, categoria imitațiilor lucrate cu mîna ni se pare destul de variată pentru a căpăta o semnificație specială. Înclinăm să credem că ea ilustrează o fază timpurie în procesul de trecere spre Latène a societății getice locale și anume, faza în care, după ce o anumită perioadă ceramica grecească procurată prin schimb reprezentase o marfă larg acceptată, dar totuși străină, distinctă de cea curentă locală, formele grecești încep să fie adoptate, pe o scară totuși redusă, de olarii autohtoni și transpuse, pentru început, în vechia tehnică locală, încă rudimentară în ceea ce privește prepararea pastei, modelarea cu mîna și arderea insuficientă, la temperatură joasă, a vaselor. De altfel, efortul vizibil de transpunere cît mai exactă a prototipurilor este caracteristic etapelor timpurii de preluare a unor forme străine. Ea precede etapa adoptării, alături de influențe ale formelor străine, din ce în ce mai îndepărtate de original, și a tehnicii superioare.¹⁸

Atît cît se poate întrevădea din materialul descoperit, etapa timpurie de preluare a formelor grecești începe la Sarichioi în secolul IV î.e.n.

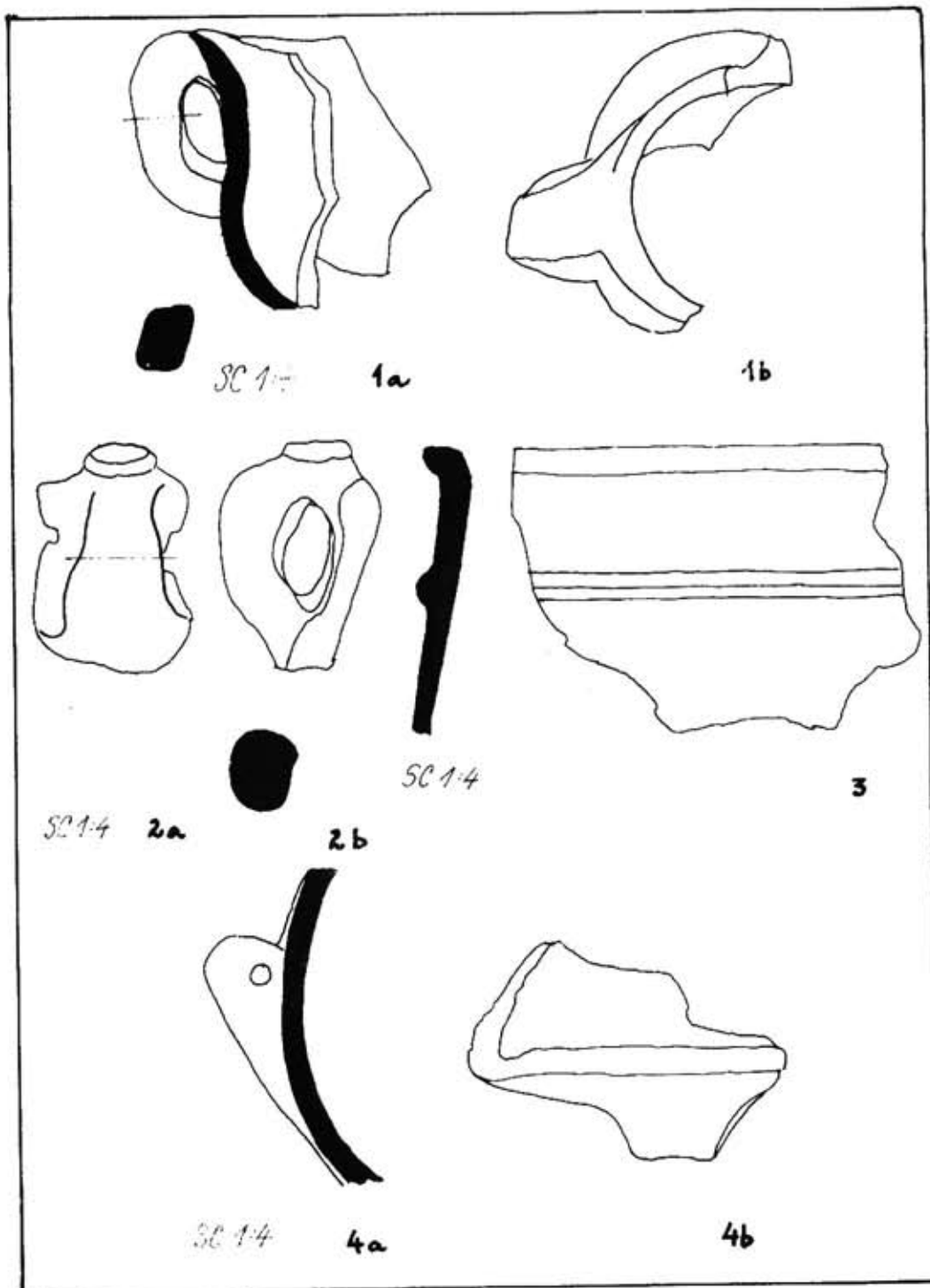
Ceramica grecească este reprezentată în cea mai mare parte prin amfore variate, acoperind perioada secolelor IV—II î.e.n. Dintr-un lot de 45 de torți și gîturi de amforă ștampilate, 24 sînt de Thasos (sec. IV—III î.e.n.), 7 de Rhodos (sec. III—II î.e.n.), 5 de Sinope (sec. III—II î.e.n.), 4 de Chersones (a doua jumătate a secolului III și prima jumătate a secolului II î.e.n.), 3 de Heracleea Pontica, iar 2 din centre nedeterminate.¹⁹

La centrele grecești menționate mai sus se adaugă și Cos, reprezentat prin cîteva exemplare cu torți bifide din etapa timpurie a acestui atelier (sec. III—II î.e.n.) (Pl. 26/1).

Peste jumătate din numărul ștampilelor aparțin Thasos-ului (53,3%), majoritatea inserîndu-se între a doua jumătate a secolului IV și prima jumătate a secolului III î.e.n. Remarcăm totuși și prezența unor exemplare timpurii (nr. 33 din catalog) care se pot data în jur de 390 î.e.n.

În general, marea majoritate a ștampilelor datează din secolele IV—III î.e.n., puține mergînd și în primele decenii ale sec. II î.e.n. Una singură (nr. 52) poate fi sigur datată în a doua jumătate a secolului II î.e.n. Astfel se explică și predominanța Thasos-ului, care are majoritatea ștampilelor în această perioadă. Deși lotul de ștampile nu este numeros, în cinci cazuri numele de magistrați sau producători se repetă pe mai multe ștampile, cu variante de simboluri, grafie, etc: Thasos: Κρατιστάρχης (2), Μενέδημος (2), Πυθίων (2); Sinope: Κρατιστάρχης (2); Chersones: Νάνως (2).

Alături de abundentul material amforistic apar și vase din categoria ceramicii curente grecești: străchini cenușii cu buza plată, decorată cu linii ondulate realizate cu pieptenul (Pl. 10/2 5, 23/1—5). Uneori decorul se repetă pe perețele exterior, imediat sub buză. Suprafața interioară și parțial cea exterioară, sub buză, sînt acoperite de un firnis negru mat, de proastă calitate, păstrat incomplet; castroane arse oxidant și acoperite de firnis roșu închis, decorate cu linii ondulate pe buză și pe mijlocul suprafeței interioare (Pl. 24/1); lekanai cenușii cu firnis negru mat (Pl. 10/6, 23/6); un fragment de olpé din pastă roz-gălbui, decorat cu firnis brun aplicat cu peria (Pl. 10/1, 22/2). Străchini cenușii cu baza adusă spre interior și avînd una — două torți oblice pe buză (Pl. 22/3). Ele sînt cu siguranță produse ale atelierelor ceramice din cetățile grecești dobrogene, în primul rînd ale Histriei²⁰. Aceste tipuri de vase de calitate medie, ușor de procurat prin schimb, răspunzînd pe deplin gustului și necesităților curente ale populației locale, veneau să întregască repertoriul de vase necesare vieții de toate zilele.

Subliniem că din descoperirile de pînă acum din zona așezării getice de la Sarichioi lipsește complet vasele de lux cu firnis negru. Nu au apărut nici măcar fragmente mărunte. Aceasta pare să dovedească faptul că ceramica de lux era procurată mai ales pentru a fi depusă în morminte, după cum o arată numeroasele descoperiri din necropolele getice de această perioadă, în timp ce pentru utilizare curentă era preferată ceramica grecească comună, de o calitate superioară ceramicii getice lucrată cu mîna.

Prezența mărfurilor grecești în așezarea getică de la Sarichioi ilustrează amploarea și permanența schimburilor dintre populația locală și centrele grecești, dovedind o putere economică substanțială a comunităților autohtone.

Cu toate rezervele impuse de caracterul incipient al cercetărilor de la Sarichioi, așezarea getică descoperită aici aduce o lumină nouă asupra vieții populației locale din zona litorală a Dobrogei într-o perioadă cunoscută pînă acum mai mult din necropole.

Descoperirile de la Sarichioi ridică un semn de întrebare asupra datării timpurii a adoptării roții olarului de către triburile getice de aici²¹. Credem că se impune pentru viitor o reanalizare a ceramicii lucrate la roată din necropolele autohtone și în general a întregului material, în primul rînd în raport cu descoperirile din așezările getice contemporane, pentru a se vedea în ce măsură inventarul funerar reflectă corect realitățile vieții cotidiene.

Pe de altă parte, considerăm că ar fi deosebit de util să se acorde mai multă atenție imitațiilor descoperite în stațiunile dobrogene, pentru că numai introducerea în circuitul științific a tuturor descoperirilor de acest tip ar putea oferi suportul unor concluzii mai largi privind circulația și receptarea formelor ceramice grecești în mediul indigen, cronologia și tipologia acestui fenomen.

CATALOG SELECTIV

AL DESCOPERIRILOR ARHEOLOGICE DIN AȘEZAREA GETICĂ DE LA SARICHIOI

EPOCA BRONZULUI

CULTURA NOUA

1. *Omoplat crestut* (Pl. 18/1 a, b). MDDT inv. 1955; Passim, „La Grădină”, 1976.

în dreptul secțiunii SI, din pămîntul prăbușit din mal. Întreg L = 10 cm; l = 5 cm; D = 3,5/5 cm.

Marginea cavității glenoide este crestată mărunț și regulat.

PL. 4. EPOCA BRONZULUI TÎRZIU — CULTURA NOUA (SC. 1/2):

1A, B (CAT. 2). CEAȘCĂ GLOBULARĂ.

2 A, B (CAT. 3). TOARTĂ DE CEAȘCĂ CU BUTON.

3. BUZĂ DE VAS DECORAT CU BÎRUC SIMPLU.

4 A, B. FRAGMENT DE VAS BITRONCONIC CU TORTIȚĂ TUBULARĂ.

PL. 4 — L'ÉPOQUE DU BRONZE TARDIVE. CULTURE NOUA. ÉCH. 1/2.

1. A, B (CAT. 2) TASSE GLOBULAIRE.

2. A, B (CAT. 3). ANSE D'UNE TASSE À BUTON.

3. (CAT. 6). REBORD D'UN POT DÉCORÉ D'UNE BANDE EN RELIEF.

4: A, B. FRAGMENT D'UN POT BITRONCONIQUE AVEC DES ANSE TUBULAIRE.

PL. 4. LATE BRONZE AGE — THE NOUA CULTURE: 1A, B. (CATALOGUE 2) GLOBULAR CUP. 2A, B. (CATALOGUE 3). CUP HANDLE WITH A KNOB. 3. FRAGMENT OF A VASE DECORATED WITH A RELIEF BELT. 4A, B. BITRONCONIC VASE WITH TUBULAR LITTLE HANDLES.

Bibliografie: numeroase descoperiri în așezări aparținând culturii Noua: A. Florescu, în *Arh. Mold.* II—III, 1964, p. 160, fig. 11 (3—5, 9, 11); N. A. Harțușche, Fl. Atanasiu, *Brăilița*, Brăila, 1968, p. 24, pl. 58.

1. *Ceașcă globulară* (Pl. 4/1 a, b), MDDT, inv. 2079. Passim, malul lacului, 1976. Se păstrează un fragment din profil și toarta.

DM = 11 cm; LT = 2—3,2 cm.

Pastă cărămizie-gălbuie, cu pietricele. Lucrată cu mina, ardere oxidantă incompletă.

Toarta trasă din buza vasului, supraînălțată și mult lătită la bază.

Bibl.: A. Florescu, St. Rugină, D. Vicoveanu, în *Danubius* I, 1967, p. 87, fig. 9/3 (Gîrbovăț).

3. *Toartă de ceașcă* (Pl. 4/2 a, b) MDDT inv. 2081.

Passim, malul lacului, 1976.

H = 7 cm; LT = 2—4 cm; D.buton = 2 cm.

Pastă brun-roșcată cu pietricele, arsă incomplet.

Toarta trasă din buză, supraînălțată, lățindu-se la bază. La partea superioară buton discoidal aplicat.

CERAMICA GETICĂ

4. *Vas bitronconic* (Pl. 5/1, 19/1) MDDT inv. 1961.

PL. 5. CERAMICĂ GETICĂ (SEC. IV—III Î.E.N.):

1. (CAT. 4) VAS BITRONCONIC. (SC. 1/4).

2. (CAT. 5) VAS GLOBULAR. (SC. 1/2).

3. (CAT. 6) VAS BITRONCONIC FRAGMENTAR. (SC. 1/2).

4. (CAT. 7). FRAGMENT DE CASTRON CU BUZA FAȘETATĂ. (SC. 1/5).

5—6. FRAGMENTE DE VASE CU BUZA PUTERNIC EVAZATĂ ÎN AFARĂ. (SC. 1/4).

PL. 5 — CÉRAMIQUE GÉTIQUE (IVe—IIIe SIÈCLE AV. N È):

1. (CAT. 4) POT BITRONCONIQUE (ÉCH. 1/4).

2. (CAT. 5) POT GLOBULAIRE (ÉCH. 1/2).

3. (CAT. 6) POT BITRONCONIQUE FRAGMENTAIRE (ÉCH. 1/2).

4. (CAT. 7) FRAGMENT D'UNE TERRINE AVEC LE REBORD EN FACETTES (ÉCH. 1/5).

5—6. FRAGMENTS DES POTS AU REBORD FORTEMENT EVASÉ VERS L'EXTÉRIEUR (ÉCH. 1/4).

PL. 5. GETIC POTTERY (4 TH-3 RD CEN. B.C.): 1. (CAT. 4). BITRONCONIC VASE. 2. (CAT. 5). GLOBULAR POT. 3. (CAT. 6). BITRONCONIC LITTLE VASE. 4. (CAT. 7). DEEP BOWL FRAGMENT. 5—6. VASES WITH OUTTURNED LIPS.

„La Grădină”, 1976, SI, □ 11—66 cm, pe vatra locuinței L₁.

Întregit, profil complet. H = 34,5 cm; DM = 31 cm; DG = 27 cm; DF = 13,5 cm; Gr. = 1 cm.

Pastă brun-gălbuie, grosolană, poroasă, cu nisip și pietricele.

Lucrat cu mina, ardere incompletă.

Corpul vasului puternic bombat în jumătatea superioară și ușor asimetric; gura largă, cu buza înaltă și evazată spre exterior, fund plat. Briu crestat oblic pe linia de demarcație între gură și corp.

Datare: în jur de mijlocul sec. IV î.e.n. Bibliografie: M. Coja, *Pontica* 3, 1970, p. 103—105; fig. 2/12 (Histria); M. Ignat, *SCIV*, 1, 1973, 3, p. 534, fig. 2/4 (Bosancei, jud. Suceava); M. Irimia, *Pontica* 6, 1973, p. 45, pl. XVII/2 (N. Bălcescu, jud. Constanța).

5. *Vas globular* (Pl. 5/2, 19/2), MDDT, inv. 1958.

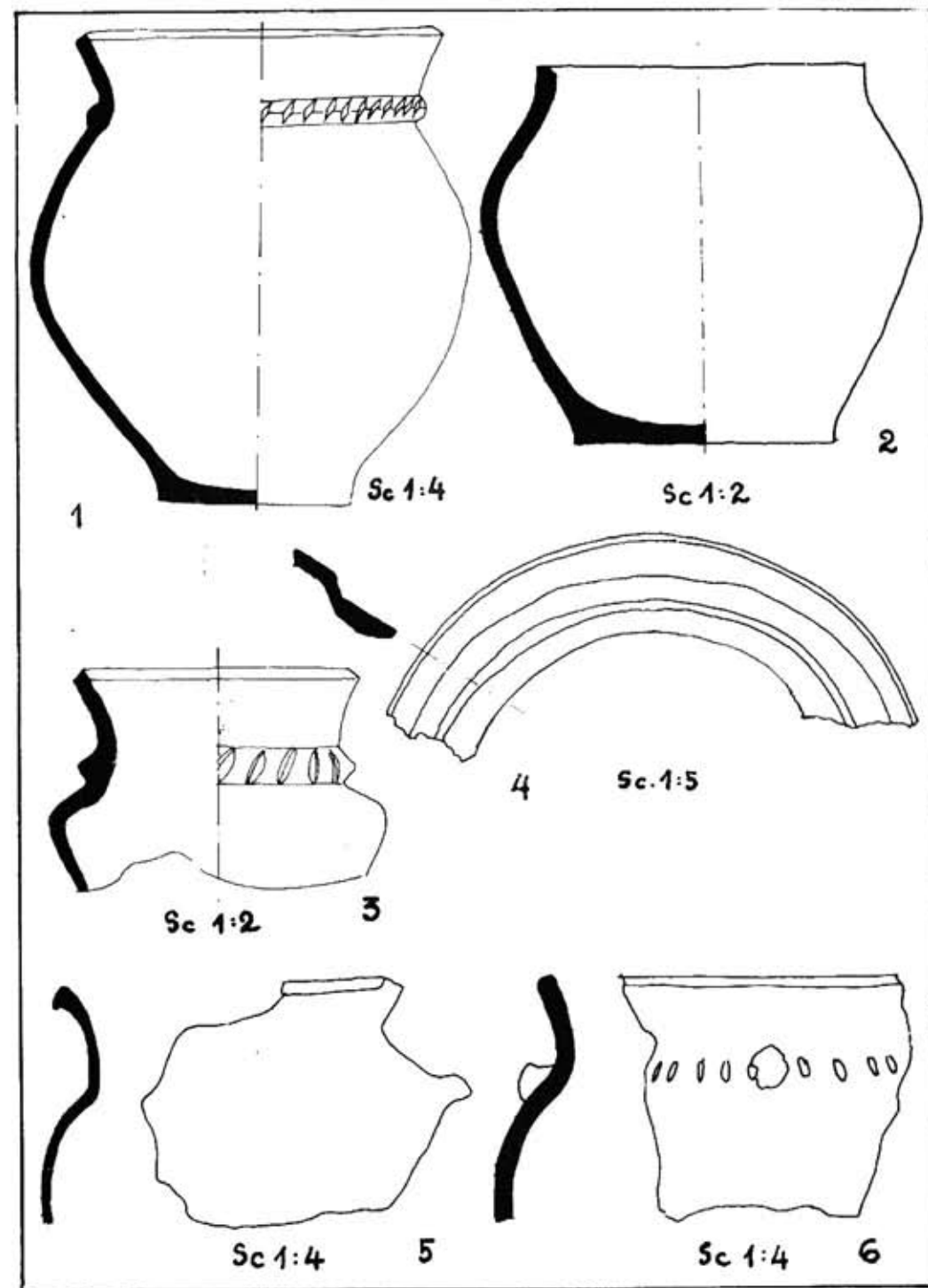
„La Grădină”, 1976, SI, □ 5—6, — 76 cm, pe podeaua dintre locuințe.

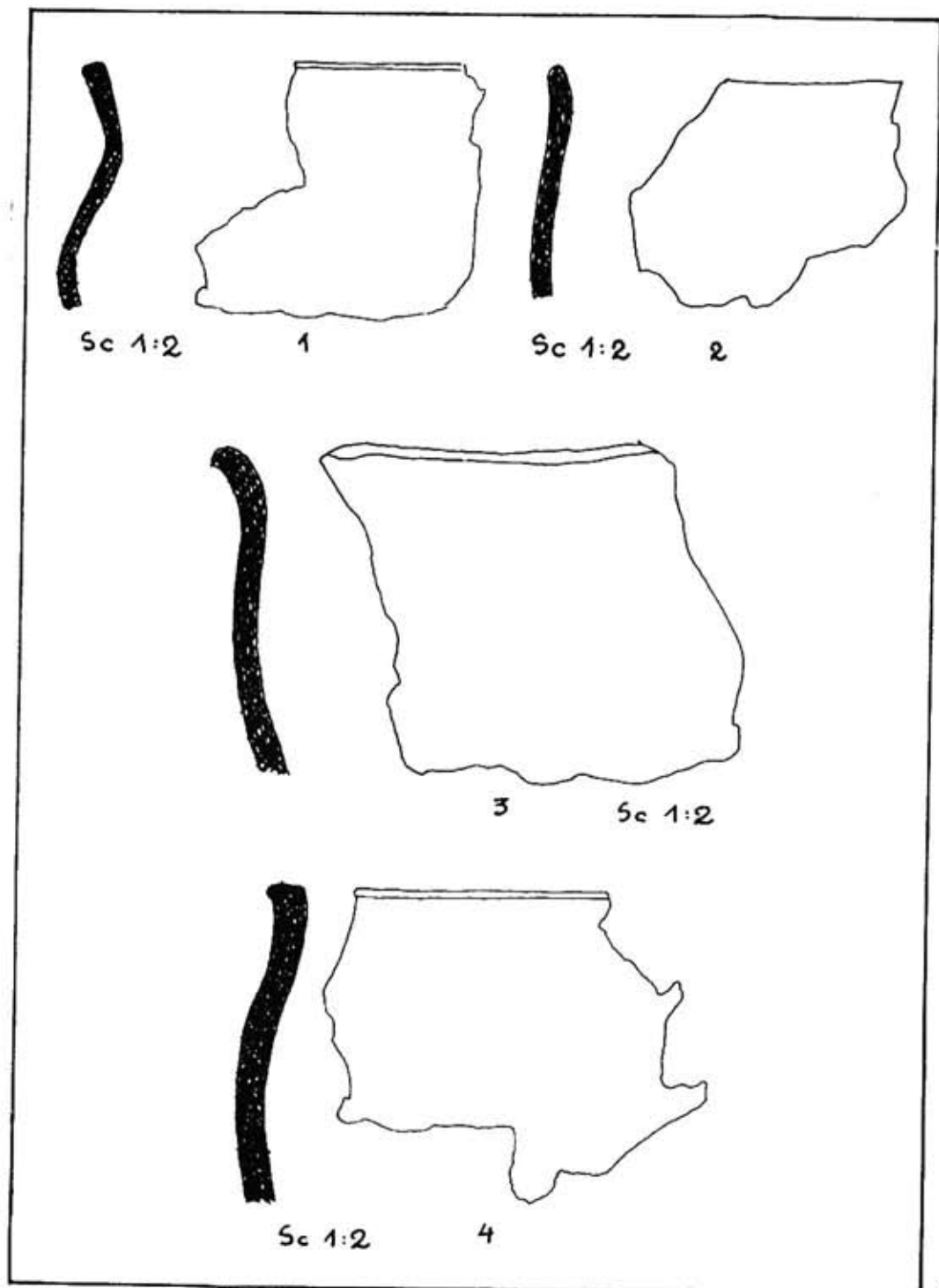
Întregit. H = 12 cm; DM = 15 cm; DG = 13 cm; DF = 8 cm.

Pastă negricioasă, cu nisip și pietricele, ușor lustruită la exterior. Urme de ardere secundară. Lucrat cu mina, ardere reductoare incompletă.

Nedecorat.

Datare: sec. IV î.e.n.

Bibliografie: I. H. Crișan, *Ceramica dacogetică*, p. 77, fig. 27/1,2 (Poiana), pl. XVIII/4 (Cluj-Mănăstur).

6. *Vas bitronconic fragmentar* (Pl. 5/3, 19/3), MDDT, inv. 2684.

„La Grădină”, 1976, Cas. 1, □ 11, —32 cm, în perimetrul locuinței L₁. Parțial întregit. DM = 10 cm; DG = 8,8 cm.

Pastă cenuși-enegricioasă la exterior și cărămizie deschisă în interiorul vasului; pietricele în compoziție. Lucrat cu mâna. Brîu erestat pe linia de demarcație între gură și corp.

Datare: sec. IV î.e.n.

7. *Fragment de castron* (Pl. 5/4, 18/3), MDDT inv. 4566.

„La Bursuci”, passim, 1978.

Se păstrează un fragment din buză. DG = 42 cm.

Pastă cenușie, cu multă mică, ușor lustruită. Lucrat cu mâna; ardere incompletă.

Buza evazată spre exterior, cu fațete.

IMITAȚII DUPĂ FORME GRECEȘTI

8. *Toartă de lekaneis* (Pl. 8/1, 21/1), MDDT, inv. 4567.

Malul lacului, passim, 1976.

Toartă cu fragment de buză și corp. LT = 8,2 cm; Gr. T = 1,8 cm.

Pastă cărămizie, cu multe granule de calcar. Lucrat cu mâna, ardere oxidantă incompletă.

Buza dreaptă, ușor aplatizată. Toarta orizontală, la 1 cm, sub buză, încadrată de proeminențe conice.

Datare: sec. IV î.e.n. (?)

Un fragment identic se află în colecția Școlii generale Sarichioi.

9. *Fragment de strachină* (Pl. 8/5, 21/3), MDDT, inv. 4568.

Malul lacului, passim, 1976.

Pastă cenușie deschisă, grosolană. Lucrată cu mâna, ardere reductoare.

Buza aplatizată și ușor oblică în sus, decorată.

Datare: sec. IV î.e.n. (?)

10. *Oinochoe fragmentară* (Pl. 9/1, 21/5), MDDT, inv. 4475.

Malul lacului, passim.

DM = 13 cm; DF = 7 cm; HP = 10 cm; Gr. = 2 cm.

Pastă cenușie negricioasă, cu pietricele, granule de calcar și cioburi pisate, nelustruită. Forma vasului a fost modelată cu mâna și ulterior a fost aplicat decorul de caneluri verticale cu ajutorul unui tipar special confecționat. Ardere reductoare, pînă la negru în interiorul vasului. Fund inelar cu umbo. Canelurile verticale îngrijit executate.

Datare: sec. IV î.e.n. — sec. III î.e.n. (?)

Imită tipul de oinochoe de lux, cu firnis negru, din categoria „West Slope”, mult răspândite în a doua jumătate a sec. IV și prima jumătate a sec. III î.e.n.

11. *Giț de amforă fragmentar* (Pl. 9/2, 21/4), MDDT, inv. 4569.

„La Bursuci”, passim, 1978.

DG = 11 cm (interior); LB = 1,2 cm; Gr = 1 cm.

Pastă brun-cenușie, grosolană, cu pietricele mărunte și multă mică.

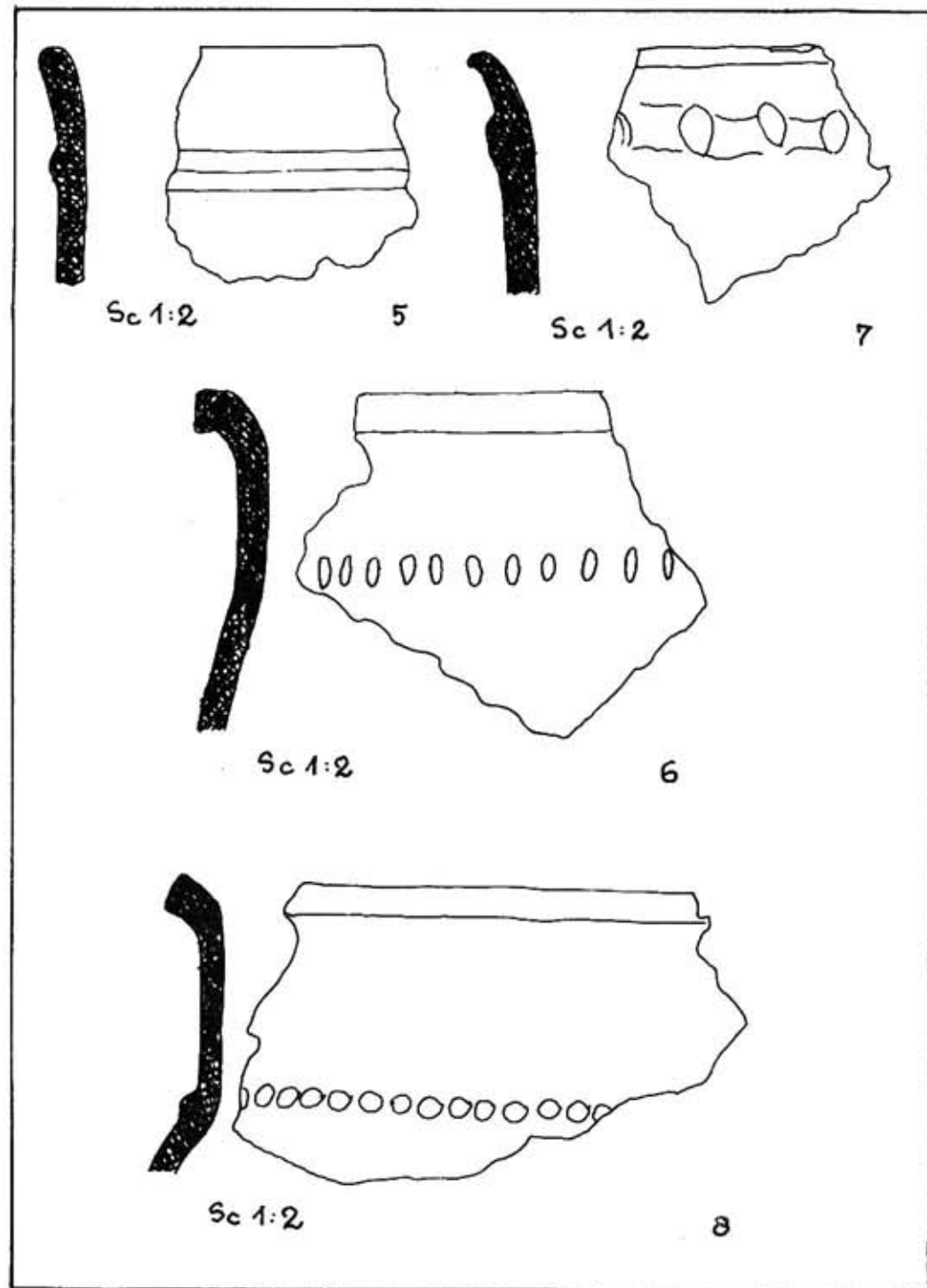
◀ PL. 6. FRAGMENTE CERAMICE GETICE PROVENIND DIN VASE CU BUZA MAI MULT SAU MAI PUȚIN EVAZATĂ SPRE EXTERIOR (SC. 1/2): 1—4. NEDECORATE. 5. DECOR CU BRÎU SIMPLU. 6—8. DECORATE CU BRÎU ALVEOLAT.

PL. 6 — FRAGMENTS CÉRAMIQUE GÉTIQUES DES POTS AUX REBORD PLUS OU MOINS EVASÉ VERS L'EXTÉRIEUR (ÉCH. 1/2):

1—4. SANS DÉCOR. 5. DÉCOR À BANDE EN RELIEF.

6—8. DÉCORÉS À CHAÎNE ALVÉOLAIRE.

PL. 6. 1—8. GETIC POTTERY FRAGMENTS WITH MORE OR LESS OUTTURNED LIPS: 1—4. UNDECORATED. 5. DECORATED WITH A RELIEF BELT. 6—8. DECORATED WITH ALVEOLAR BELTS.

Pl. VIb

Lucrată cu mîna, ardere reductoare.
Buză puternic profilată.
Imită amforele de Rhodos, sec. III—
II î.e.n. (?)

CERAMICĂ GRECEASCĂ DE UZ
CURENT

12. *Oinochoe* (Pl. 22/1), Școala generală
Sarichioi.

Malul lacului, passim.

Lipsește gura și toarta. HP = 12,5 cm;
DM = 12 cm; D. gît = 5,7 cm; DF =
7,2 cm.

Pastă cărămizie-deschisă, cu pietricele,
scoici pisate și granule de calcar în com-
poziție. Lucrat la roată, ardere oxidantă.
Corp globular, fund inelar, o toartă a
cărei bază se sprijină pe umăr.

Datare: sec. IV—III î.e.n.

13. *Fragment de olpé (?)* (Pl. 10/1, 22/2)
MDDT, inv. 1951.

Malul lacului, passim, 1976.

Se păstrează un fragment din bază și
corp.

HP = 4,8 cm; DF = 6,6 cm; Gr. =
0,4 cm.

Pastă cărămizie-gălbuie, de bună cali-
tate, cu pietricele mărunte. Lucrat la
roată, ardere oxidantă.

Fund inelar puternic mareat. Pe corp
firnis roșu și urme de decor executat cu
măturica; pe fond gălbui, linii de firnis
brun.

Datare: sfîrșitul sec. V — începutul sec.
IV î.e.n.

14. *Strachină* (Pl. 22/3 a, b). Școala gene-
rală Sarichioi, inv. 50.

Profil complet, se păstrează doar o trei-
me din vas.

H = 9 cm; DM = 24 cm; DF = 10 cm;
IT = 1,5 cm; Gr. = 0,6 cm.

Pastă cenușie, omogenă, cu pietricele
mărunte și mică. Lucrată la roată, ardere
reductoare.

Marginea gurii ușor adusă spre interior
și aplatizată oblic în jos.

Fund inelar gros, cu umbo. Toartă mică,
cu secțiune dreptunghiulară, fixată la
exteriorul buzei și orientată oblic în sus.
Nedecorată.

Datare: sec. V—IV î.e.n. Bibliografie:
Histria, IV, fig. 29, nr. 778.

15. *Buză de castron* (Pl. 23/1), Școala
generală Sarichioi, inv. 92.

HP = 7 cm; DM = 30 cm; B = 1,2 cm;
G = 1 cm.

Pastă cenușie deschisă, zgrunțuroasă, cu
multe pietricele. Lucrat la roată, ardere
reductoare.

Pe buza aplatizată, decor de linii ondu-
late; la exterior, sub buză, linii ondulate
încadrate de câte două linii horizontale,
incizate.

Datare: sec. V—IV î.e.n.

Bibliografie: M. Coja, 1968, p. 313,
fig. 4(2); *Histria* IV, fig. 25, nr. 714.

16. *Buză de strachină* (Pl. 23/2), Școala
generală Sarichioi, inv. 98.

D = 31 cm; IB = 1,5 cm; G = 0,7 cm.

Pastă cenușie omogenă, cu impurități
mărunte, firnis negru mat pe toată supra-
fața interioară și exterioară, aici fiind
aproape complet corodat. Lucrată la roa-
tă, ardere reductoare.

Buză aplatizată oblic spre interior, deco-
rată cu linii ondulate. La exteriorul buzei,
linii ondulate încadrate între două linii
horizontale incizate. Liniile ondulate pe pre-
tele interior.

Datare: sec. V—IV î.e.n.

Bibliografie: M. Coja, 1968, p. 313, fig.
1/1—2; *Histria* IV, fig. 25, nr. 714—715.

17. *Fragment de farfurie* (Pl. 10/2, 23/3),
MDDT, inv. 1952.

Malul lacului, passim, 1976.

Profil incomplet. HP = 4 cm; LP =
10,3 cm; IP = 8,2 cm; G = 1 cm.

Pastă cenușie, cu pietricele mărunte și
mică. Firnis negru mat, aproape complet
corodat. Lucrată la roată, ardere reductoare.

Buză aplatizată și răsfrîntă oblic spre
exterior, decorată cu linii ondulate, care
se repetă și pe suprafața exterioară, sub
buză.

Datare: sec. V—IV î.e.n.

18. *Fragment de strachină* (Pl. 10/3,
23/4), MDDT, inv. 1957.

„La Grădină”, 1976. SI, □ 15, —15,
—30—40 cm.

Profil incomplet. MP = 4 cm; IP = 6,5 cm; G = 0,8 cm.

Pastă cenușie închisă, cu mică și nisip fin. Urme de firnis negru pe buză. Lucrată la roată, ardere reductoare.

Buza aplatizată și decorată cu linii ondulate, incizate.

Datare: sec. IV î.e.n.

19. *Fragment de strachină* (Pl. 10/4, 23/5), MDDT, inv. 1956.

„La Grădină”, 1976, SI, □ 11, - 60 cm, pe vatra locuinței L₁.

Pastă fină, cărămiziu-gălbui, urme de firnis brun pe buză. Ardere secundară (?). Lucrată la roată, ardere reductoare (?). Decor de linii ondulate pe buză.

Datare: sec. IV î.e.n.

20. *Fragment de castron* (Pl. 10/5, 24/1), MDDT, inv. 1954.

Malul lacului, passim, 1976.

Profil incomplet. HP = 11 cm; IP = 13 cm; G = 0,8 cm.

Pastă roz-gălbui, cu multă mică, nisip și pietricele. Firnis roșu-portocaliu pe toată suprafața interioară și pe buză. Pe peretele exterior, sub buză, bandă roșie mai accentuată și bandă neagră la 5 cm sub buză. Lucrat la roată, ardere oxidantă.

Buza aplatizată orizontal și profilată spre interior, decorată cu linii ondulate, incizate, care se repetă și pe suprafața interioară, la 3,5 cm sub marginea vasului.

PL. 7. 1-4. FRAGMENTE DE VASE GETICE CU BUZA DREAPTĂ, DECORATE CU BRÎU ALVEOLAT ȘI 5. CU BRÎU SIMPLU (SC. 1/2).

6. FRAGMENT DE URNĂ CU APUCĂTOARE ORIZONTALĂ. (SC. 1/2).

7. FRAGMENT DE VAS GETIC DECORAT CU «POTCOAVĂ». (SC. 1/2).

8. FUND PLAT DE VAS GETIC. (SC. 1/2).

PL. 7 - 1 - 4. FRAGMENTS DES VASES GÉTIQUE AVEC LE REBORD DROIT, DÉCORÉS D'UNE CHAÎNE ALVÉOLAIRE.

5. AVEC UNE BANDE EN RELIEF (ÉCH. 1/2).

6. FRAGMENT D'UNE URNE AVEC LA POIGNÉE HORIZONTALE. (ÉCH. 1/2)

7. FRAGMENT D'UNE VASE GÉTIQUE AVEC UN DÉCOR EN FORME DE FER DE CHEVAUX (ÉCH. 1/2).

8. FOND PLAT D'UN POT GÉTIQUE (ECH. 1/2).

PL. 7. 1 - 4. GETIC POTTERY FRAGMENTS WITH STRAIGHT LIPS, DECORATED WITH ALVEOLAR BELT AND 5. RELIEF BELT. 6. URN FRAGMENT WITH HORIZONTAL HANDLES. 7. 'HORSESHOE-LIKE' MOTIF. 8. FLAT BASE OF A VASE.

Datare: sec. IV î.e.n.

21. *Fragment de lekanis* (Pl. 10/6, 23/6), MDDT, inv. 1953.

Malul lacului, passim, 1976.

Profil incomplet. HP = 11,5 cm; IP = 14,5 cm; G = 1 cm.

Pastă cenușie cu multă mică. Firnis negru mat pe toată suprafața interioară și la exterior pînă la 2,5 cm. sub buză.

Marginea vasului ușor convexă, cu o șanțuire adîncă spre interior, pentru capac. Nedecorat.

22. *Git de unguentarium* (Pl. 24/2). Școala generală Sarichioi, inv. 68.

Malul lacului, passim.

Se păstrează gîtul și un fragment din corp. H gît = 3,2 cm; DG = 3 cm; D gît = 2 cm.

Pastă fină, brun-cenușie. Bandă de firnis negru mat pe umărul vasului.

Lucrat la roată, ardere reductoare.

Git tronconic, mai îngust la bază, cu gura evazată oblic spre exterior. Corpul unguentarium-ului pare să fi fost globular sau ovoidal.

Datare: sf. sec. IV - III î.e.n.

Thompson, *Two centuries* A64, fig. 9.

23. *Fragment de unguentarium* (Pl. 24/3)

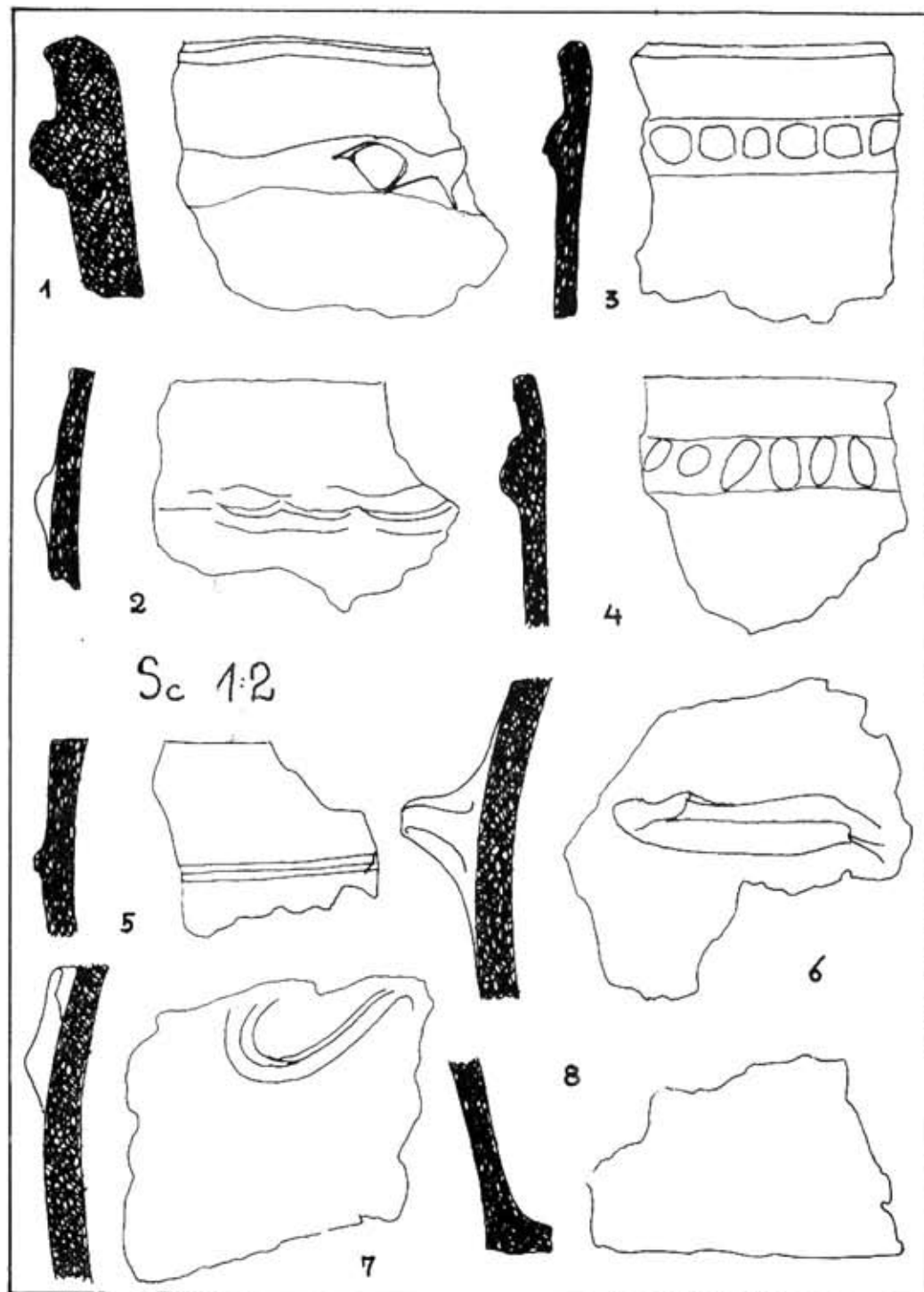
Șc. generală Sarichioi.

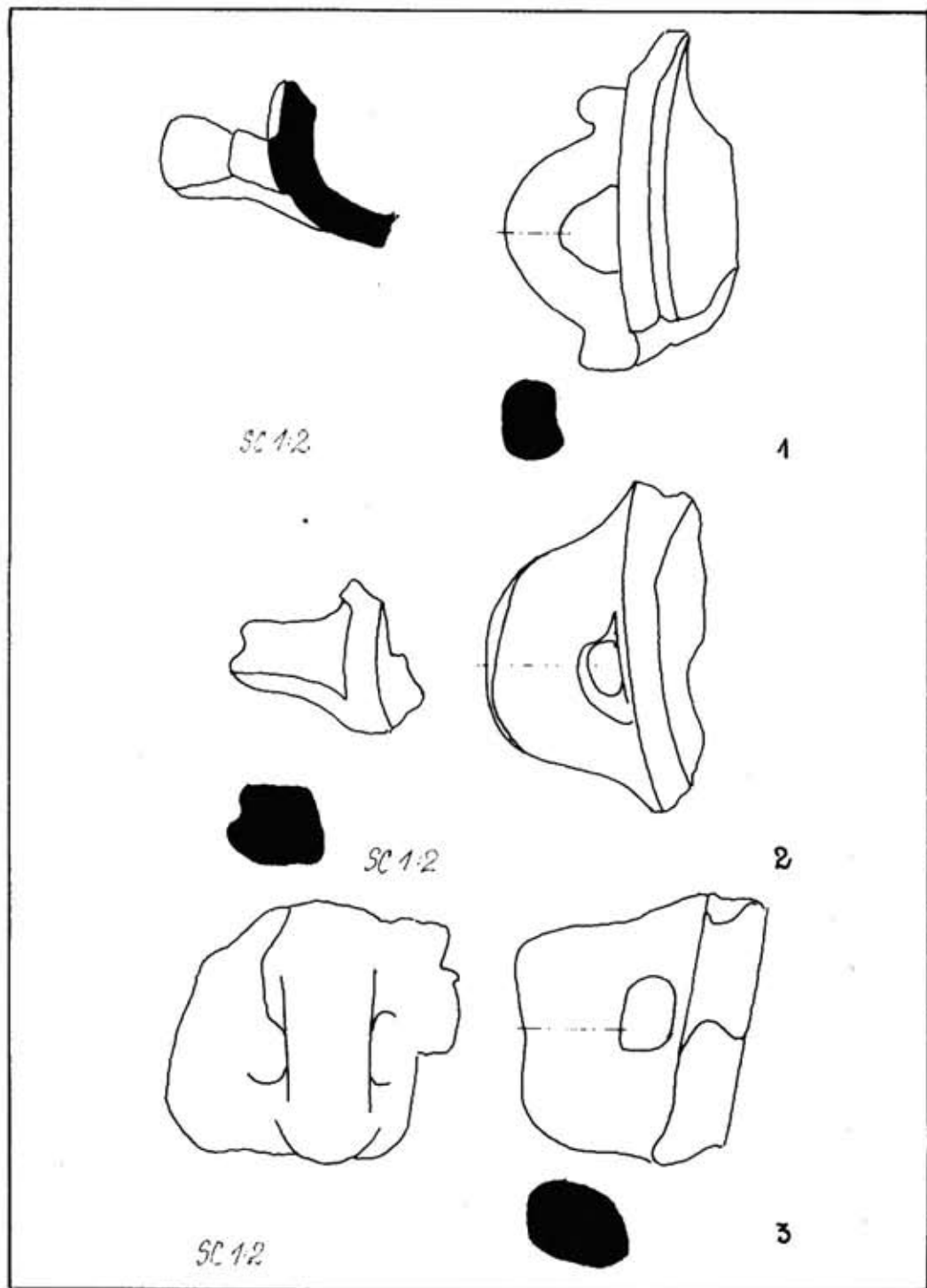
Malul lacului, passim.

Se păstrează un fragment de corp.

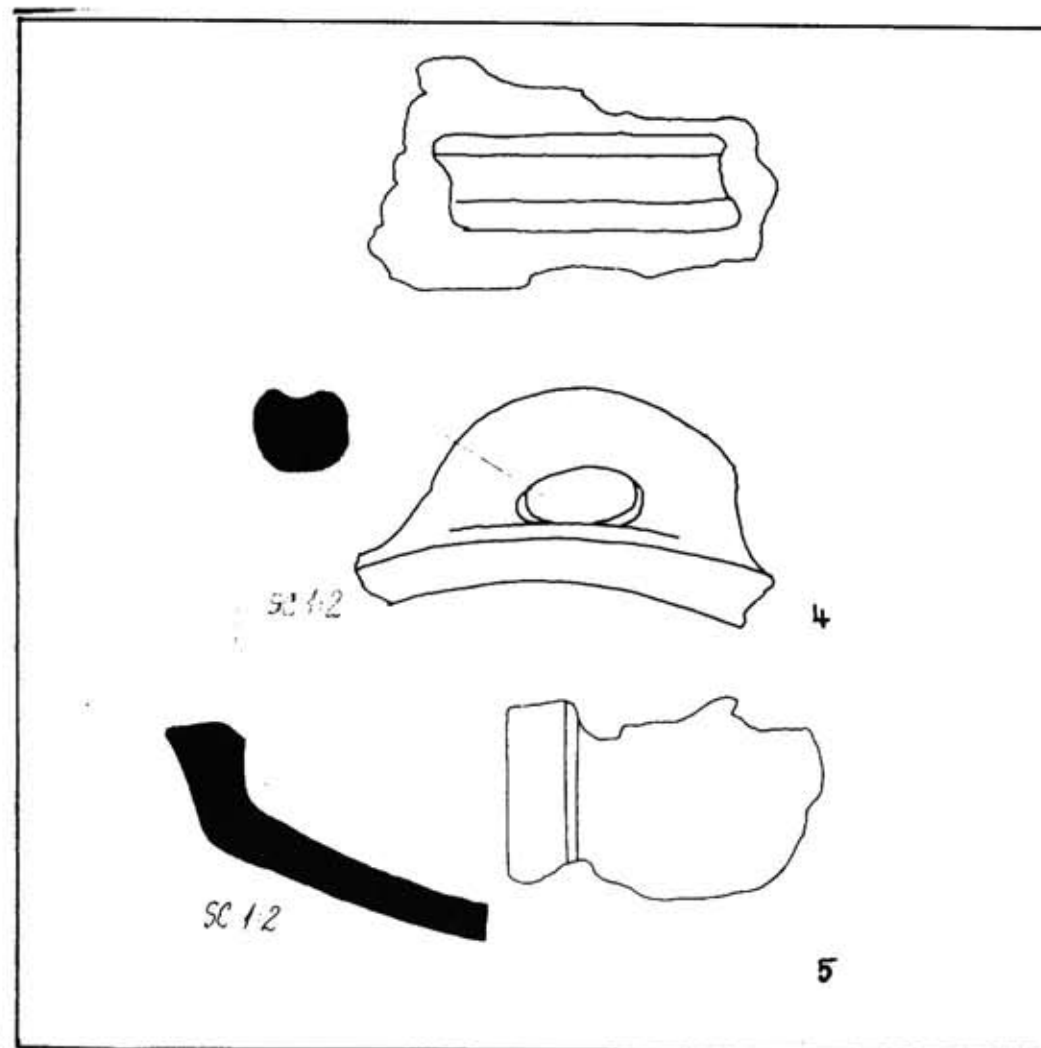
HP = 5,5 cm.

Pastă cenușie, cu pietricele mărunte. Lucrat la roată, ardere reductoare.

VIII a

VIII b

PL. 8. IMITAȚII GETICE LUCRATE CU MÎNA DUPĂ STRĂCHINI ȘI CASTROANE DE UZ CURENT GRECEȘTI. (SC. 1/2).

PL. 8 - IMITATIONS GÉTIQUES FAITES À LA MAIN D'APRÈS ÉCUELLES ET TERRINES GRÉCQUES D'USAGE COURANT (ÉCH. 1/2)

PL. 8. GETIC HAND MADE IMITATIONS OF GREEK SHALLOW AND DEEP BOWLS OF CURRENT USE.

Unguentarium cu corp globular, decorat cu incizii circulare spre gît.

THASOS

24. Șc. gen. Sarichioi, inv. 118 (Pl. 26/2).

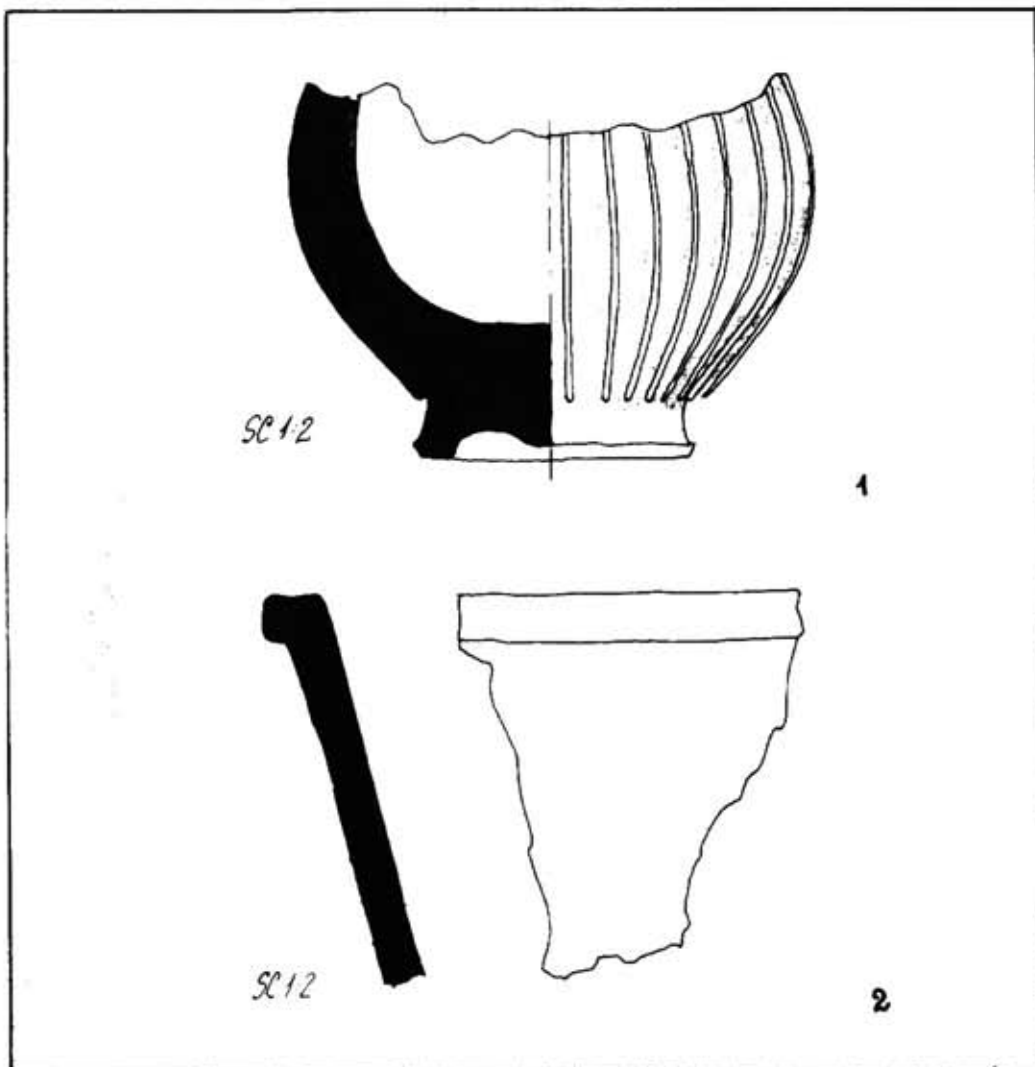
L. = 4,1 cm; l = 2,6 cm.

ΘΑΣΙΩΝ Θασίων

TORTI ȘI GÎTURI DE AMFORE
ȘTAMPILATE

hermă
[Λ]ΠΟΛΛΟΔΩΡ 'Απολλοδῶρος)
Nume necunoscut la acest centru.
25. Șe. gen. Sarichioi, inv. 121. (Pl. 26/3).
L = 3 cm; l = 1,8 cm.
[ΑΡΙΣΤΟ]ΦΑ 'Αριστόφανης
N Π Η Σ
capul Meduzei
Gramatopol-Poenaru, 1969, nr. 18-26
(cu alte simboluri).

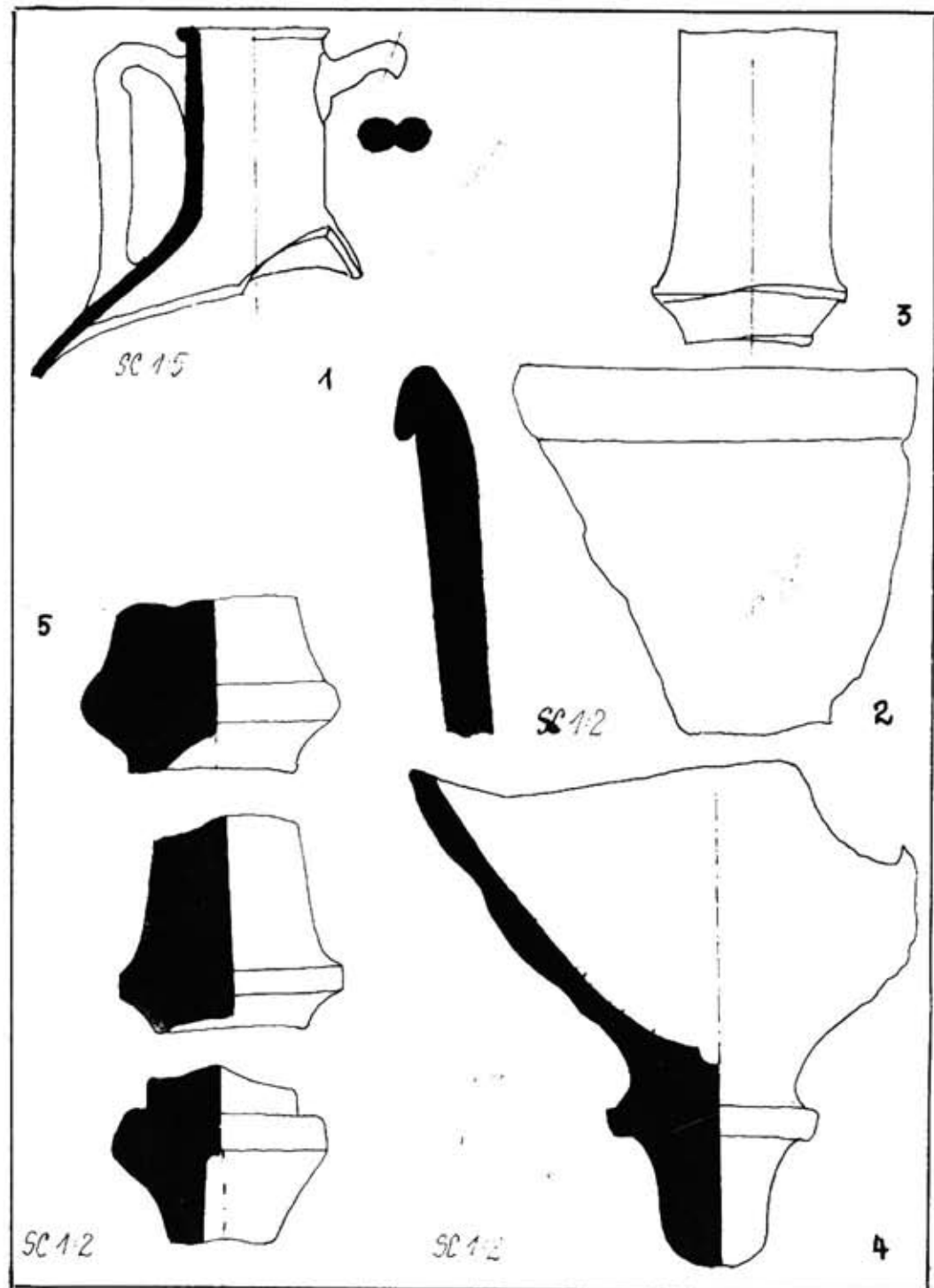
26. Șe. gen. Sarichioi, inv. 108. (Pl. 26/4).
L = 3,2 cm; l = 2,1 cm.
ΘΑΣΙΩ[N] Θασίων
delfin
ΑΡΧΗΝΑ[Ξ] 'Αρχήναξ
Canarache, 1957, nr. 11-13 (cu alte
simboluri).
27. Șe. gen. Sarichioi, inv. 116. (Pl. 26/5).
L = 3,2 cm; l = 1,5 cm.
[ΕΥ]Α[Γ]Ο Εὐαγόρας
P Η Ζ

fruct de rodie P Η Ζ
spic
Pridik, 1917, nr. 131.
Canarache, 1957, nr. 18 (variantă
Εὐαγόρας).
28. Șe. gen. Sarichioi, inv. 119. (Pl. 27/1).
L = 3,2 cm; l = 2,5 cm.
Pastă gălbuie, neobișnuită pentru Thasos.
ΑΝΗΣ
masă cu H P A 'Ηρακλείδης(ης)
patru P A ... υνής
picioare V A
∇ΙΕΥΝ
Gramatopol-Poenaru, 1969, nr. 60 (cu
ethnicon și simbol diferit).
29. Șe. gen. Sarichioi, inv. 122. (Pl. 27/2).
L = 3 cm; l = 1,5 cm.
N: ΗΡΑΚΑ ΕΤΟ 'Ηρακλείτης(ς)
arc cu ΕΤΟ Θασίων
săgeată
Canarache, 1957, nr. 23 (grupa IV:
220-180 l.e.n.).
30. Șe. gen. Sarichioi, inv. 117. (Pl. 27/3).
L = 3,2 cm; l = 2,3 cm.
ΘΑΣΙΩ[N] Θασίων
pește (?)
KPATINOS Κρατινός
Canarache, 1957, nr. 38, 38 (cu alte
simboluri).
31. Șe. gen. Sarichioi, inv. 106. (Pl. 27/4).
L = 3 cm; l = 1,9 cm.
N[ΘΙΣΥΘ] [Ε]V
spic Θασίων
KPATISTON Κρατιστώνας

PL. 9. 1. (CAT. 10). IMITAȚIE GETICĂ DUPĂ OINOCHOE ATTICĂ TIP « WEST-SLOPE ». (SC. 1/2)
2 (CAT. 11). GÎT DE AMPORĂ FRAGMENTAR — IMITAȚIE GETICĂ LUCRATĂ CU MÎNA. (SC. 1/2).
PL. 9-1. (CAT. 10) IMITATIONS GÉTIQUES D'APRÈS UNE OENOCHOË ATTIQUE,
TYPE « WEST-SLOPE » (ÉCH. 1/2).
2. (CAT. 11). COL D'AMPHORE FRAGMENTAIRE, IMITATION GÉTIQUE FAIT À LA
MAIN. (ÉCH. 1/2).
PL. 9.1 (CAT. 10). GETIC HAND MADE IMITATION OF AN ATTIC 'WEST SLOPE' OENO-
CHOE. 2. (CAT. 11). HAND MADE AMPHORA NECK — IMITATION.

Gramatopol-Poenaru, 1969, nr. 102-103
(cu alt simbol).
32. Șe. gen. Sarichioi, inv. 114. (Pl. 27/5).
L = 2,1 cm; l = 2,1 cm.
[ΘΑΣΙ]ΩΝ Θασίων
secur dublă N Κρατιστώνας
KPATISTON
Gramatopol-Poenaru, 1969, nr. 102-103
(alt simbol).
33. Șe. gen. Sarichioi, inv. 125. (Pl. 27/6).
L = 2,3 cm; l = 2,3 cm.
Θ[ΑΣΙΩΝ] Θασίων
Heracles trăgînd cu arcul Λεωδικός
dreapta jos, coif (?).
ΑΕΩΔΙΚ[ΟΣ]
Canarache, 1957, nr. 42 (Coiful nu apare).
34. Șe. gen. Sarichioi, inv. 101. (Pl. 28/1).
L = 2,8 cm; l = 2,3 cm. A doua jumătate
a cuvintelor inversate.
ΘΑΣΙΩΝ
amforă [O]2 Θασίων
[M]ENEΔH[M] Μενέδημος
Bon, 1168. Gramatopol-Poenaru, 1969,
nr. 130.
35. Șe. gen. Sarichioi, inv. 105. (Pl. 28/2).
L = 2,8 cm; l = 2,3 cm.
ΘΑΣΙΩΝ
cornul O2 Θασίων
abundenței Μενέδημος
MENE[ΔHM]
Gramatopol-Poenaru, 1969, nr. 130 (alt
simbol).
36. Șe. gen. Sarichioi, inv. 103. (Pl. 28/3).
L = 3,5 cm; l = 2,6 cm.
ΘΑΣΙΩΝ Θασίων
fruct cu rodie (?)

thyrs cu panglici.

46. Șc. gen. Sarichioi, inv. 128. (Pl. 30/1).
L = 3 cm; l = 1,5 cm.

Sfinx spre
dreapta

47. Șc. gen. Sarichioi, inv. 18. (Pl. 30/2).
L = 4,5 cm; l = 1,7 cm.

Thyrs(?)

RHODOS

48. Șc. gen. Sarichioi, inv. 129. (Pl. 30/3).
L = 4,2 cm; l = 0,9 cm. Retrograd.

ΕΠΙΦ[ΙΛ]ΟΔΑΜΟΥ ἐπὶ Φιλοδάμου
Canarache, 1957, nr. 604 (cu și mențiunea
lunii).

49. Șc. gen. Sarichioi, inv. 113. (Pl. 30/4).
L = 3,7 cm; l = 2,7 cm.

ΕΠΙ ΤΙΜΑΣΑ ἐπὶ Τιμασχοῦ
ΓΟΡΑ Πανόμου

ΠΑΝΑΜΟΥ
Canarache, 1957, nr. 600, 601 (cu altă
lună),
Gramatopol-Poenaru, 1969, nr. 730 (cu
altă lună).

Datare: 220–180 î.e.n. (Pauly-Wissova).

50. Șc. gen. Sarichioi, inv. 112. (Pl. 31/1).
L = 3,7 cm; l = 2,8 cm.

..... ΟΡ ορ

ΘΕΣΜΟΦΟΡΙΟΥ Θεσμοφόρου

51. MDDT, inv. 3250. „La Bursuci”, pas-
sim, 1978. (Pl. 31/2).

circulară, d = 3 cm.
ΑΡΙΣΤΟΚ[Α]ΕΥΣ Ἀριστοκλούς

PL. 11.

1. AMFORĂ DE COS CU TORTI BIFIDE. (SC. 1/5).

2. BUZĂ DE AMFORĂ DE THASOS. (SC. 1/2).

3–4. FUNDURI DE AMFORE DE THASOS. (SC. 1/2).

4. FUND DE AMFORĂ DE CHIOS. (?). (SC. 1/2).

PL. II

1. AMPHORE DE COS AVEC DES ANSES BIPHIDES (ÉCH. 1/5).

2. EMBOUCHURE D'AMPHORE THASSIENNE (ÉCH. 1/2).

3–4. BASES D'AMPHORES THASSIENNES (ÉCH. 1/2).

5. BASE D'AMPHORE DE KIOS (?) (ÉCH. 1/2).

PL. 11. 1. KOAN TWIN HANDLES AMPHORA 3RD – 2ND CEN. B.C.). 2. THASIAN AMPHORA LIP. 3. THASIAN AMPHORA FEET. 4. CHIAN (?) AMPHORA BASE.

floare de rodie –
Canarache, nr. 512.

52. Șc. gen. Sarichioi, inv. 126. (31/3).
circulară, d = 3 cm.

ΔΑΜΟΚΡΑΤΕΥΣ Δαμοκράτεως

floare de rodie cu crenguță.

Canarache, nr. 515, 517; a doua jumătate
a sec. II î.e.n., cf. V. Grace, 1949, nr. 4, 5, 6

53. MDDT, inv. 3249; „La Bursuci”,
passim, 1978. (Pl. 31/4).

L = 4 cm; l = 1 cm.

ΔΙΟΥ

Δίου

Canarache, 1957, nr. 625; Gramatopol-
Poenaru, 1969, nr. 756; V. Bauman,
Peuce IV, nr. 6.

54. MDDT, inv. 3251. „La Bursuci”, pas-
sim, 1978. (Pl. 31/5).

L = 3,5 cm; l = 1,6 cm.

ΝΥΣΙΟΥ Νυσίου

Canarache, 1957, nr. 644; Gramatopol-
Poenaru, 1969, nr. 774, 1150 (cu simbol);

prima jumătate a sec. II î.e.n., cf. V. Grace,
M. Savvatianou Petropoulakou, *Les tim-
bres antiques grecs*, 1970, E 10, E 12.

SINOPE

55. Șc. gen. Sarichioi, inv. 124. (Pl. 32/1).
LP = 4,2 cm; l = 1,8 cm.

[Σ]ΩΣΙΑΣ Σωσίας
pasăre în ΑΣΤΥΝΟΜ[ΟΥ] ἀστυνόμου

zbor (?) ΚΡΑΤΙΣΤΑΡ[ΧΟΥ] Κρα-
τίσταρχου

Grakov, grupa IV (220–183); Gramato-
pol-Poenaru, 1969, nr. 496–499 (magis-
trat); nr. 497 (cu același producător, dar
simbol diferit).

56. Șc. gen. Sarichioi, inv. 69. (Pl. 32/2).
L = 6 cm; l = 2,8 cm.
[ΑΣΤΥΝΟ] ἀστυνόμος
ΜΟΥΝΤΟΣ Κ[Ρ] cap bārbos Κρατι-
ΑΤΙΣΤΑΡΧΟ[Υ] spre stînga στάρχου
Grakov, grupa IV (220-183); Canara-
che, 1957, nr. 377, 378; Gramatopol-Poe-
naru, nr. 496-500.

57. Șc. gen. Sarichioi, nr. 110. (Pl. 32/3).
L = 4,5 cm; l = 1,8 cm.
[ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ] ἀστυνόμου
ΜΗΗΣΙΚΑΕΟΥΣ ciorchine de
Μνησιχλεους
ΣΤΕΦΑΝΟΥ strugure Στέφανου
Grakov, grupa III (250-220); Canarache,
1957, nr. 315, 385 (același magistrat, cu
alți producători); nr. 214, 291, 299, 310,
313, 319, 321, 371, 388 (producător).

58. Șc. gen. Sarichioi, inv. 117. (Pl. 33/1).
L = 6,5 cm; l = 2,5 cm.
ΑΣΤΥΝΟΜΟΥ ἀστυνόμου
ΠΥΘΟΚΑΕΟΥΣ cap bārbos Πυθό-
κλεους
ΚΑΛΛΙΣΘΕ[ΝΟΥ] spre stînga
Καλλισθένου
Grakov, grupele II, III (270-220 i.e.n.);
Canarache, 1957, nr. 224, 263, 309, 326,
351, 389 (producător, cu alte simboluri).

59. MDDT, inv. 1949. (Pl. 33/2).
L = 3 cm; l = 1,2 cm.
ΝΙΚΙΑ[Σ] Νικήας
Grakov, grupa II (270-250 i.e.n.); Gra-
matopol-Poenaru, 1969, nr. 23.

CHERSONES

60. MDDT, inv. 1948. (Pl. 34/1).
LP = 3,3 cm; l = 1,5 cm.
[ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΥ] Ἀπολλωνίου
[ΑΣΤΥΝΟ]ΜΟΥΝΤ ἀστυνομούντος
Pridik, 1917, nr. 846; Gramatopol-Poe-
naru, 1969, nr. 878-880. Ahmerov, grupa
III (220-180 i.e.n.).

61. MDDT, inv. 1950. (Pl. 34/2).
LP = 2,8 cm; l = 1,8 cm.
ΝΑΝ[ΩΝΟΣ] Νάνωνος
ΑΣΤΥ[ΝΟΜΟΥ] ἀστυνόμου

PL. 12. TOARTE DE AMPORE GRECEȘTI (SEC. IV-II I.E.N.). (SC. 1/2).

PL. 12 - ANSE D'AMPHORES GRÉCQUES (IVe - IIe SIÈCLE AV.N.È) (ÉCH. 1/2).

PL. 12. GREEK AMPHORA HANDLES (4TH - 2ND CEN. B.C.).

Pridik, 1917, nr. 5; Canarache 1957,
nr. 492; Gramatopol-Poenaru, 1969, nr.
896-900.

Ahmerov, 1949, grupa II (250-200 i.e.n.).
62. Șc. gen. Sarichioi, inv. 102. (Pl. 34/3).
L = 3,2 cm; l = 2,5 cm.

[Ν]ΑΝΩ[ΝΟΣ] Νάνωνος
ΑΣΤΥΝΟ[ΜΟΥ] ἀστυνόμου
identie cu nr. 61.

63. Șc. gen. Sarichioi, inv. 123. (Pl. 34/4).
l = 0,8 cm.

ΗΡΑΚ[ΛΕΙΔΗΣ] Ἡρακλίδης
Gramatopol-Poenaru, nr. 889 (produ-
cător).

HERACLEEA PONTICA

64. Șc. gen. Sarichioi, inv. 132. (Pl. 35/1).
L = 2,9 cm; l = 2,1 cm. Pe toartă,
frunză de iederă incusă, avînd în inter-
rior, pe trei rînduri:

ΔΗ
ΜΗΤ Δημήτριος
ΠΙ

Canarache, 1957, nr. 483.

65. Șc. gen. Sarichioi, inv. 78. (Pl. 35/2).
În relief, pe gît:

ΔΟΥ Δούλου
[Α]ΟΥ

66. Șc. gen. Sarichioi, inv. 74. (Pl. 35/3).
În relief, pe gît:

ΜΑΙ

CENTRE NEIDENTIFICATE

67. Șc. gen. Sarichioi, inv. 107. (Pl. 35/4).
Pe toartă, core împărțit în trei, d = 1,5 cm

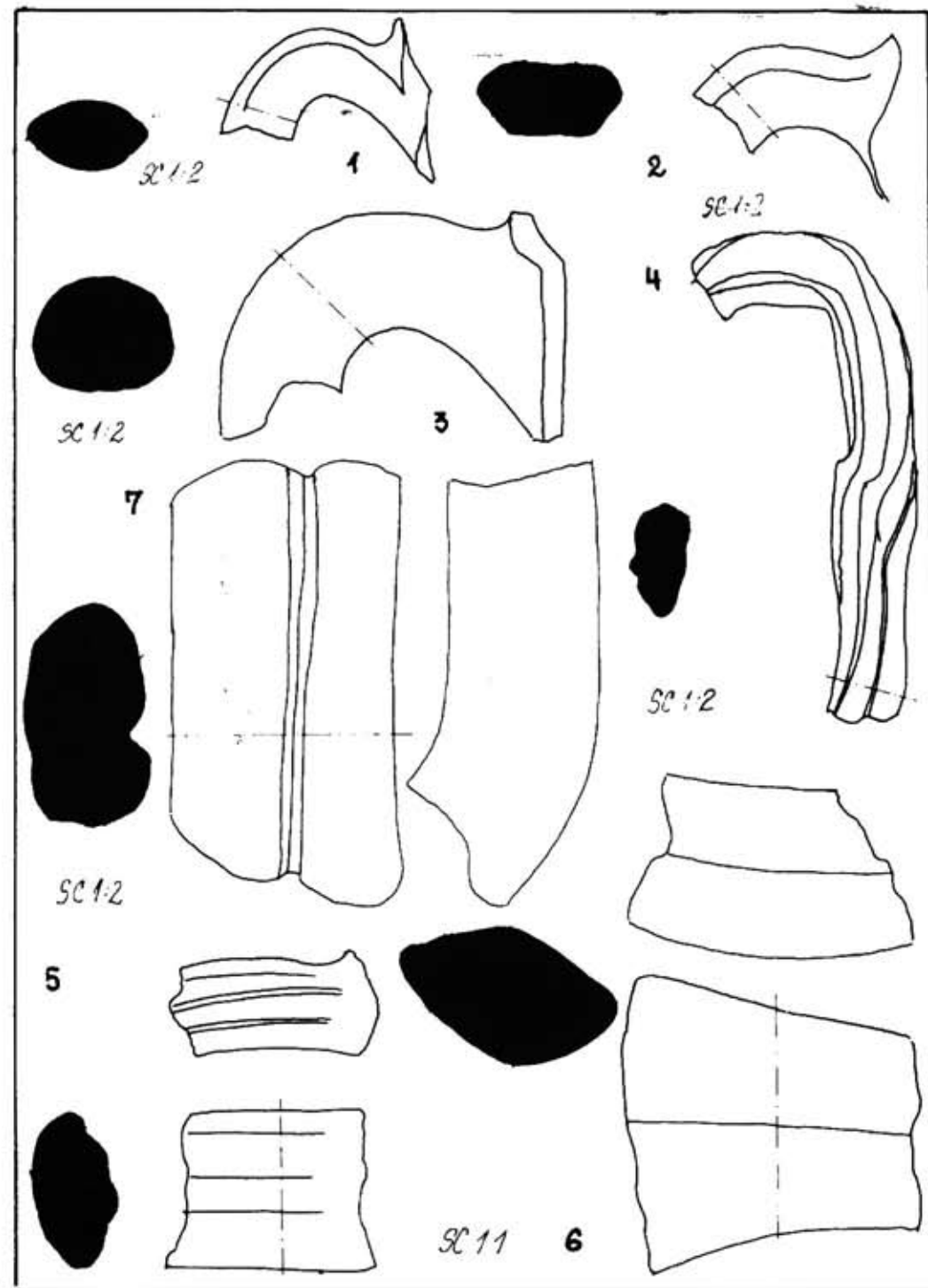
Ε
Σ Δ

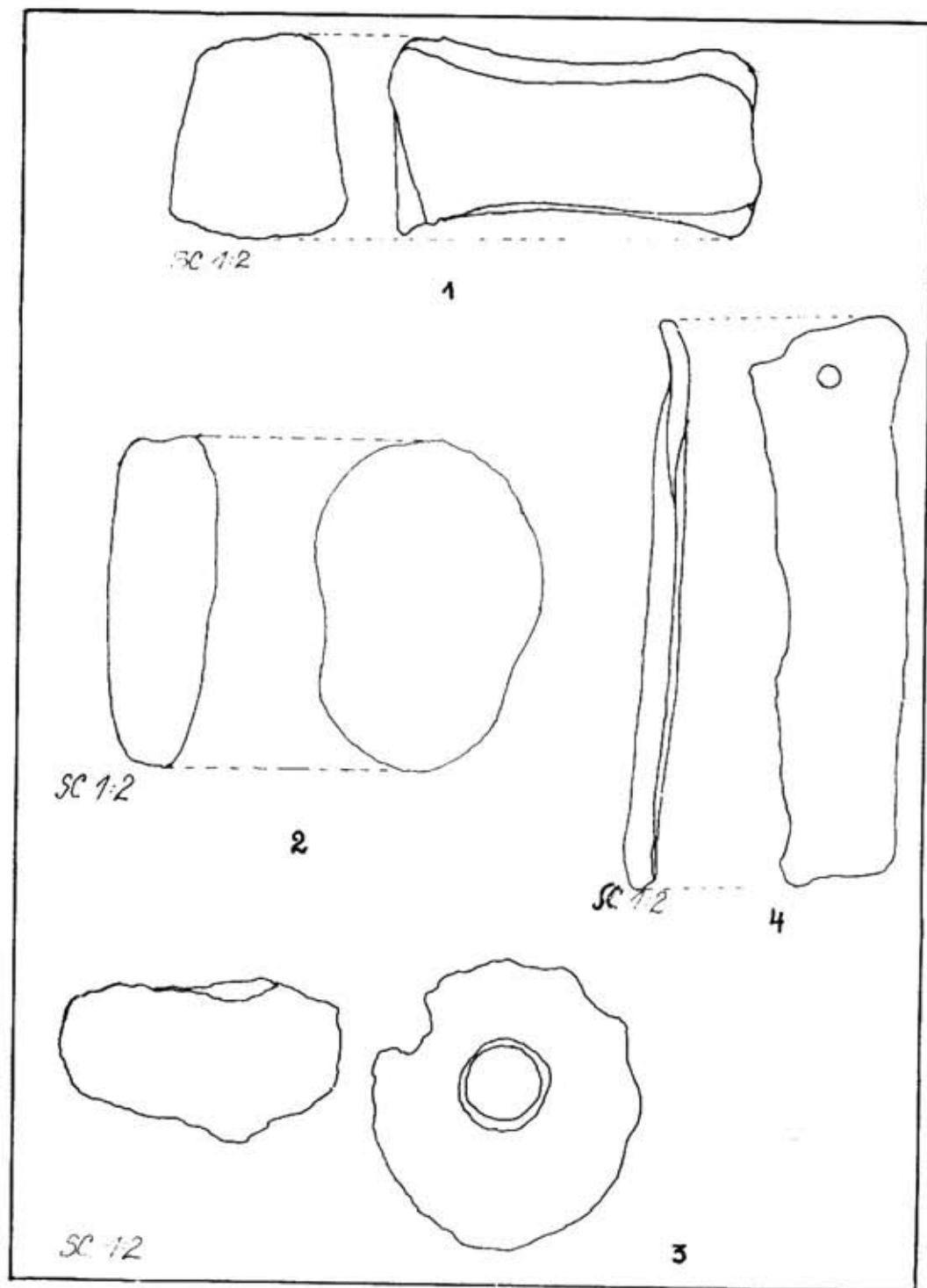
Gramatopol-Poenaru, 1969, nr. 984.
Thasos? Sec. IV-III i.e.n.

68. Șc. gen. Sarichioi, inv. 104. (Pl. 35/5).
Pe toartă, triunghi incus:

Gramatopol-Poenaru, nr. 1028.

Podobe

69. *Brățară* (Pl. 36/1). Șc. gen. Sarichii, inv. 143.

Malul lacului, passim.

Întreagă, cu crustă de calcar și patină verde.

D = 4,5–5,5 cm; Gr. = 0,6 cm.

Bronz, turnată.

Verigă ovală, deschisă, capetele brățării fiind în formă de capete de șarpe.

Datare: sec. IV î.e.n.

Bibliografie: G. Simion, *Pencer* II, 1971, p. 126, fig. 33.

70. *Fragment de fibulă de tip tracic* (Pl. 36/2) Șc. gen. Sarichioi, inv. 145.

Malul lacului, passim.

Lipsește acul. Patină negricioasă. LP = 2 cm, l = 0,4 cm.

Bronz. Decorată cu linii oblice gravate. Datare: sec. IV î.e.n.

71. *Inel sigilar* (Pl. 36/3), Șc. gen. Sarichioi.

Malul lacului, passim.

Lipsește o parte din verigă. Scaunul oval 2,2–1,7 cm.

Bronz. Turnat, gravat.

Pe scaunul inelului: Herakles mergând spre stînga, cu mîciuca pe umărul drept și blana leului din Nemeea atîrnînd pe umărul stîng.

Inele sigilare grecești s-au găsit și în necropola de la Euisala.

G. Simion, *op. cit.*, p. 126.

72. *Fragment de lînișor* (Pl. 36/4), Șc. gen. Sarichioi.

Malul lacului, passim.

Trei verigi subțiri de bronz, dintre care 2 deschise.

PL. 13.

1. (CAT. 77). GRESIE DE ASCUȚIT. (SC. 1/2).

2. GREUTATE DE PIATRĂ. (SC. 1/2).

3. GREUTATE DE LUT (?). (SC. 1/2).

4. GREUTATE PERFORATĂ REALIZATĂ DINTR-O TOARTĂ DE AMFORĂ. (SC. 1/2).

PL. 13—

1. (CAT. 77) GRÈS À AIGÛSER (ÉCH. 1/2).

2. POIDS (ÉCH. 1/2).

3. POIDS (?) CÉRAMIQUE (ÉCH. 1/2).

4. POIDS PERFORÉ RÉALISÉ D'UNE ANSE D'AMPHORE (ÉCH. 1/2).

PL. 13. 1 (CAT. 77). WHETSTONE. 2. STONE WEIGHT. 3. CLAY WEIGHT (?). 4. CLAY WEIGHT CUT FROM A GREEK AMPHORA HANDLE.

D = 1,2–1,6 cm; Gr. = 0,1 cm.

73. 2 *Clopoței* (Pl. 36/5 a, b). Șc. gen. Sarichioi, inv. 136, 137.

Malul lacului, passim.

Sparți puțin la capătul superior. H₁ = 2,2 cm; H₂ = 1,8 cm; D1 = 1,6 cm; D2 = 1,6 cm.

Bronz patinat. Turnare.

Formă tronconică, evazată la partea inferioară și cu urechiușă de afîrnat.

Datare: sec. IV–III î.e.n.

74. *Mărgea* (Pl. 36/6), Șc. gen. Sarichioi, inv. 129.

Malul lacului, passim.

Întreagă. L = 1,2 cm; D = 0,6 cm.

Pastă de sticlă opacă, albastru închis cu incrustație de linii galbene ondulate.

Formă pătrată, un orificiu circular.

75. *Mărgea* (Pl. 36/7) Șc. gen. Sarichioi, inv. 141.

Malul lacului, passim.

Întreagă. H = 1,1 cm; DM = 1,4 cm.

Sticlă transparentă, galbenă deschisă.

Formă tronconică.

76. *Mărgea* (Pl. 36/8) Șc. gen. Sarichioi, inv. 142.

Malul lacului, passim.

Întreagă. H = 1 cm; D = 1,3 cm.

Sticlă transparentă verde. Formă circulară, ușor aplatizată.

Diverse

77. *Gresie de ascuțit* (Pl. 13/1, 37/1) MDDT inv. 1959.

„La Grădină”, 1976. SI. □ 20, 30–40 cm.

Întreagă. L = 11,5 cm; l = 3,3–5,5 cm; G = 5,7 cm.

Formă de paralelipiped cu cele patru fețe laterale concave, vizibil folosite, tocite inegal.

78. *Piatră de câșniță de mână* (Pl. 37/2), MDDT, inv. 1972.

„La Grădină”, 1976, Ca. I. □ 11—12, I₁. Din cauza utilizării, piatra circulară s-a tocit, căpătând o formă de cub cu colțurile rotunjite. H — 6,7 cm; l — 6,2 cm, G — 6 cm.

Monede

Histria (sec. V—IV î.e.n.).

79. Șc. gen. Sarichioi.

Malul lacului, passim.

AE 1,80 g; 11 mm.

Pick. 531.

80. Șc. gen. Sarichioi.

Malul lacului, passim.

AE 1,40 g; 12 mm.

Pick. 531.

81. Șc. gen. Sarichioi (Pl. 38/1 a, b).

Întimplător, în partea N—E a com.

Sarichioi, pe malul lacului, în dreptul bisericii de rit vechi cu preot.

AE 1,30 g; 11,5 mm.

Pick. 531.

82. Șc. gen. Sarichioi. (Pl. 38/2 a, b).

Malul lacului, passim.

AE 2,60 g; 13 mm.

Pick. 468

Tara Românească Mircea cel Bătrân
(1386—1418)

83. MDDT, inv. 11.048. Sarichioi, passim — 1976.

AE 0,30 g; 13 mm. (argintat)

Av. K Rv. 5 Legendă slavonă.

Hoarda de Aur-Toktai (1290—1312)

84. MDDT, inv. 39.761. Sarichioi, „La Bursuci” — 1978.

AR 1,30 g; 20 mm.

85. MDDT, inv. 11.020. Sarichioi, pe malul lacului, lângă sat — 1976.

AE 1,02 g; 17 mm.

Av. tangaua Hoardei de Aur, rv. ilizibil.

86. MDDT, inv. 10.765. Sarichioi, passim 1976.

AE 1,36 g; 20 mm.

Av. tangaua Hoardei de Aur într-un triunghi.

Rv. Darb-[fi]
Sarai, într-un triunghi.

NOTE

1. Raportul preliminar asupra cercetărilor arheologice în așezarea de la Sarichioi a fost prezentat la Sesiunea anuală de rapoarte, București, 1977.

2. Acțiunea de eroziune continuă și în prezent, mai ales în perioada de toamnă-primăvară, când nivelul apelor este ridicat și se produce valuri puternice sub influența vânturilor dinspre nord-est. Sondajul de salvare din 1976, trasat la 5—7 m de linia de atunci a țărmului, este în prezent chiar pe buza malului, iar în unele porțiuni s-a prăbușit în apă.

3. Vechea linie a țărmului de pină acum trei decenii, înainte de începerea eroziunii, este marcată de un șir de „insule” de stuf. Capătul peninsulei era format din actualele insule Grădiște și Popineț, așezate în partea opusă promontoriului de la Enisala, străjuind intrarea în golful Babadag. (Pl. 14/2, 15/1—2).

4. Pentru rezultatul acestor cercetări, cf. E. și Irina Oberländer-Târnavescu, *MC.A. Oradea*, 1979 p. 59—70.

5. Fragmente ceramice atribuite culturii Noua sunt menționate la Limanu și Hirșova

PL. 14.

1. SARICHIROI — «LA GRĂDINĂ» — ASPECT GENERAL AL ZONEI SPRE S—E, ÎN DIRECȚIA ENISALA.

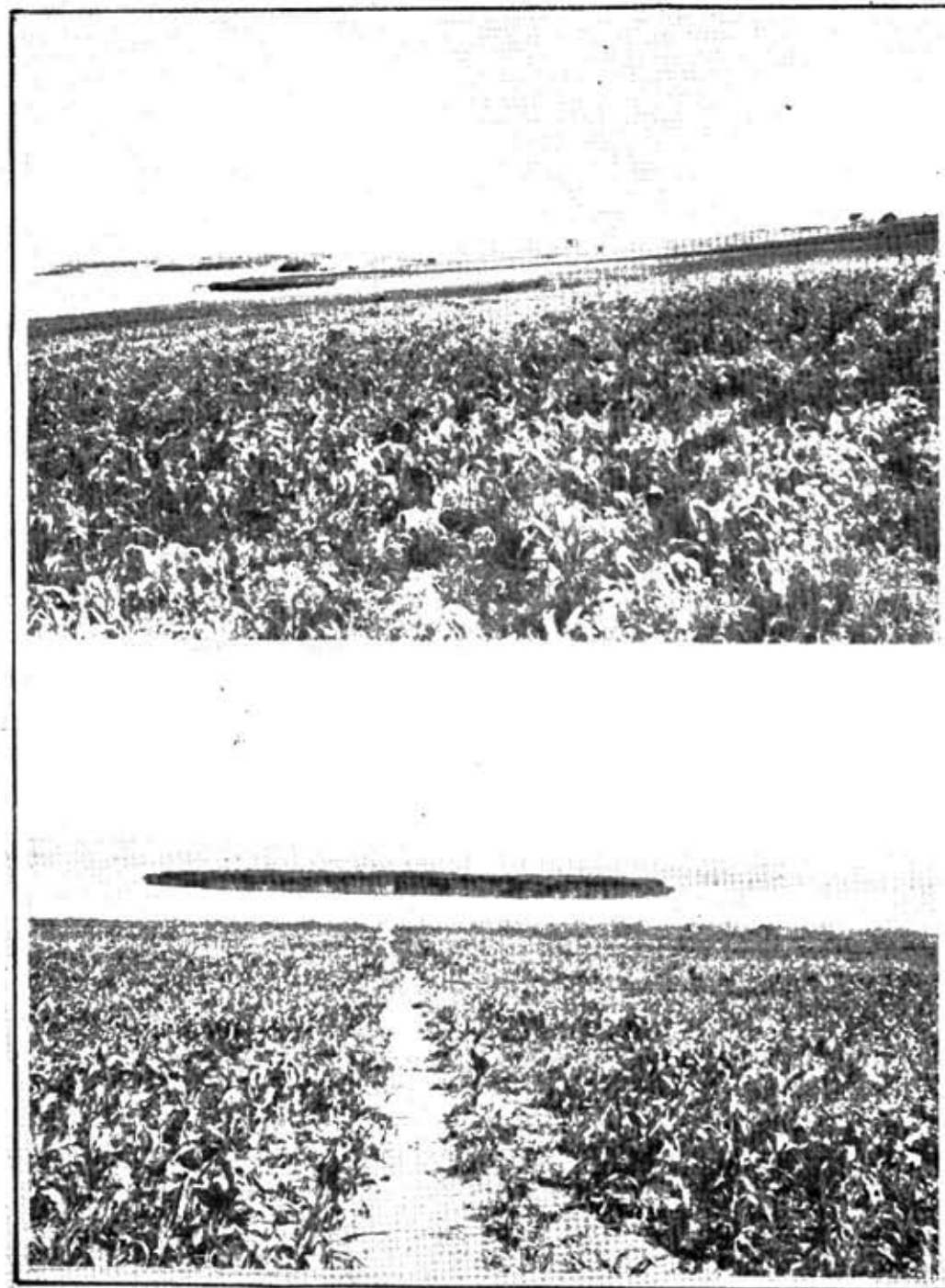
2. AMPLASAREA SECȚIUNII S1, 1976 (VEDERE GENERALĂ DINSPRE VEST).

PL. 14—

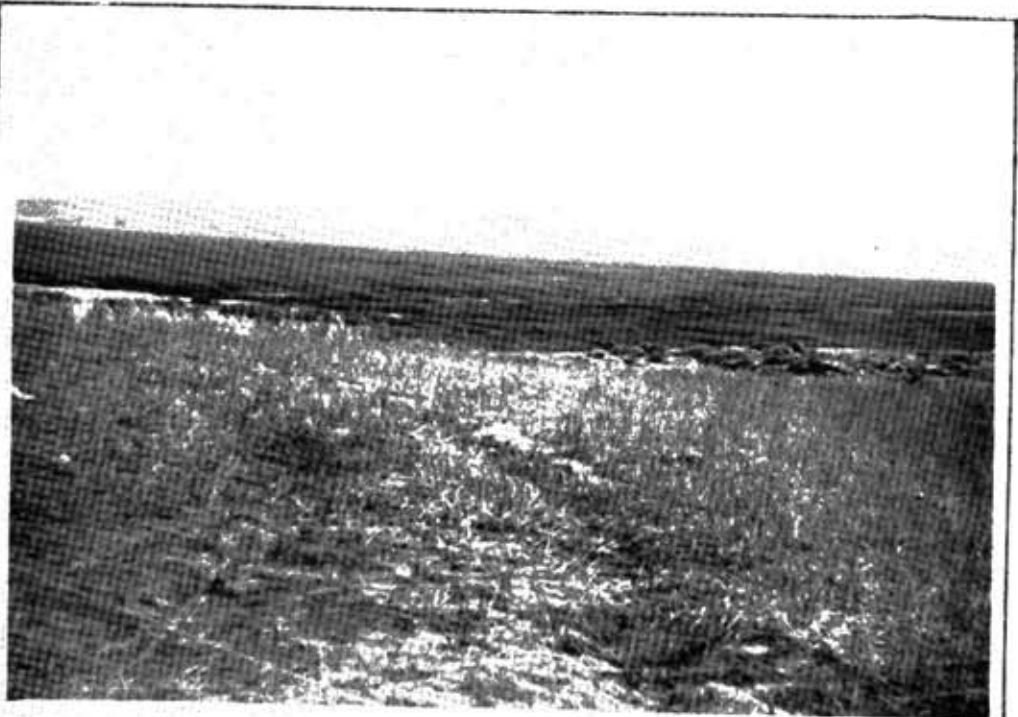
1. SARICHIROI — «LA GRĂDINĂ». ASPECT GĂNERALE DE LA ZONE VERS S—E DANS LA DIRECTION D'ENISALA.

2. L'EMPLACEMENT DE LA SECTION S1, 1976 (VUE D'ENSEMBLE VERS L'OUEST)

PL. 14. SARICHIROI — «LA GRĂDINĂ»: 1. GENERAL VIEW TOWARDS S—E (ENISALA VILLAGE). 2. THE SECTION S1 (VIEW FROM WEST).

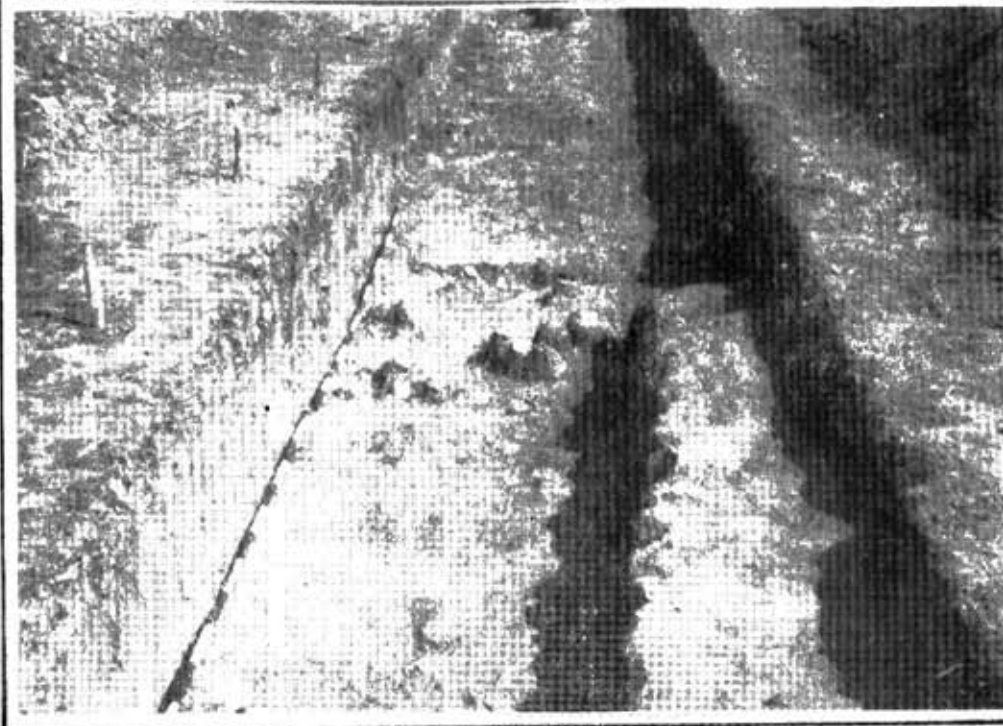

XIV

110

XV

XVI

111

- (jud. Constanța). Ceamurlia de Jos (NE de gara Hamangia), cf. *DD*, vol 1, p. 68-69; Enisala-„Palanea”, Sarinasuf (?) (jud. Tulcea), cf. S. Morintz și N. Angheliescu, *SCIV* 21, 1970, 3, p. 403, 404.
6. Aceeași situație se întâlnește și în alte așezări daco-getice: Poiana, *SCIV*, 2, 1951, p. 200; Băiceeni, Attila László, *Arch. Mold.* 6, 1969, p. 71; Șorogari, Silvia Teodor, *Arch. Mold.*, 6, 1969, p. 321-327; Polovragi, Fl. Marinescu, *Crosia*, 1972, p. 82, etc.
7. Menționăm cu titlu pur informativ că din cele 24 de buze de vase getice diferite găsite: 8 erau mai mult sau mai puțin evazate spre exterior, 6 erau aplatizate orizontal, 4 erau drepte și una îngroșată. Toate fragmentele de funduri de vase erau plate.
8. Maria Coju, *Pontica* 3, 1970, p. 103-105, fig. 2 (12).
9. *idem*.
10. Mihai Irimia, *Pontica* 6, 1973, p. 45, pl. XVII (2).
11. Al. Barnea, *SCIV*, 24, 1974, 1, pag. 105 fig. 2 (2) (dar gura mai îngustă și mai puțin evazată).
12. Mircea Ignat, *SCIV*, 23, 1973, 3, p. 534, fig. 2 (4).
13. Pe un fragment de amforă de Thasos, litera ζ pictată; pe alte două toarte de amfore de Thasos, dungă de vopsea prelinsă la capătul de prindere pe gît; pe un fragment de amforă de Sinope, o dungă subțire de vopsea roșie.
14. Mulțumim tov. Victoria Andronescu de la Muzeul de istorie al R.S.R. pentru amabilitatea de a ne ajuta în identificarea acestei ștampile.
15. Studiul paleo-zoologic al oaselor este efectuat în prezent de dr. Sergiu Haimovici de la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași, rezultatele urmînd să facă obiectul unei comunicări separate.
16. Mulțumim și pe această cale prof. Fenoghen Sevastian, de la Școala generală din co-

PL. 15. SARICHIOL — «LA BURSUCI»:

1. VEDERE SPRE CETATEA ENISALA, PESTE LACUL BABADAG.
2. VEDERE SPRE N—E — VECHEA LINIE A ȚĂRMULUI LACULUI RAZELM ESTE MARCATĂ DE «INSULELE» DE STUF.

PL. 15 — SARICHIOL «LA BURSUCI».

1. — VUE VERS LA CITÉ D'ENISALA AU — DELÀ DU LAC DE BABADAG.
2. VUE VERS N—E: ANCIENNE RIVAGE DU LAC DE RAZELM EST MARQUÉE PAR LES «ÎLES DE BOSEAUX».

PL. 15. SARICHIOL «LA BURSUCI»: 1. GENERAL VIEW TOWARDS THE ENISALA MEDIEVAL FORTRESS, ACROSS THE BABADAG LAKE. 2. GENERAL VIEW TOWARDS N-E: THE FORMER SHORE LINE IS INDICATED TODAY BY THE SMALL «ISLANDS» OF REEDS.

PL. 16. SARICHIOL «LA GRĂDINĂ» 1976:

1. ASPECT GENERAL AL SECȚIUNII S₁, VĂZUTĂ DINSPRE NORD.
2. PODEAUA LOCUINȚEI L₂, VĂZUTĂ DINSPRE SUD.

PL. 16 — SARICHIOL «LA GRĂDINĂ» — 1976.

1. ASPECT GÉNÉRAL DE LA SÉCTION S₁, VUE DU NORD.
2. LA PLANCHER EN GLAISE DU MAISON L₂, VUE DU SUD.

PL. 16. SARICHIOL — «LA GRĂDINĂ», 1976: 1. GENERAL VIEW OF THE SECTION S₁ (FROM NORTH). 2. THE HOUSE-FLOOR L₂ (VIEW FROM SOUTH).

PL. 17. SARICHIOL «LA GRĂDINĂ», SECȚIUNEA S₁, 1976:

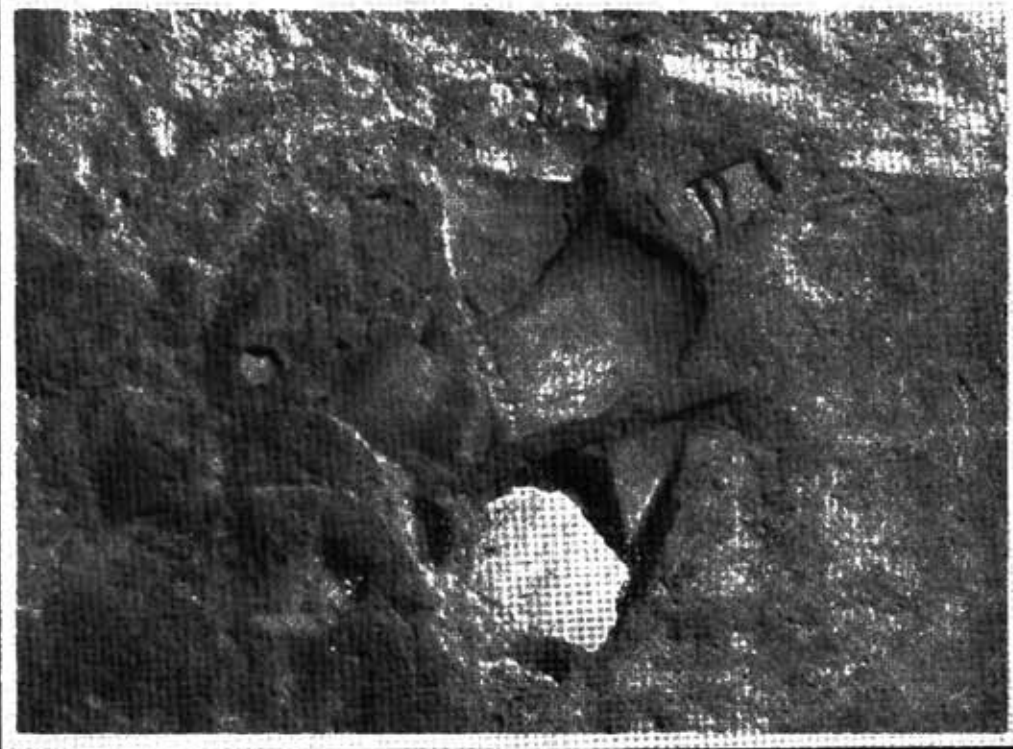
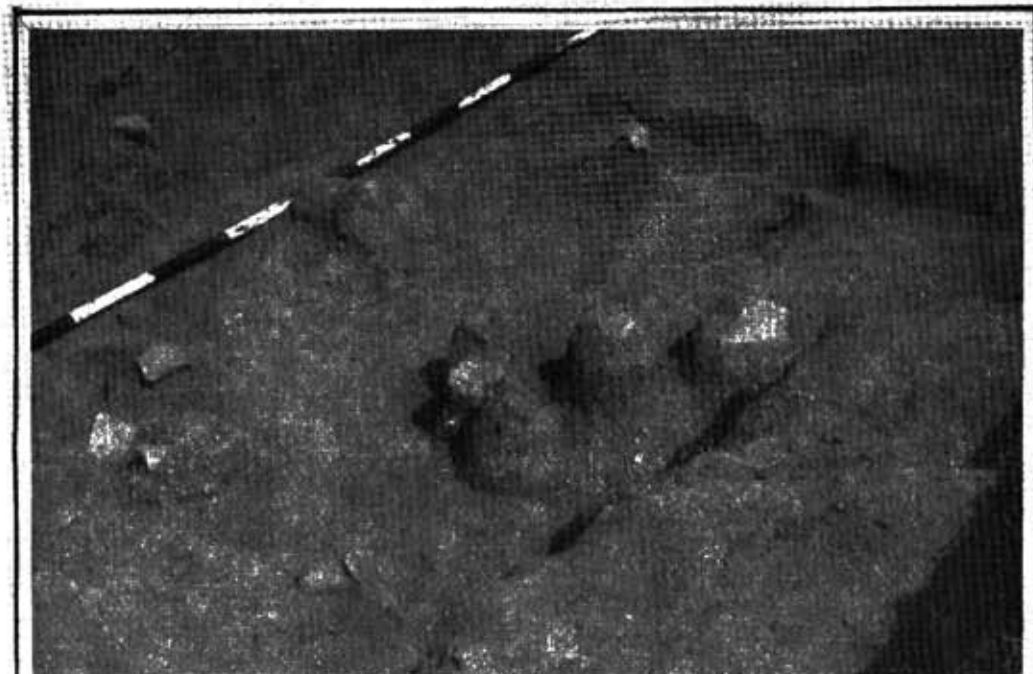
1. DETALIU AL PODELEI L₂ CU FRAGMENTE CERAMICE GETICE ȘI GRECEȘTI.
2. VATRA LOCUINȚEI L₁ — DETALIU CU UN VAS GETIC «IN SITU».

PL. 17 — SARICHIOL — «LA GRĂDINĂ», SÉCTION S₁, 1976.

DÉTAIL DE LA PLANCHER L₂ AVEC DES FRAGMENTS CÉRAMIQUES GÉTIQUES ET GRÉCQUES.

2. L'ÂTRE DE LA MAISON L₁ DETAIL AVEC UN POT GÉTIQUE «IN SITU».

PL. 17. SARICHIOL — «LA GRĂDINĂ», 1976: 1. THE HOUSE-FLOOR L₂ WITH GETIC AND GREEK CERAMICS FRAGMENTS (DETAIL). 2. THE FIRE-PLACE OF THE HOUSE L₁ WITH A GETIC BITRONCONIC VASE IN SITU (DETAIL).

muna Săricehioi pentru grija plină de pasiune de a aduna într-o frumoasă colecție școlară descoperirile făcute întâmplător în jurul satului, ca și pentru sprijinul acordat în organizarea campaniilor de săpături și în studierea întregului material arheologic aflat la școală.

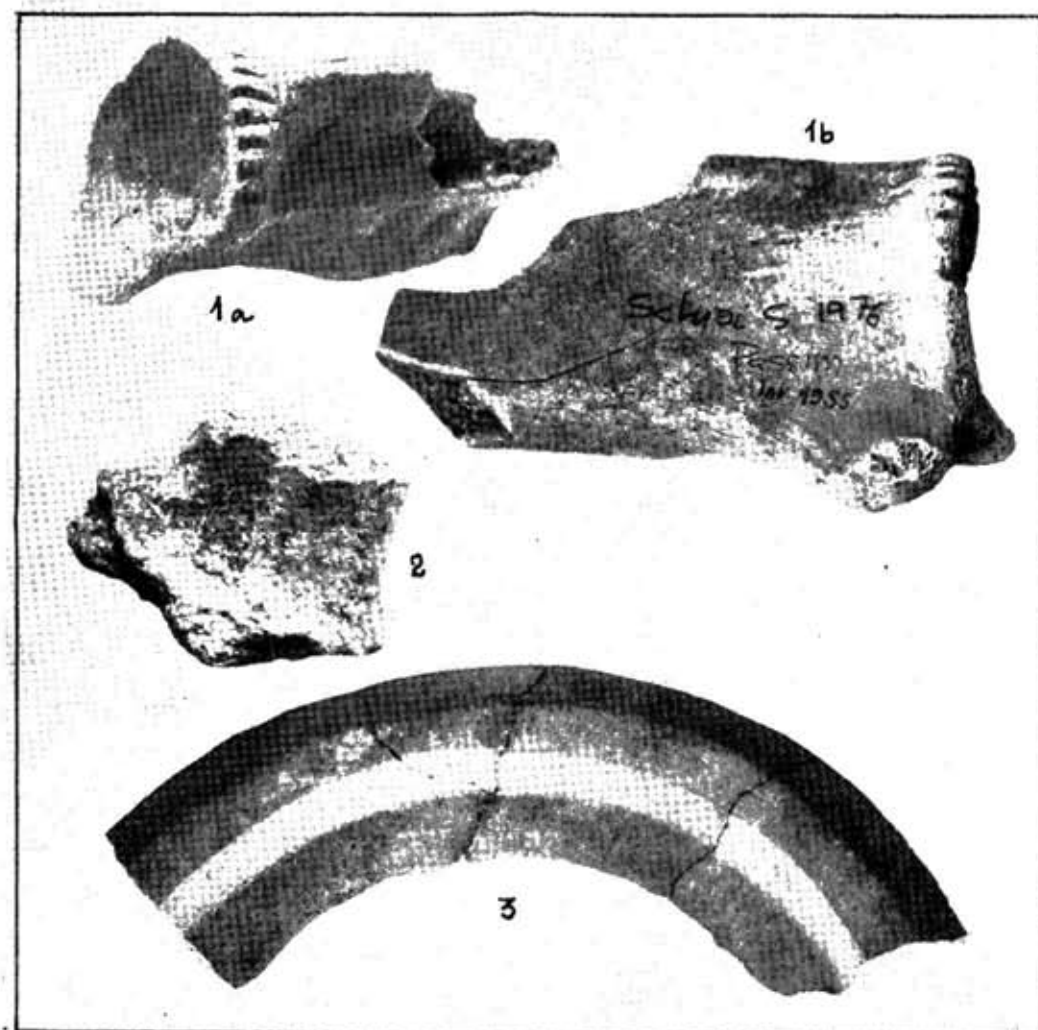
17. Și în necropola getică de la Enisala (sec. IV î.e.n.) majoritatea străchinilor, castroanelor și bolurilor sînt produse lucrate la roată ale atelierelor grecești sau elenizate, G. Simion, *Peuce* 2, 1971, p. 76 și urm. Aceeași situație în necropolele getice de la Murișghiol (sec. IV-III î.e.n.), Expectatus Bujor, *M.C.A.* 5, 1959, p. 373 și urm.
18. Imitații lucrate cu mina după formele

ceramicii grecești se întîlnesc pe întreg spațiul daco-getic în această perioadă, fiind încă o dovadă a dezvoltării sincronice a lumii geto-dace. Astfel, imitații de lebesuri grecești au fost descoperite la Slimnic (jud. Sibiu), datînd din sec. IV î.e.n. Imitații de oinochoe au apărut la Cetatea (jud. Alba) și Ostrovul Mare (jud. Mehedinți) datate în sec. V-IV î.e.n. Imitații de anfore lucrate cu mina sînt cunoscute de la Ozun și Poian (jud. Covasna), sec. V-IV î.e.n., Pecica (jud. Arad), sec. III-II î.e.n. și numeroase așezări și necropole din zona extracarpatică: Zimnicea, Giurgiu, Căscioarele, Popești, Pîsul Crășani, etc. (I. H. Crișan, *Ceramica daco-getică*, Ed. Șt.,

Buc., 1969, p. 82, 84-85, fig. XX/5, 9; XXI, 6; XXI.1, 1-3).

O însemnătate deosebită prezintă studiul întreprins asupra ceramicii autohtone des-

coperite la Histria (Maria Coja, *Ceramica autohtonă de la Histria. Secolele V-I î.e.n.*, *Pontica* 3, 1970, p. 99-122). Alături de formele geto-dacice tradiționale, ce se men-

XVIII

PL. 18.

1 A, B (CAT. 1). OMOPLAT CRESTAT (CULTURA NOUA).

2. FRAGMENT DE TORTIȚĂ DE LA O CANĂ GETICĂ LUCRATĂ CU MÎNA.

3. (CAT. 7). FRAGMENT DE CASTRON GETIC.

PL. 18-

1. A, B (CAT. 1) OMOPLAT ENTAILLE-INSTRUMENT D'OS (CULTURE NOUA).

2. FRAGMENT D'ANSE D'UNE TASSE GÉTIQUE MODELÉ À LA MAIN.

3. (CAT. 7). FRAGMENT D'UNE ÉCUELLE GÉTIQUE.

PL. 18. 1A, B (CAT. 1). CHARACTERISTIC BONE INSTRUMENT - THE NOUA CULTURE (LATE BRONZE AGE). 2. HANDLE LITTLE FRAGMENT OF A GETIC JAR. 3. (CAT. 7) GETIC DEEP BOWL.

PL. 19. CERAMICĂ GETICĂ:

1. (CAT. 4). VAS BITRONCONIC GĂSIT PE VATRA LOCUINȚEI LI.

2. (CAT. 5). VAS GLOBULAR.

3. (CAT. 6). VAS BITRONCONIC FRAGMENTAR.

4. FRAGMENT DE VAS NEDECORAT, CU BUZA MULT EVAZATĂ SPRE EXTERIOR.

5-6. FRAGMENTE DE VASE CU BUZA EVAZATĂ SPRE EXTERIOR, DECORATE CU BRÎU ALVEOLAT.

PL. 19 - CÉRAMIQUE GÉTIQUE:

1. (CAT. 4) VASE BITRONCONIQUE TROUVÉE SUR L'ÂTRE DE LA MAISON L₁.

2. (CAT. 5) VASE GLOBULAIRE.

3. (CAT. 6) VASE BITRONCONIQUE FRAGMENTAIRE.

4. FRAGMENT D'UN POT SANS DÉCOR AVEC LE REBORD FORTEMENT EVASÉE VERS L'EXTÉRIEUR.

5-6. FRAGMENTS DES POTS AVEC LES REBORDS EVASÉE, DÉCORÉS AVEC DES CHÂNES, ALVEOLAIRES.

PL. 19. GETIC POTTERY: 1. (CAT. 4). BITRONCONIC VASE FOUND IN SITU ON THE FIRE-PLACE OF THE HOUSE LI. 2. (CAT. 5) GLOBULAR POT FOUND IN SITU ON THE ANNEX-FLOOR OF THE HOUSE. L₂. 3. (CAT. 6). BITRONCONIC LITTLE VASE. 4. UNDECORATED VASE FRAGMENT WITH STRONGLY OUTTURNED LIP. 5-6. VASE FRAGMENTS WITH OUTTURNED LIPS, DECORATED WITH ALVEOLAR BELTS.

PL. 20. FRAGMENTE CERAMICE GETICE DECORATE:

1-2. CU ȘIRURI DE IMPRESIUNI CU DEGETUL ȘI PROEMINENTE;

3. CU BRÎU ONDULAT;

4. CU BRÎU SIMPLU;

5. CU APUCĂTORI ORIZONTALE.

PL. 20 - FRAGMENTS CÉRAMIQUES GÉTIQUES DÉCORÉES

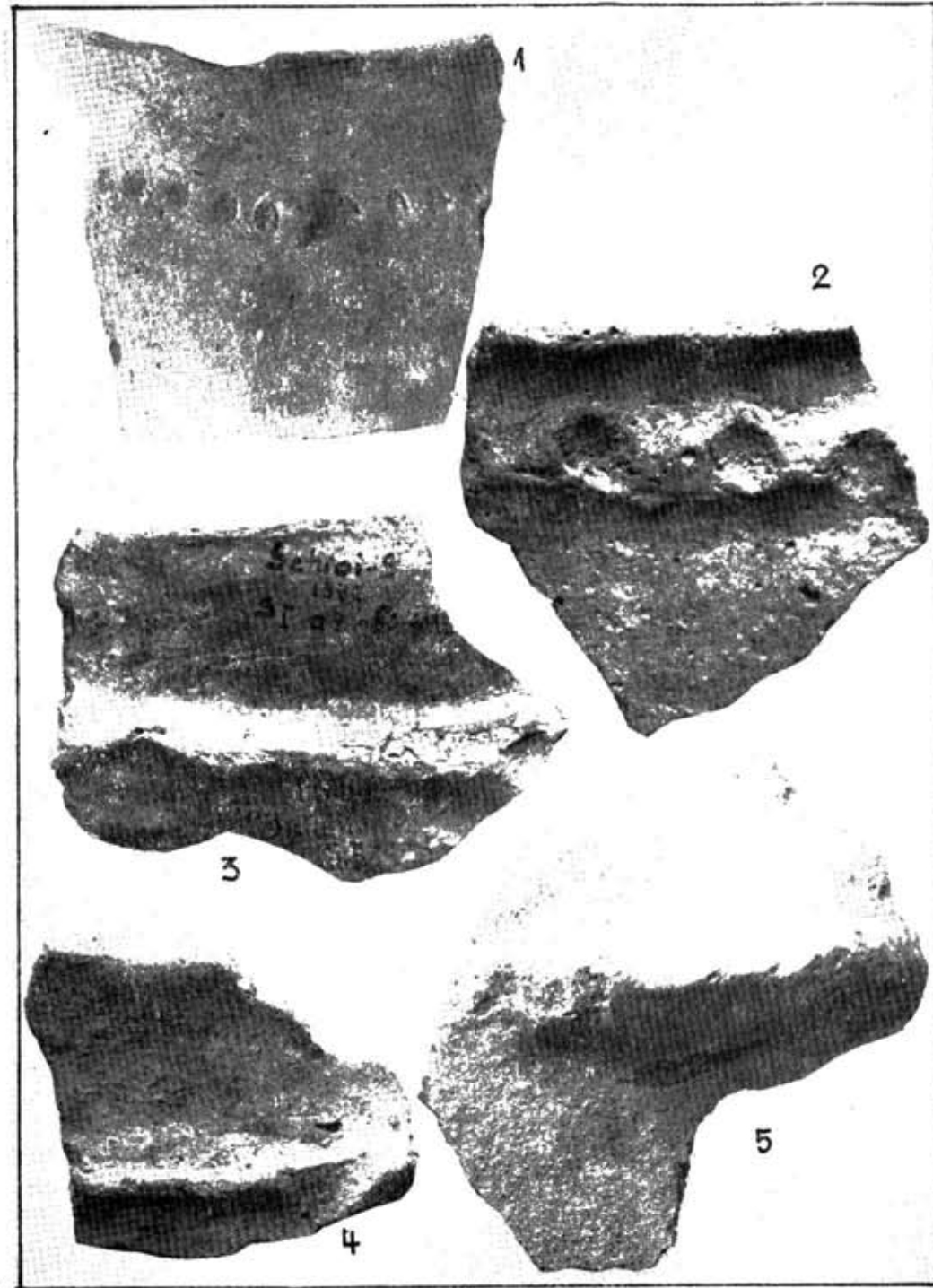
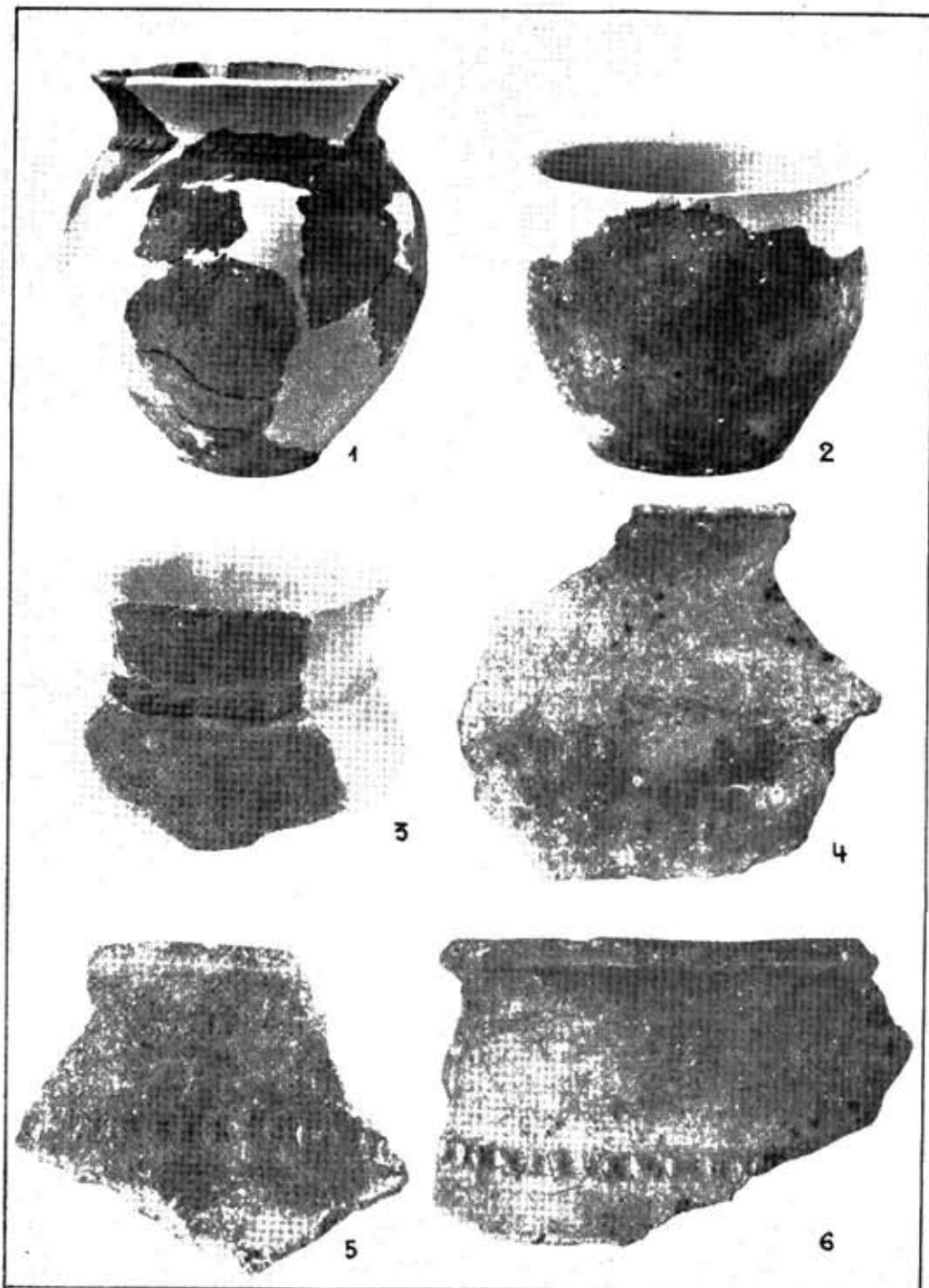
1-2. AVEC DES IMPRESSIONS ET PROTUBÉRANCES.

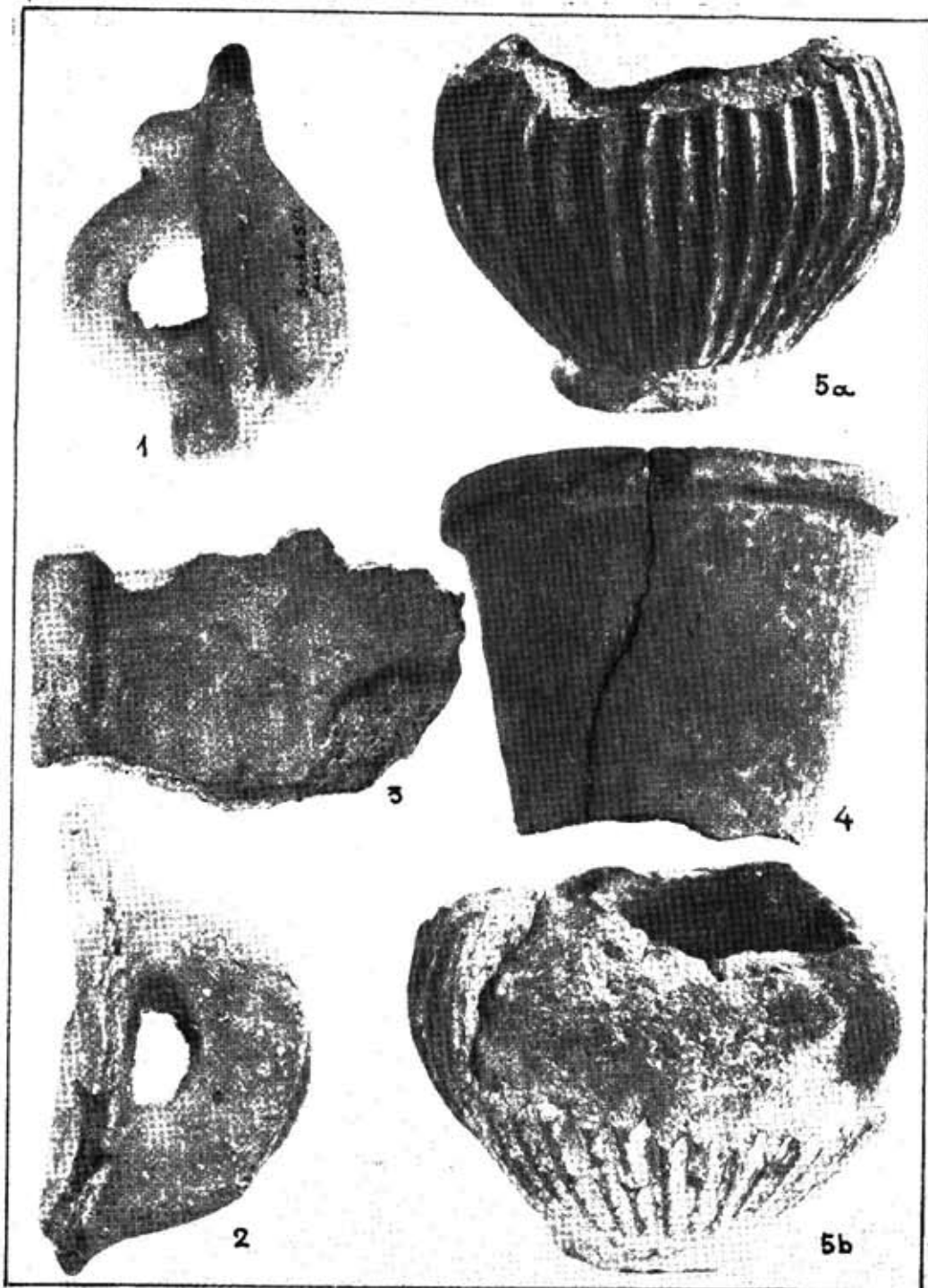
2. AVEC UNE BANDE ONDULÉE.

3. AVEC UN BANDE SIMPLE EN RELIEF.

4. AVEC DES POIGNÉES HORIZONTALES.

PL. 20. DECORATIVE MOTIVES OF THE GETIC POTTERY: 1-2. WITH FINGER IMPRESSED HOLES LINES AND PROTUBERANCES. 3. WITH WAVING BELT. 4. WITH RELIEF BELT. 5. WITH HORIZONTAL HANDLES.

țin de-a lungul întregii perioade analizate, apar piese cu vădite influențe ale ceramicii grecești de uz curent, influențe ce se manifestă de la preluarea unor detalii, în special la torți de cani, străchini și oale și până la transpunerea fidelă a modelelor grecești. Fenomenul se poate sesiza începând din sec. IV î.e.n. și crește în amploare în secolele următoare. Semnificativ ni se pare că influența ceramicii grecești asupra ceramicii locuitorilor indigeni ce viețuiesc în interiorul cetății se exercită cu precădere tot în privința formelor și nu a tehnicii, așa cum se constată și în restul spațiului zeto-dacic. Ceramica autohtonă de la Histria este lucrată cu mina, dintr-o pastă

grosolană, arsă la temperatură destul de joasă, lipsind cu totul ceramica fină, situație ce concordă cu observațiile noastre asupra descoperirilor de la Săricești. De aceea, ni se pare pe deplin întemeiată părerea autoarei că ceramica locală din regiunile vest și nord pontice prezintă anumite particularități și evoluții comune datorită influenței centrelor grecești. Una dintre acestea este și încetarea timpurie a producerii ceramicii locale fine, „de masă”, al cărei loc este preluat de ceramica grecească de uz curent, de bună calitate și ușor de procurat.

19. Se remarcă asemănarea dintre rezultatele identificării botului de ștampile și ale analizei statistice a provenienței fragmentelor de

PL. 21. IMITAȚII GETICE LUCRATE CU MÎNA DUPĂ FORME CERAMICE GRECEȘTI:

1. (CAT. 8). IMITAȚIE DE LEKANIS.
 2. IMITAȚIE DE CASTRON CU TORȚI HORIZONTALI CU ȘANȚURĂ MEDIANĂ.
 3. (CAT. 9). IMITAȚIE DE FARFURIE CENUȘIE, CU BUZA APLATIZATĂ.
 4. (CAT. 11). GÎT DE AMFORĂ FRAGMENTAR – IMITAȚIE.
 5 A, B (CAT. 10). IMITAȚIE DE OINOCHOE ATTICĂ, TIP « WEST-SLOPE ».

PL. 21 IMITATION GÉTIQUE FAITES À LA MAIN D'APRÈS LES FORMES CÉRAMIQUES GRECQUES.

1. (CAT. 8) IMITATION D'APRÈS UNE LĒKANIS.
 2. IMITATION D'UNE TERRINE DES ANSES AVEC UNE TRANCHÉE MÉDIANNE.
 3. (CAT. 9) IMITATION D'APRÈS UNE ASSIETTE GRISE, AVEC LE REBORD APPLATI.
 4. (CAT. 11). COL D'AMPHORE FRAGMENTAIRE - IMITATION.
 5. A, B (CAT. 10) IMITATION D'UNE OËNOCHOË ATTIQUE, TYPE « WEST-SLOPE ».

PL. 21. GETIC HAND-MADE IMITATIONS OF THE GREEK VASE FORMS:

- 1 (CAT. 8). IMITATION OF LEKANIS. 2. BOWL FRAGMENT WITH HORIZONTAL HANDLES. 3. (CAT. 9). GREY PLATE IMITATION. 4 (CAT. 11). HAND-MADE AMPHORA NECK. 5 A, B (CAT. 10). IMITATION OF ATTIC « WEST SLOPE » OENOCHOE.

PL. 22. CERAMICĂ GRECEASCĂ DE UZ CURENT:

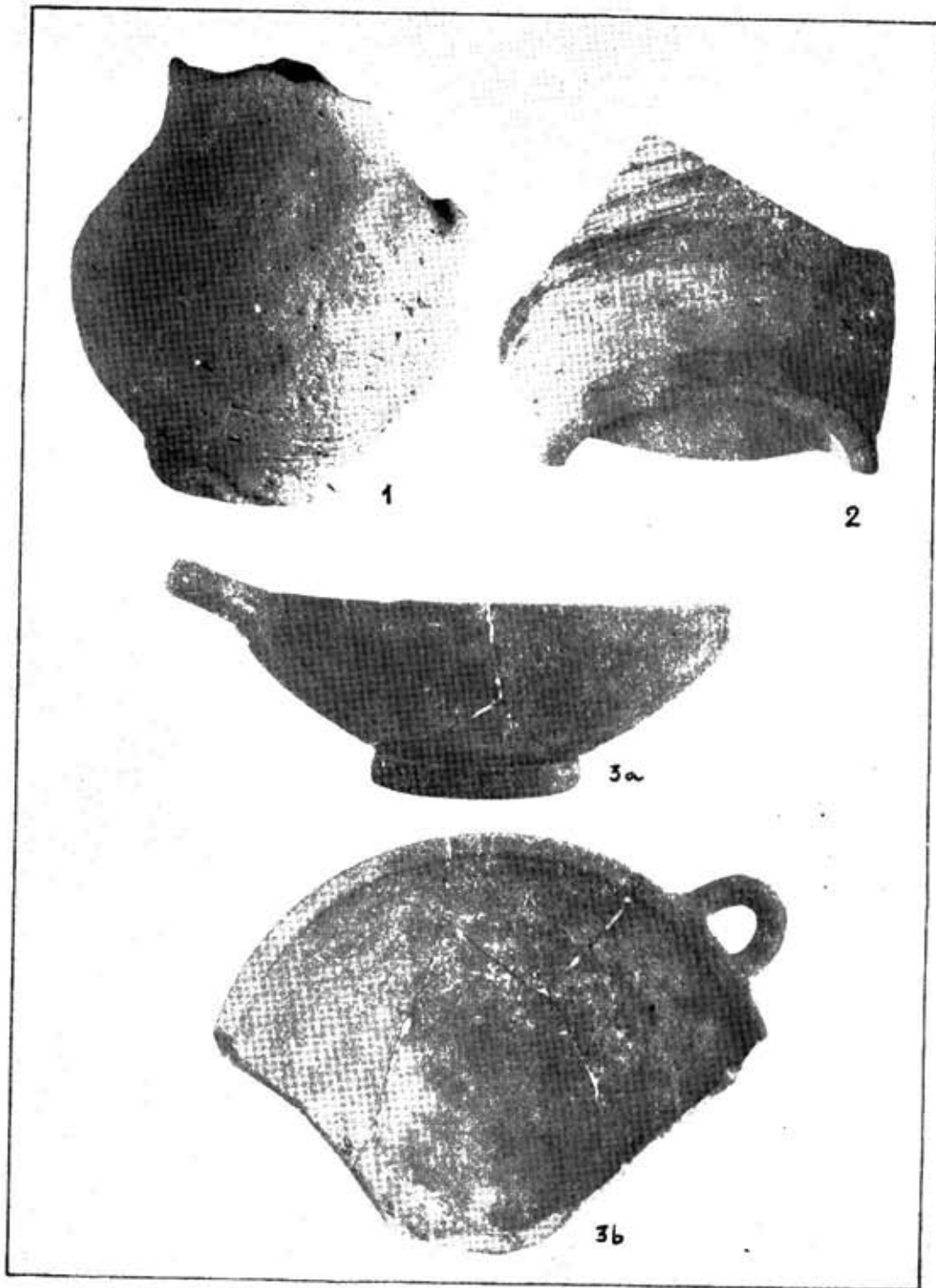
1. (CAT. 12). OINOCHOE.
 2. (CAT. 13). OLPÉ.
 3 A, B (CAT. 14). STRACHINĂ CENUȘIE.

PL. 22. GREEK POTTERY OF CURRENT USE: 1. (CAT. 12) RED OENOCHOE. 2 (CAT. 13). OLPÉ. 3A, B (CAT. 14). GREY BOWL.

PL. 23. CERAMICĂ GRECEASCĂ DE UZ CURENT:

- 1-5 (CAT. 15-19). FARFURII, STRĂCHINI ȘI CASTROANE CENUȘI, DECORATE CU LINII ONDULATE.
 6. (CAT. 21). LEKANIS.

PL. 23. GREEK POTTERY OF CURRENT USE: 1-5 (CAT. 15-19). GREY PLATES AND BOWLS DECORATED WITH WAVING LINES. 6 (CAT. 21). GREY LEKANIS.

PL. 24. CERAMICĂ GRECEASCĂ DE UZ CURENT:

1. (CAT. 20). CASTRON ABS OXIDANT, DECORAT CU LINII ONDULATE.

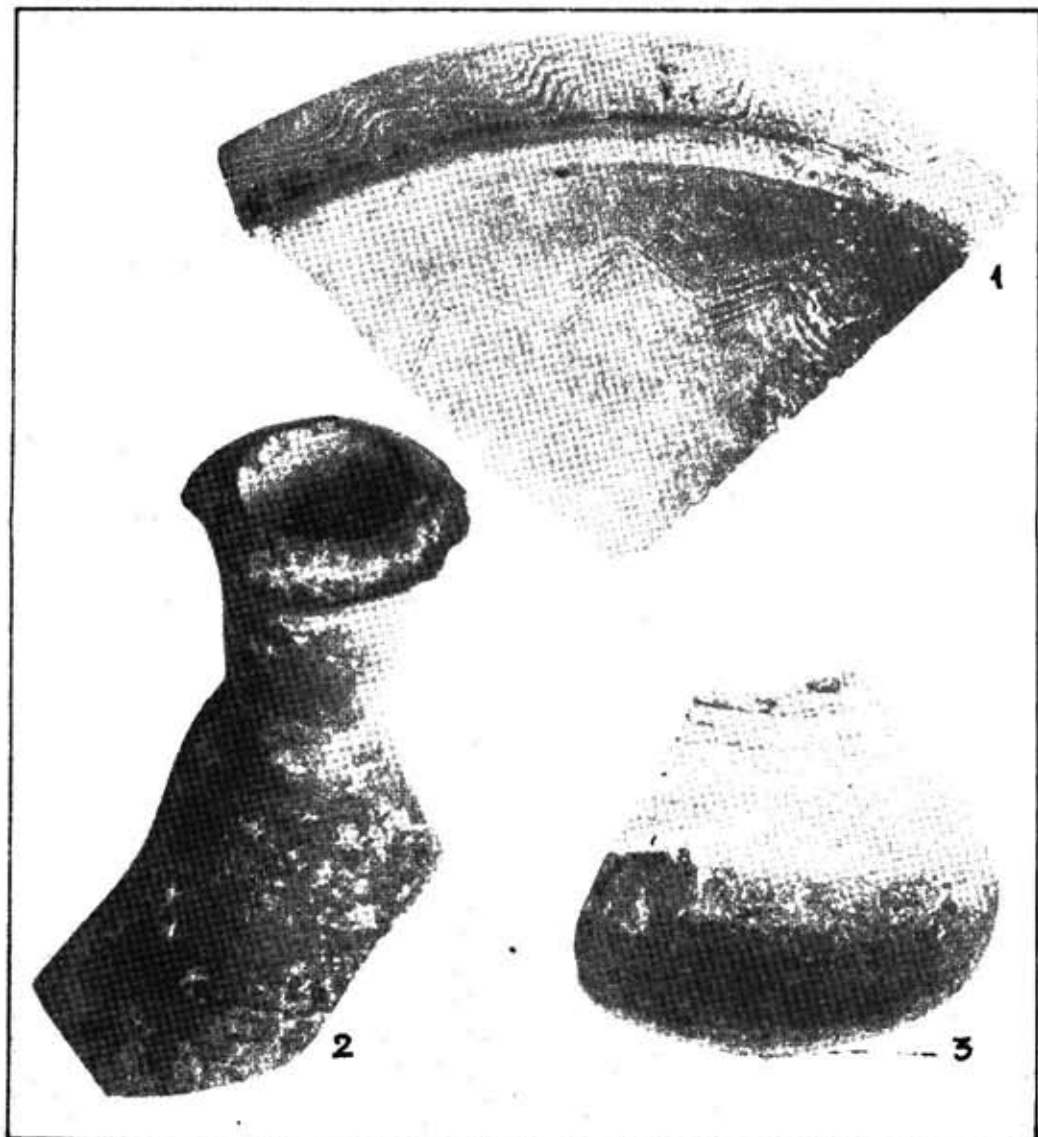
2-3 (CAT. 22, 23). UNGUENTARIA CENUȘII.

PL. 24 - CÉRAMIQUE GRÉCQUE D'USAGE COURANT:

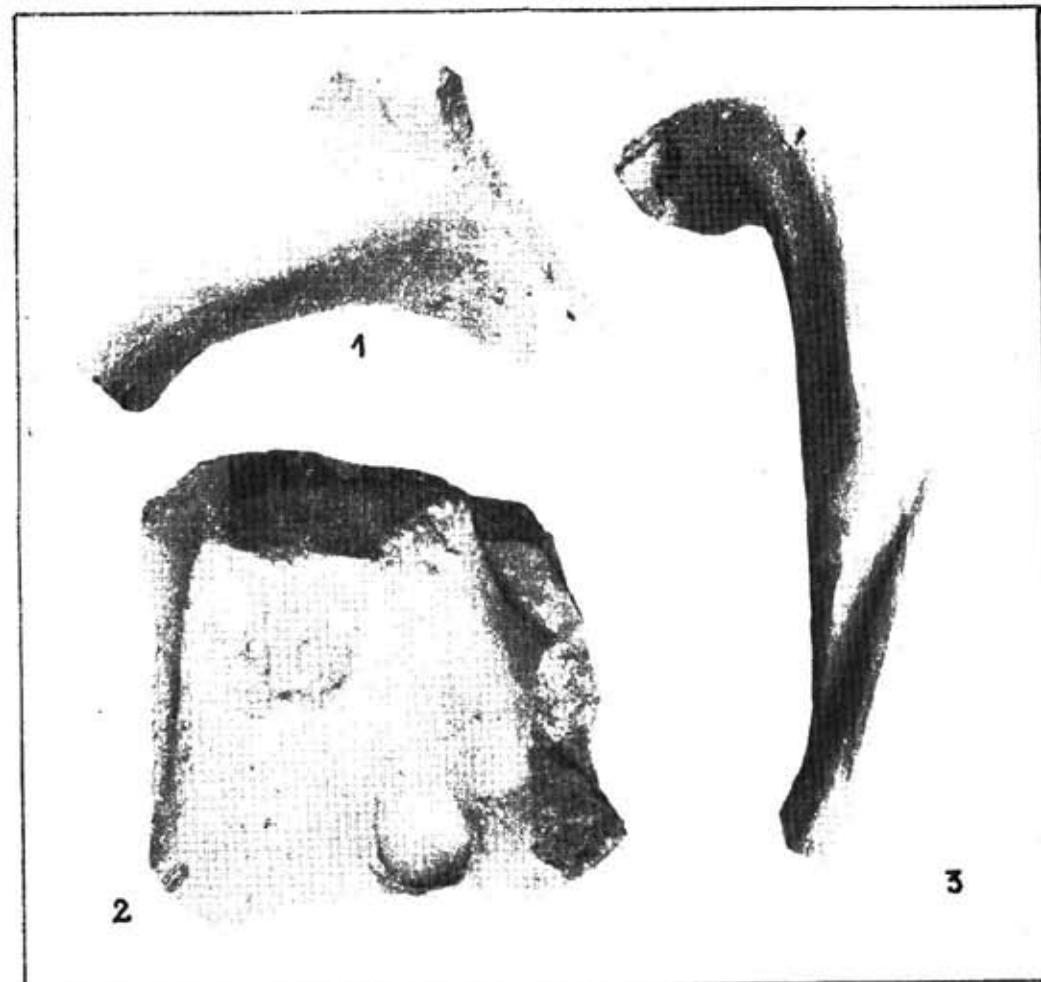
1. (CAT. 20) TERRINE, CUISSON OXYDANTE, DÉCORÉE AVEC DES LIGNES ONDULÉES.

2-3. (CAT. 22, 23). UNGUENTARIA EX PÂTE GRISE.

PL. 24. GREEK POTTERY OF CURRENT USE: 1 (CAT. 20). RED BOWL WITH WAVING LINES, 2-3 (CAT. 22-23). GREY CLAY UNGUENTARIA.

XXIV

XXV a

PL. 25.

1-3. TORȚI DE AMFORE GRECEȘTI.

4-7. PICIOARE DE AMFORE GRECEȘTI.

PL. 25.

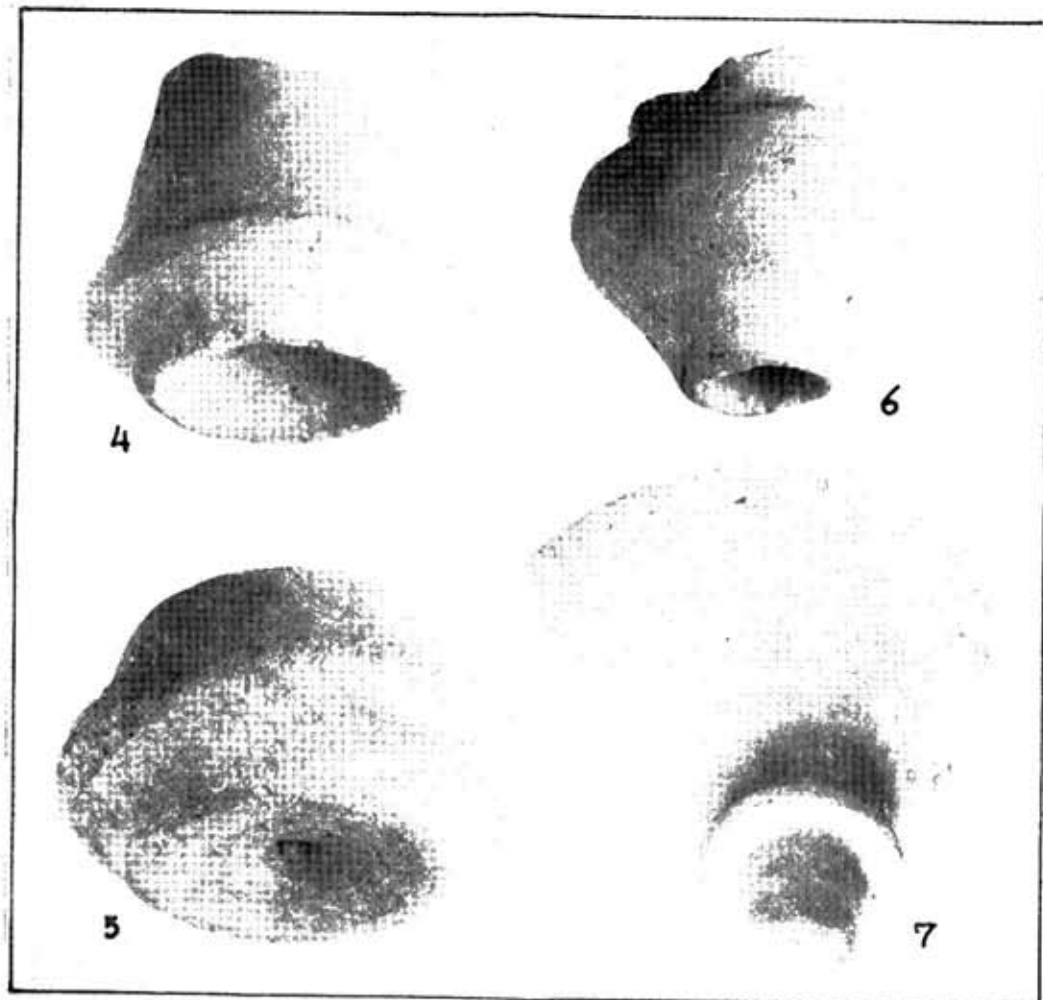
1-3. ANSES AMPHORIQUES GRECQUES.

4-7. BASES D'AMPHORES GRECQUES.

amfore descoperite în sondajul din 1976, în ceea ce privește reprezentarea centrelor grecești mediteraneene și pontice.

20. Ceramicii produse la Histria i-au fost dedicate în ultimii ani o serie de studii fundamentale, dintre care amintim: Maria Coja, *Activitatea meșteșugărească la Histria în secolele VI î.e.n.*, SCIV 13, 1962, 1, p. 19-40; idem, *La Céramique grise d'His-*

tria à l'époque grecque, *Dacia N.S.* XII, 1968, p. 305-329; Petre Alexandrescu, *Un groupe de céramique fabriquée à Istros*, *Dacia N.S.* XVI, 1972, p. 113-132; idem, *Les modèles grecs de la céramique thrace taurôis*, *Dacia N.S.* XXI, 1977, p. 113-135; idem, *Histria IV. La Céramique d'époque archaïque et classique VIIe-IVes.*, Ed. Acad. RSR, Buc., 1978; Maria Coja et Pierre Dupont, *Histria V.*

Pl. 25.

1-3. GREEK AMPHORA HANDLES.
4-7. GREEK AMPHORA FEET.

XXV

ASPECT DE LA CIVILISATION GÉTO-DACE DE LA
DOBROUDJA À LA LUMIÈRE DES RECHERCHES DANS L'ÉTABLISSEMENT
DE SARICHIŌI (IV-ÈME - II-ÈME SIÈCLE AV. N.È.).

(Résumé)

Les recherches archéologiques de surface et les fouilles exécutées pendant les années 1976-1978 ont mené à la découverte d'une riche zone archéologique au sud du village Sarichioi (dép. Tulcea).

Cette zone s'étend au bord du lac Razelm, en commençant par la limite actuelle du susdit village jusqu'au point dit « La Bursnei » (« Aux blaireaux ») - devant l'île Grădiște, sur une étendue d'environ 2,5 km.

Les plus anciennes traces archéologiques ont été découvertes au point « Aux blaireaux » où se trouve une habitation néolithique tardive appartenant aux dernières phases de la culture Boian dans sa transition vers la culture Gumelnița, superposée par une nécropole de l'âge du bronze.

L'étape suivante d'habitation, décelée seulement par des découvertes fortuites au point « La grădină » (« Au jardin »), date de la fin de l'époque de bronze la culture Noua. Toujours par découvertes accidentelles est signalé aussi la culture Babadag (Hallstatt moyen).

La principale étape d'habitation de la zone, illustré par un matériel très varié et abondant représente un site gète du IV-II-èmes siècles av.n.è., aux environs de laquelle se trouve aussi une nécropole tumulaire de la même période. Tout à fait absentes sont les traces archéologiques de l'époque romaine et byzantine.

Au commencement de l'époque féodale (XI-XIV-ème siècle), l'habitation a été reprise pour une certaine période (céramique à rayures de type Dridu et monnaies: un follis anonyme Thompson classe C, attribué à Michel IV le Paphlagonien, 1034-1041; trois monnaies de la Horde d'Or; un dirhème tartare en argent émis par le chan Toktai, 1290-1312; deux monnaies de bronze de la première moitié du XIVe siècle; une monnaie romaine du temps de Mircea le Vieux, 1386-1418).

Pendant les trois derniers siècles, l'établissement gétique a été fortement endommagé par l'érosion des bords du lac Razelm, due à la hausse du niveau des eaux à la suite de la fermeture de la bouche Portița et l'ouverture du chenal Dranov. L'érosion a avancé environ 200 m vers l'intérieur, sur un terrain qui pendant l'Antiquité descendait en pente douce vers la mer en finissant par une plage de sable fin. La zone entière contourait une péninsule entre le golfe Babadag et la Mer Noire.

En 1976 nous avons effectué un sondage de courte durée à l'endroit dit « Au jardin », emplaced à environ 600 m au sud de Sarichioi, au bord du lac Razelm. La section a été orientée en direction Nord-Ouest-Sud-Est, en para-

lèle avec le rivage, à une distance de 5-7 m de celui-ci, ayant 50 m de long et 2 m de large. Après on a ouvert aussi une cassette de 6x5 m sur la côte ouest de la section S.I.

On a identifié un seul niveau d'habitation à une profondeur de 50-70 cm, marqué par deux planchers de maison en glaise jaune compacte. Les maisons étaient construites à la surface du sol, avec des matériaux périssables, treillage couvert d'argile - le toit étant probablement en roseaux. Le contour des maisons n'a pas pu être clairement délimité, tant à cause de l'étroitesse du sondage que du fait que les maisons ont été abandonnées, ne portant pas des traces de brûlure. Les murs en argile se sont écroulés lentement, en couvrant uniformément le plancher. Sur les planchers, près du profil ouest de la section, nous avons trouvé deux âtres circulaires, la première ayant 125 cm en diamètre, l'autre conservée seulement par fragments. Elles avaient été aménagées en argile, se dressant de 5 cm au dessus du plancher, toutes les deux suggérant un séjour de courte durée, démontré par la couche mince du cendre et la brûlure légère de l'argile.

Entre les deux planchers se trouvait une troisième, aménagée en argile pure, compacte, étant de 15 cm plus basse que le niveau de deux autres planchers. Il paraît que celui-ci représentait une anexe de la maison L₂. Sur ce plancher on a trouvé un pot globulaire in situ. La céramique découverte pendant les fouilles se divise presque également entre la céramique gète et la céramique grecque. La plupart des fragments étaient répandus sur les planchers et aux alentours. Par exemple, sur les planches de la maison L₁, on a trouvé un tiers de la céramique gète et la moitié de la céramique grecque.

De l'ensemble du matériel découvert, 40% est représenté par des os d'animaux. Tout autre inventaire mobile aurait probablement été emporté par les habitants au moment de l'abandon de la maison.

Au commencement, nous avons été d'avis qu'on aurait à faire avec un établissement gète ouvert, d'organisation spatiale assez compacte. Mais les recherches ultérieures ont démontré que le matériel archéologique, homogène du point de vue typologique et chronolo-

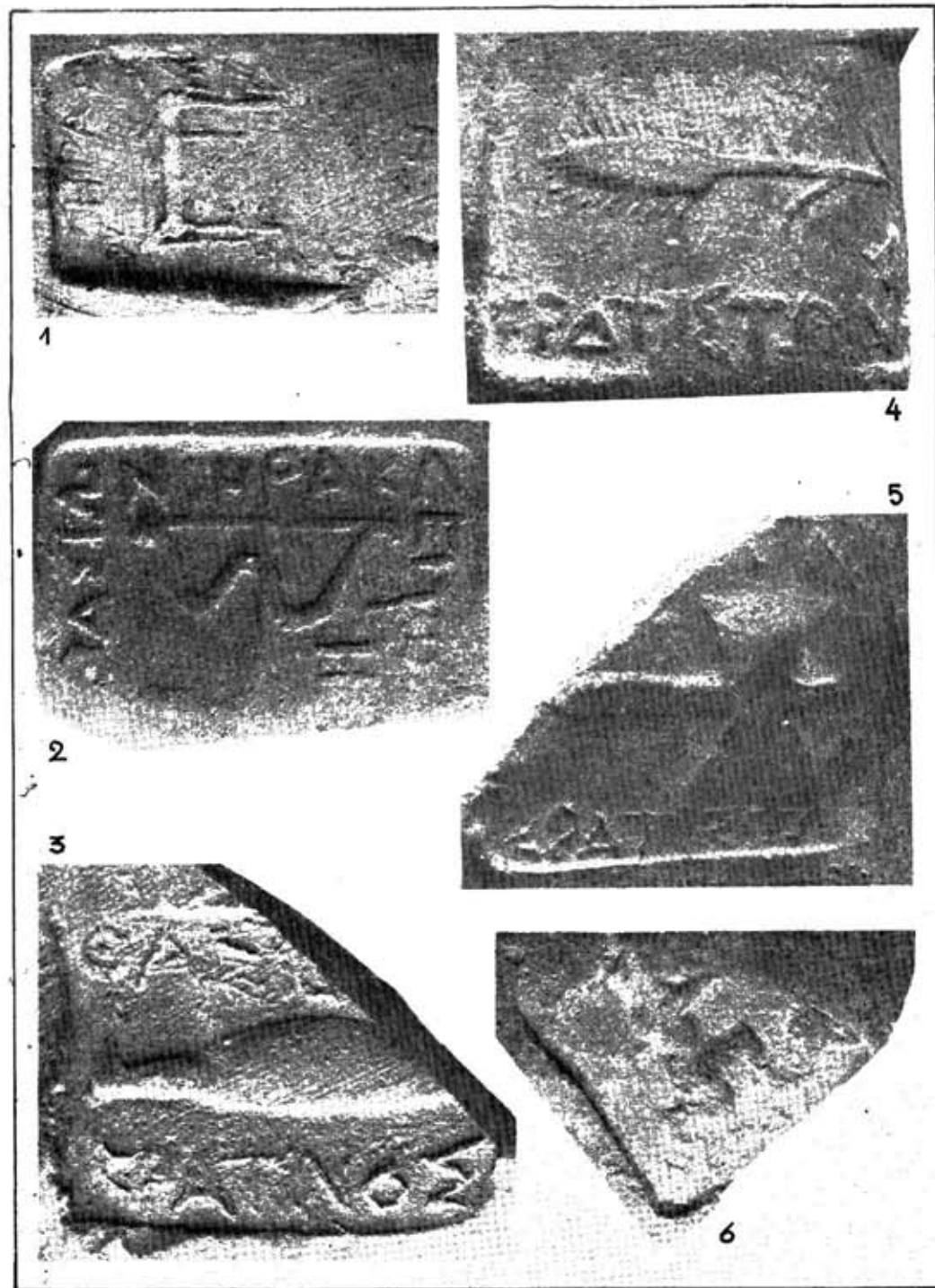
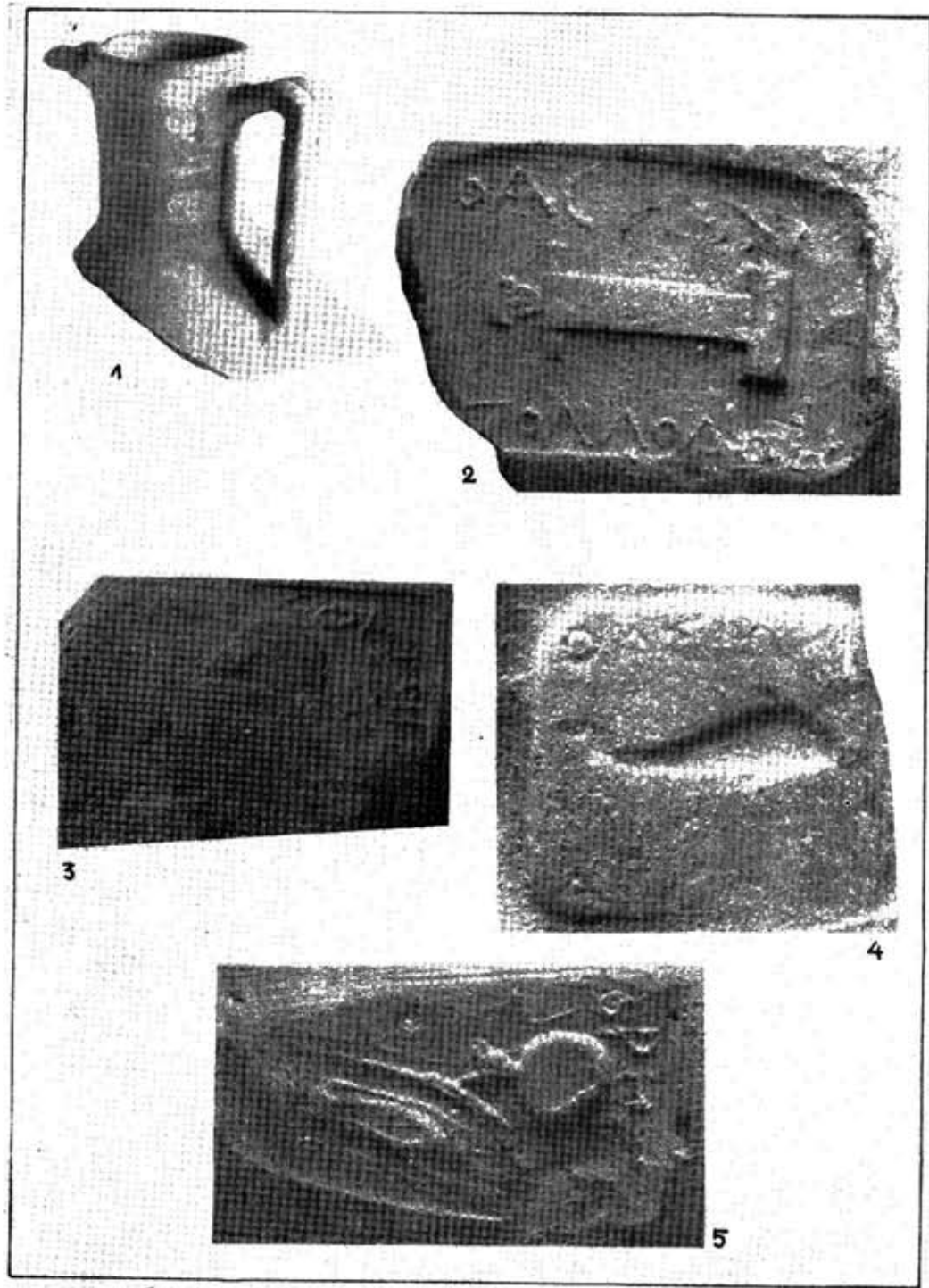
Pl. 26.

1. AMPHORĀ DE COS CU TORTI BIFIDE (SEC. III-II Î.E.N.)
2-5. (CAT. 24-27). STAMPELE DE THASOS.

PL. 26-

1. AMPHORE DE COS AVEC DES ANSES BIFIDE (IIIe - IIe SIÈCLE AV. N.È.)
2-5. (CAT. 24-27) TIMBRES AMPHORIQUES THASSIENNES.

PL. 26. 1. KOAN TWIN HANDLES AMPHORA (3RD - 2ND CEN. B.C.), 2-5. THASIAN AMPHORA STAMPS, (CAT. 24-27).

gique était uniformément répandu à grande distance le long du rivage se trouvant, en majeure partie, sous la falaise érodé par les eaux.

C'est pourquoi nous sommes tentés à croire qu'on aurait à faire avec une habitation de type dispersée, constituée de maisons isolées ou par groupes en petites agglomérations enfilées le long du rivage sur une distance de près de 2,5 km. C'est ce que pourrait expliquer aussi la pauvreté des découvertes du sondage, en comparaison avec la richesse et la variété des trouvailles fortuites de la zone.

Ainsi, le seul niveau d'habitation identifié du point de vue stratigraphique pourrait être daté environ le milieu du IVe siècle av. n.è. (d'après une anse d'amphore thassienne timbrée et un pot gétique bitronconique accusant des influences nord-pontiques, trouvé sur l'âtre de la maison I₁), tandis que les découvertes fortuites suggèrent une persistance active de la population pendant des trois siècles (IV - II av.n.è.). Ces dernières renferment des fragments céramiques, des monnaies et d'objets divers: fusaiteules et poids pyramidaux en argile, environ deux cent pointes de flèche à trois arêtes, clochettes en bronze, un bague sigillaire grec portant l'image gravée d'Hercule, bracelets et chaînes en bronze, fibules de type thracique, perles en pâte de verre etc... La plupart des découvertes se trouve dans la collection de l'École générale de Sarichioi. Toutes les monnaies découvertes dans la zone sont des émissions en bronze d'Histria: deux exemplaires de type « à la roue » et la légende ΙΣΤ (Pick, 531), V - IVe siècle av.n.è.; une monnaie type « le Dieu du Fleure », IVe siècle av.n.è.; trois monnaies de type « à tête de Demeter », « à tête de Dionysos » et avec Apollo sur l'Omphale (IIe siècle av.n.è.), les trois dernières provenant d'un trésor.

La céramique gète est entièrement travaillée à la main. Les formes les plus fréquentes sont: le pot ovoïdal ou en forme de sac, le pot bitronconique et celui globulaire; les vases à la marge fortement rabattue en dehors semblent conférer le trait caractéristique de la céramique de Sarichioi, différente — par exemple — de la céramique locale découverte dans la nécropole gète d'Enisala Valea Netului située seulement à 9 km de distance. Les motifs ornementaux ne sont pas très variés, la chaîne alvéolaire placée entre le col et le corps du pot ayant une nette prépondérance.

Les imitations des formes de la céramique grecque comporte un groupe à part dans l'ensemble de la céramique gète de Sarichioi; elles sont toujours travaillées à main en pâte grossière, souvent poreuse et friable, mêlé de cailloux et de granules de calcaire. Mais, en dépit de la qualité inférieure de la pâte et de la technique rudimentaire de modelage et de cuite, la fidélité envers la forme, les dimensions et les proportions des prototypes est remarquable.

La plupart des imitations sont des formes ouvertes: assiettes, bols et terrines, en fait les vases même qui représentent la majeure partie de la céramique grecque procuré en échange. Comme autres découvertes, citons un col d'amphore fragmentaire, travaillé, à la main et une imitation, fragmentaire aussi, d'oinochos attique de type West Slope ayant sur le corps des profondes canelures verticales. Pour obtenir ce motif compliqué le potier autochtone a utilisé une moule spéciale afin d'assurer la régularité du dessin.

Nous considérons que les imitations examinées ci-dessus représentent une étape précoce de la transition de Hallstatt à Latène au milieu gète local. Contrairement à la période pendant laquelle la céramique grecque,

PL. 27.
1-6. (CAT. 28-33). STAMPILE DE THASOS.

PL. 27.
1-6. (CAT. 28-33). TIMBRES AMPHORIQUES THASSIENNES.

PL. 27. 1-6 (CAT. 28-33). THASIAN AMPHORA STAMPS.

PL. 28.
1-6. (CAT. 34-39). STAMPILE DE THASOS.

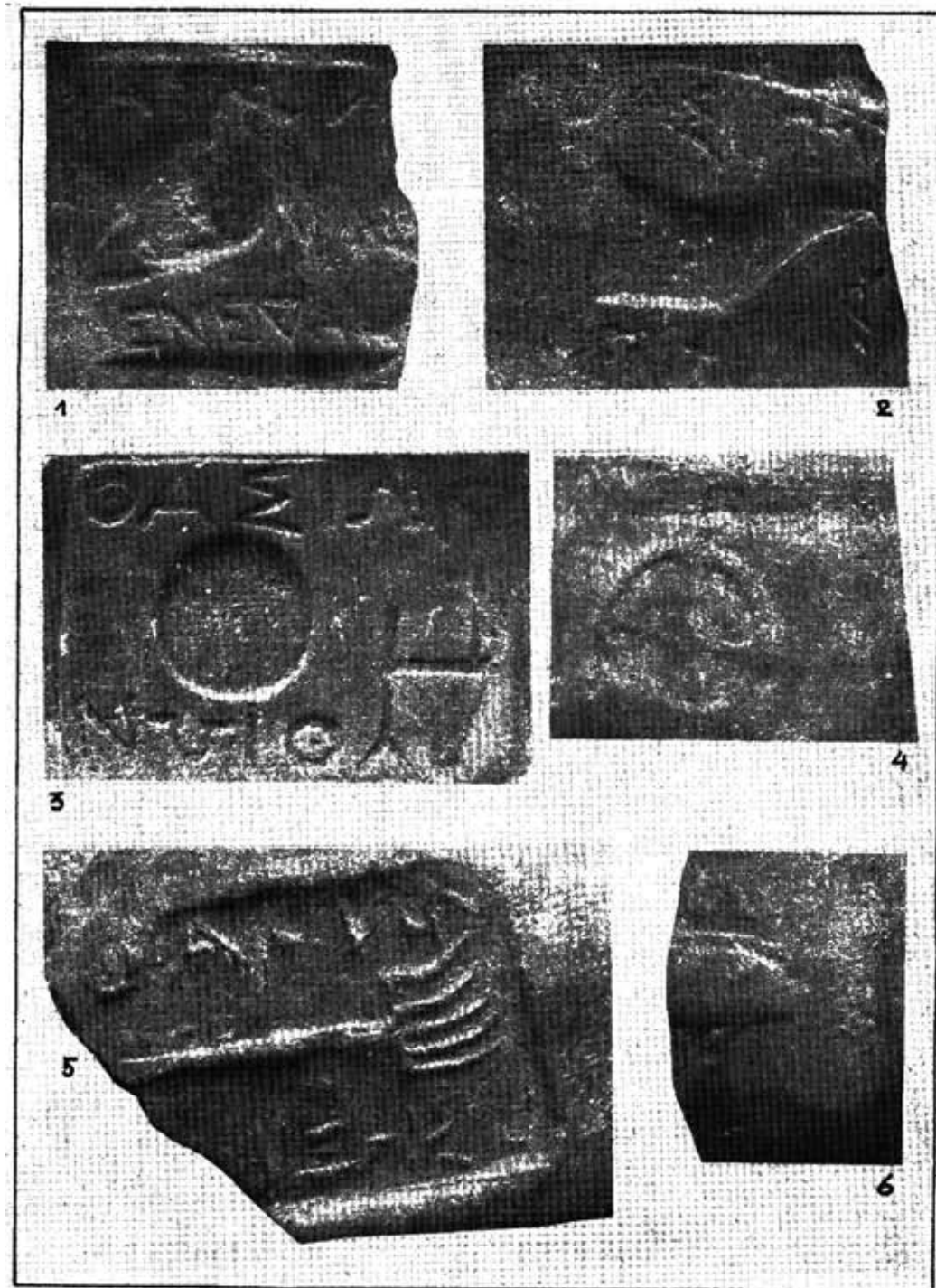
PL. 28. -
1-6 (CAT. 34-39) TIMBRES AMPHORIQUES THASSIENNES.

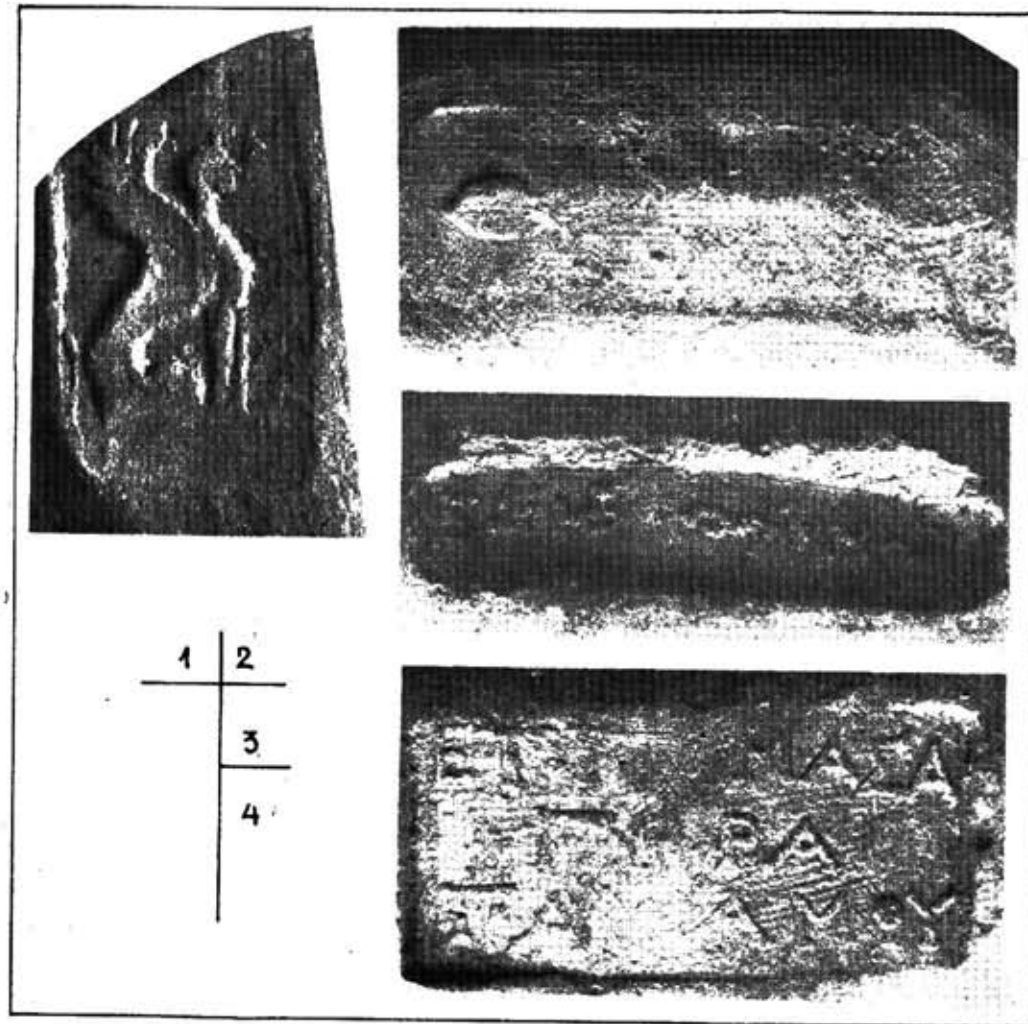
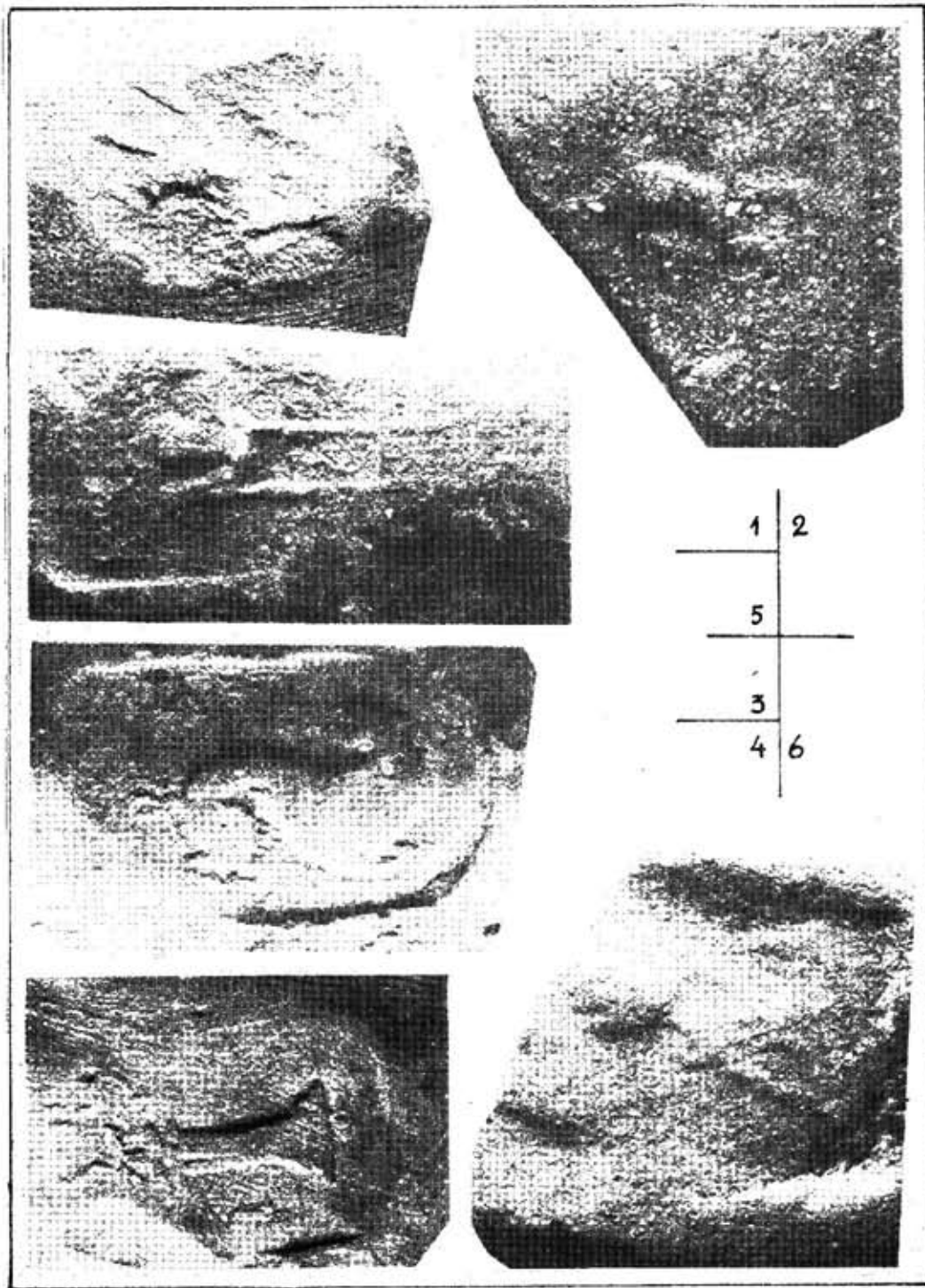
PL. 28. 1-6 (CAT. 34-39). THASIAN AMPHORA STAMPS.

PL. 29.
1-6. (CAT. 40-45). STAMPILE DE THASOS.

PL. 29 (CAT. 40-45) TIMBRES AMPHORIQUES THASSIENNES.

PL. 29. 1-6. (CAT. 40-45). THASIAN AMPHORA STAMPS.

xxx

PL. 30.

1-2. (CAT. 46, 47). STAMPILE DE THASOS.

3-4. (CAT. 48, 49). STAMPILE DE RHODOS.

PL. 31

1-2. (CAT. 46, 47) TIMBRES AMPHORIQUES THASSIENNES.

PL. 30, 1-2. (CAT. 46-47). THASIAN AMPHORA STAMPS. 3-4. (CAT. 48-49). RHODIAN STAMPS.

PL. 31.

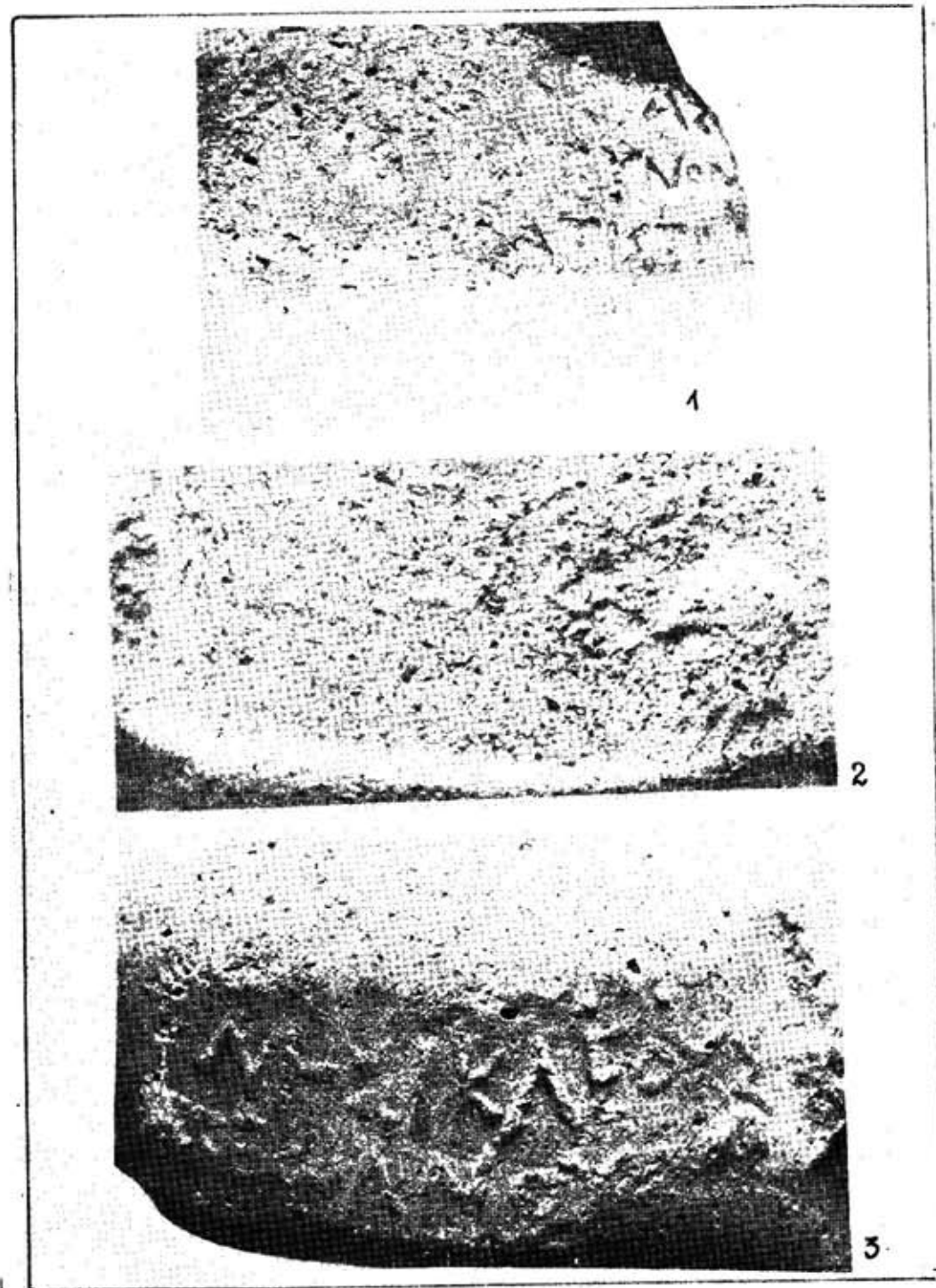
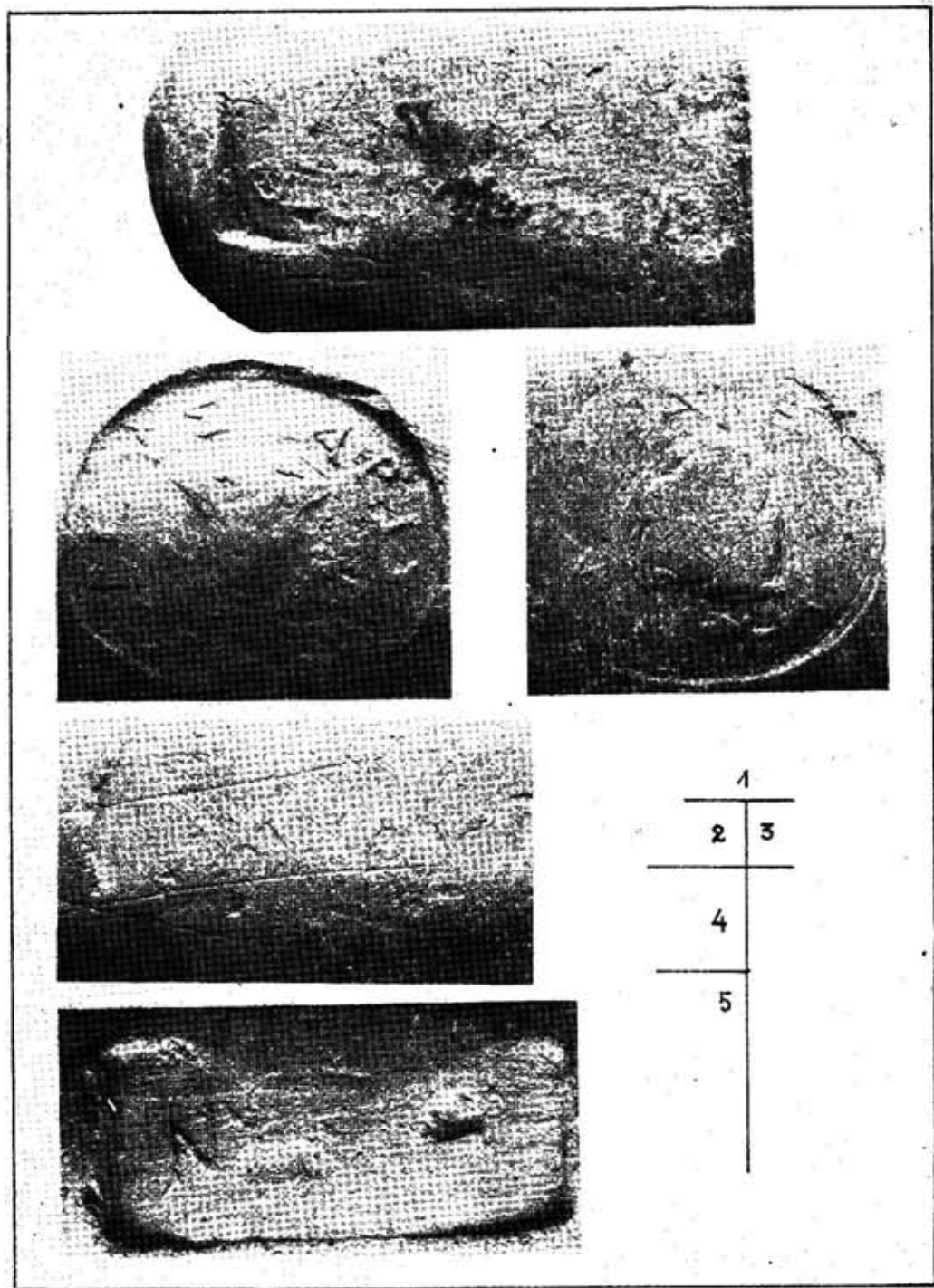
1-5. (CAT. 50-54). STAMPILE DE RHODOS.

PL. 31

1-5. (CAT. 50-54) TIMBRES AMPHORIQUES RHODIENNES.

PL. 31. 1-5. (CAT. 50-54). RHODIAN STAMPS.

xxix

quoique largement acceptée avait été considéré étrangère, distincte de la production locale, maintenant elle commence à être adoptée dans ses formes par les potiers autochtones. Cette assimilation, qui a resté toujours à une échelle réduite, s'est manifesté à l'aide de l'ancienne technique locale. D'ailleurs l'effort manifeste d'imiter avec exactitude le prototype est typique pour les étapes incipientes d'adaptation des formes et motifs étrangers. Dans une étape ultérieure à côté des formes grecques de plus en plus élaborée, on adoptent aussi les procédés techniques supérieures.

La céramique grecque est représenté par des fragments d'amphore et de céramique d'usage courant. Parmi les 45 anses et cols timbrés, 24 proviennent de Thassos, 7 de Rhodos, 5 de Sinope, 4 de Chersonèse, 3 de Héraelée Pontique et 2 sont de provenance inconnu. On peu ajouter encore quelques fragments d'amphore de Cos non timbrés, à anses bifides (II-III siècles av.n.è.). La plupart des timbres datent du IV-III-èmes siècles av.n.è., seulement peu d'exemplaires descendent jusqu'au premiers décennies du II-ème siècle av.n.è. Un seul timbre peut être à coup sûr daté dans la deuxième moitié du II-e siècle av.n.è. Cette répartition chronologique pourrait aussi expliquer la prépondérance de Thassos entre les autres centres (53%), ville dont le commerce à été très actif vers la moitié du IV-ème siècle av.n.è.

La céramique grecque d'usage courant est travaillée autour, en pâte grise ou rougeâtre. Les formes principales sont: assiettes et bœu-

les, lekanais au rebord plat ou courbé vers l'intérieur, décorés avec des lignes ondulées, incisées ou sans décorations, ayant jusqu'à quatre anses horizontales ou sans aucune. Elles sont couvertes d'une vernis grossière, noire ou rouge, mal conservée. Autre formes sont les oinochoai et olpai, unguentaria.

Cette vaisselle de qualité moyenne, aisément à procurer par échange, s'accordait parfaitement au goût et aux nécessités de la population et complétait le répertoire des formes nécessaires à la vie cotidienne.

Elles étaient produites, en majeure partie, dans les ateliers d'Histria et, peut-être aussi en d'autres centres grecs du littoral de la Mer Noire, comme Argamum (Jurilovca, dép. de Tulcea.)

Il faut souligner le fait que la céramique de luxe à vernis noir, manque absolument parmi les découvertes de Sarichioi, ce qui serait une preuve qu'elle servait presque exclusivement à être déposée en offrande dans les tombeaux, ainsi que les nombreuses découvertes faites dans les nécropoles gètes du temps l'attestent.

Pour l'usage courant, les indigènes auraient préféré la vaisselle commune, surtout celle à cuisson réductrice, supérieure tout de même à la céramique locale, travaillée à la main.

Les marchandises grecques découvertes dans l'établissement gète de Sarichioi prouve encore une fois l'ampleur et la permanence des échanges entre les indigènes et les centres grecs, de même que le remarquable pouvoir économique des communautés locales de cette époque.

◀ PL. 32.

1-3. (CAT. 55-57). STAMPILE DE SINOPE.

PL. 32-

1-3. (CAT. 55-57) TIMBRES AMPHORIQUES SINOPÉENNES.

PL. 32. 1-3. (CAT. 55-57). SINOPÉAN STAMPS.

PL. 33.

1-2. (CAT. 58, 59). STAMPILE DE SINOPE.

PL. 33-

1-2. (CAT. 58-59) TIMBRES AMPHORIQUES SINOPÉENNES.

PL. 33. 1-2. (CAT. 58-59). SINOPÉAN STAMPS.

PL. 34.

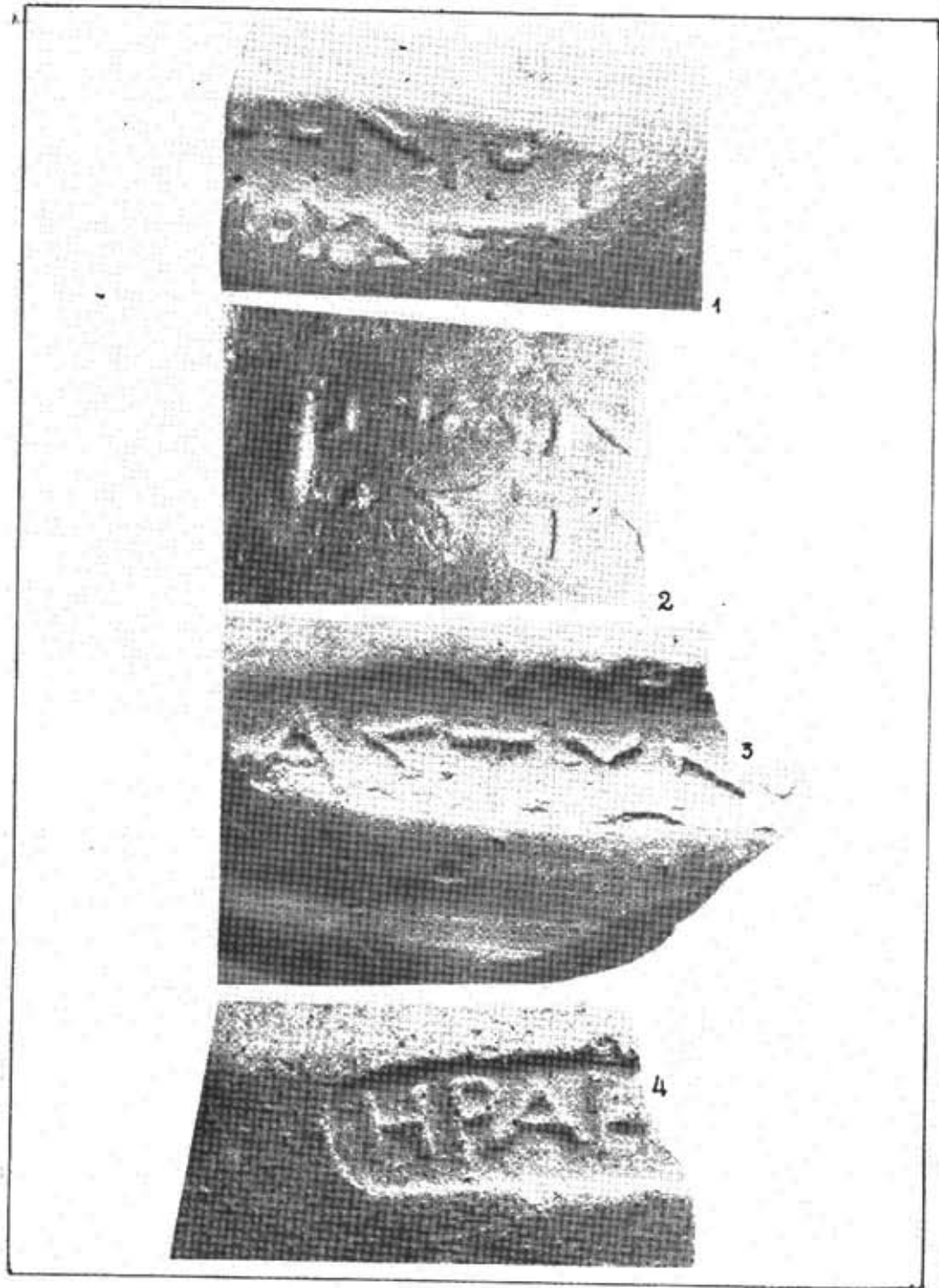
1-4. (CAT. 60-63). STAMPILE DE CHERSONES.

PL. 34-

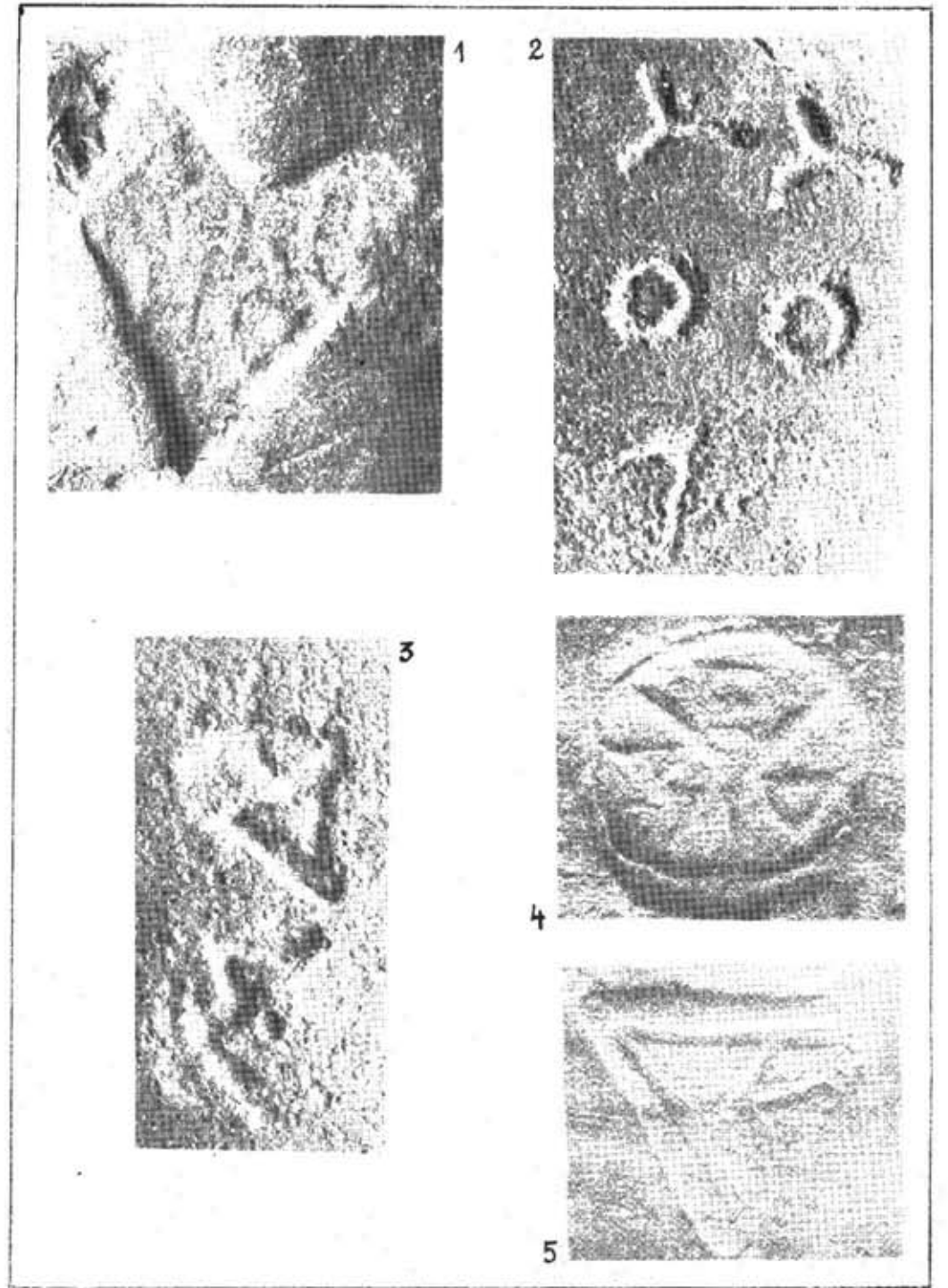
1-1. (CAT. 60-63) TIMBRES AMPHORIQUES DU CHERSONESE TAURIQUE.

PL. 34. 1-1. (CAT. 60-63). CHERSONESIAN AMPHORA STAMPS.

XXXIV XXXV

SOME ASPECTS OF THE GETO-DACIAN
CIVILIZATION FROM DOBROUDJA IN THE LIGHT OF THE RESEARCHES
DONE AT SARICHIOL (TULCEA COUNTY) (4 TH-2 ND CENTURIES R.C.)

(Summary)

The surface archaeological researches and the excavations made during the years 1976-1978 had as a result the discovery of a rich archaeological area south of the Sarichiol village (Tulcea county). It lies along the shore of the Razelm Lake, beginning from the actual south end of the village till the place named 'La Bursuei' in front of the Gradishte island, a distance of approx. 2.5 km.

The earliest archaeological relics were found at the point named 'La Bursuei', where there is a Late Neolithic settlement belonging to the latest stages of the Boian culture and the transition to the Gumelnitza culture overlapped by a necropolis of the bronze period.

The following stage of habitation, identified only by fortuitous discoveries in the point named 'La Grădina', dates from the end of the Bronze Age - the Noua culture.

The Babadag culture is represented also by accidental discoveries.

The main stage of habitation in this place, illustrated by an extremely rich and varied material belongs to a Getic settlement dating from the 4 th-2 nd cen. B.C., next to which a tumuli necropolis of the same period is placed.

The remains from the Roman and Romano-Byzantine Periods are completely absent. At the beginning of the Early Middle Ages (11 th -14 th. cen.) the habitation was resumed for a certain period (striated ceramics of the Dridu type and coins: an anonymous follis Thompson class C, attributed to Michael the 4 th Paphlagonianus, 1034-1041; three coins of the Golden Hoard; a silver dirhem issued by Toktai Kkan, 1290-1312; two Bronze coins from the first half of the 14 th century; a silver coin of Mircea the Old, prince of Walachia, 1386-1418).

During the last 30 years, the ancient Getic site was much destroyed by the strong erosion of the shores of the Razelm Lake, due to the rise of the level of the waters after the closing of the Portița Mouth and the opening of the Dranov channel.

The erosion advanced 200 m to the interior. In the Antiquity the land descended gently towards the sea, ending with a sandbeach. The whole area formed a peninsula between the Babadag gulf and the Black Sea.

In 1976 we made a small sondage in the point named 'La Grădina', approx. 600 m south of the Sarichiol village, on the shore of the Razelm Lake. The trench was orientated NW-SE, parallel to the shoreline and at 5-7 m from it. It was 50 m long and 2 m wide, later on a surface 6 m long and 5 m wide being opened on the western side of the section S1.

We identified a habitation level, a depth of 50-70 cm, with two house-floors made of yellow, compact clay. The houses were built up at the surface from light materials: wattles of interlaced rods or reeds covered with clay. The roof was made of reeds too. The limits of the houses couldn't be clearly established due both to the narrowness of the section and to the fact that the houses were abandoned by their inhabitants, so that we did not find the traces of burning to mark the walls limits.

The clay of the walls fell down and homogeneously spread upon the floors of the houses.

On the floors, by the western profile of the trench, we found two round fire-places. One of them was 125 cm in diam. The hearth was built out of compact clay, only 5 cm, from the floor level. Both of them suggested a short period of habitation: the ash was thin and the earth only little burnt.

Between the two floors there was another one, made of clean, compact yellow earth, 15 cm lower than the other two floors. It seemed to have been an annex of the house L₂. On this annexfloor a small, globular pot was found in situ.

The pottery discovered during the excavations is divided in two almost equal parts: Getic and Greek. Most of the fragments were spread on and around the house-floors. For instance, the third part of the Getic fragments

PL. 35.

1-3. (CAT. 64-66). STAMPILE DE HERACLEEA PONTICA.

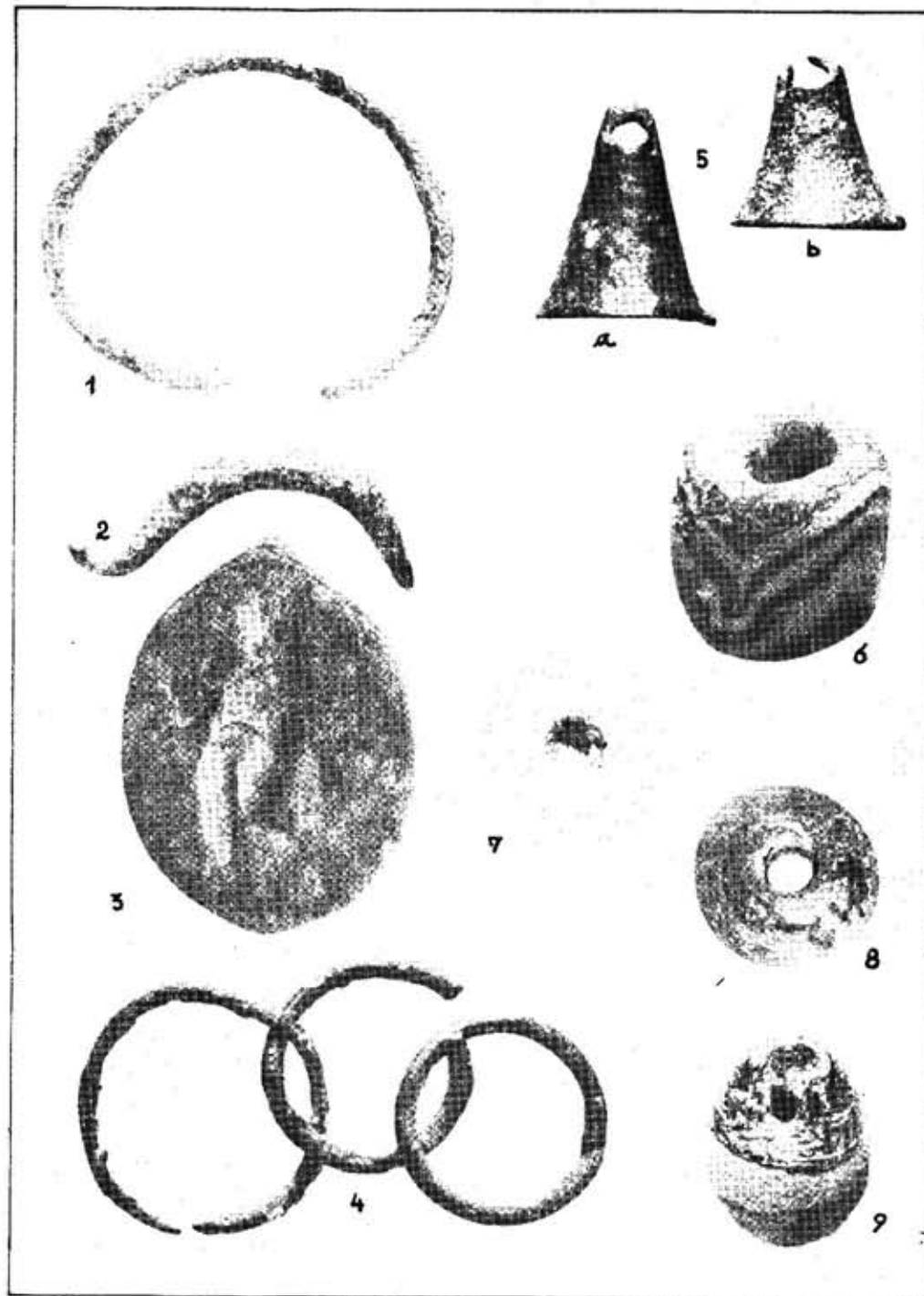
4-5. (CAT. 67, 68). CENTRE NEIDENTIFICATE.

PL. 35-

1-3 (CAT. 64-66) TIMBRES AMPHORIQUES DE LA HERACLÉE PONTIQUE.

4-5 (CAT. 67, 68) CENTRES INCONNUS.

PL. 35, 1-3, (CAT. 64-66), AMPHORA STAMPS OF HERACLEA PONTICA, 4-5, (CAT. 67-68), UNIDENTIFIED CENTERS.

XXXVI

and half of the Greek ones were found on the floor I₁.

40% of the entire material discovered represented animal bones. Besides these, the houses contained almost no other mobil inventory, which certainly was taken by the inhabitants when they left the place.

First we considered the site to be an open, unfortified Getic village with a rather dense spatial organization. Nevertheless the ulterior researches soon showed that the archaeological finds, unitary from the chronological and typological point of view, were homogeneously spread over a long distance along the shore, most of them lying down under the broken shore and in the water. Therefore we are inclined to think that the settlement was of a dispersed type, made up of more-or-less isolated farmsteads stretched 2.5 km along the coast of the former sea-gulf. Only by that there could be explained the scantiness of the discoveries from our archaeological sondage, compared to the richness of the material occasionally found in the area. The habitation level identified in the stratigraphical context may be dated around the middle of the 4th century B.C. by a Thasian stamped handle and a Getic bitronconical pot showing a North Pontic influence, although the accidental finds suggest an active habitation for at least three centuries (4th-2nd cen. B.C.).

The latter ones refer to vase fragments, coins and varied objects: spindle whorls and pyramidal clay weights; near two hundred bronze arrow-heads of the 'three wings' type; bronze little bells; a Greek bronze seal-ring with an engraved Herakles; bronze bracelets

and links; Thracian-type fibulae; glass beads etc. Most of the finds are now in the collection of the Sarichioi Secondary School.

All of the coins found in the area of the ancient site are bronze Histrion issues: two coins of the 'wheel-type' and the legend $\Sigma\Gamma$ (Pick, 531) - 5th-4th cen. B.C.; a 'River God-type' coin - 4th cen. B.C.; three coins of the types with the Demeter's head, the Dionysus-head and Apollon on the Omphalos (2nd cen. B.C.), the latter ones being part of a larger hoard.

The Getic pottery is entirely worked by hand. The most usual forms are: the ovoid or bag-like vase, the bitronconical vase and the globular pot. The vases with a strongly outturned lip seem to give a characteristic feature to the Sarichioi local pottery unlike, for instance, the pottery discovered in the Getic necropolis of Enisala - Valea Neului, only 9 km farther. The ornamental motifs are little varied, dominating the alveolated belt placed between the neck and the body of the vase.

A particular group of the Getic pottery from Sarichioi is formed by the imitations after the Greek forms.

They are always made by hand. The clay is coarse, often porous and brittle, with pebbles and limestone particles, unpolished. Nevertheless, in spite of the inferior quality of the clay and the rudimentary way of modelling and burning, the fidelity towards the form, size and proportions of the Greek prototype is remarkable.

Most of the imitations are open vases: plates, bowls and lokanai. They are in fact

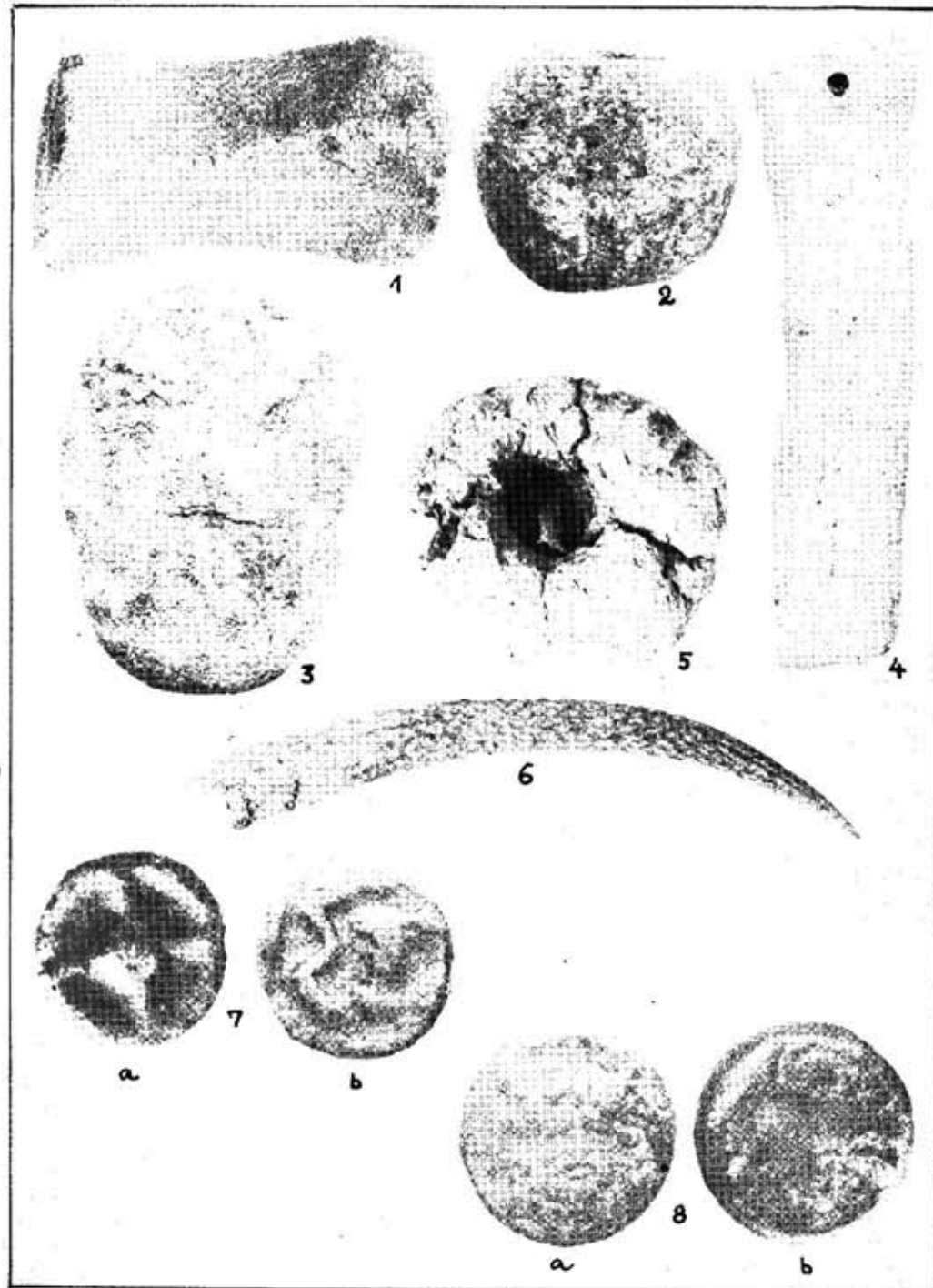
PL. 36. PODOABE:

1. (CAT. 69). BRĂȚARĂ DE BRONZ.
2. (CAT. 70). FIBULĂ DE BRONZ DE TIP TRACIC.
3. (CAT. 71). INEL SIGILAR GRECESC DE BRONZ CU IMAGINEA LUI HERACLES.
4. (CAT. 72). FRAGMENT DE LĂNȚIȘOR DE BRONZ.
- 5 A, B (CAT. 73). CLOPOTEI DE BRONZ.
- 6-9. (CAT. 74, 76). MĂRGELE DIN PASTĂ DE STICLĂ.

PL. 36 - PARURES:

- 1 (CAT. 69) BRACELET EN BRONZE.
2. (CAT. 70) FIBULES THRACIQUES EN BRONZE.
3. (CAT. 71) BAGUE-SCEAU GRECQUE EN BRONZE AVEC LA REPRESENTATION D'HERCULES.
4. (CAT. 72) FRAGMENT DE CHAÎNON.
- 5 A, B. (CAT. 73) CLOCHETTES EN BRONZE.
- 6-9 (CAT. 74-76) PERLES EN PÂTE DE VERRE.

PL. 36. ORNAMENTS: 1. (CAT. 69). BRONZE BRACELET. 2. (CAT. 70). BRONZE THRACIAN TYPE PHIBULA (4TH CENTURY B.C.). 3. (CAT. 71). GREEK BRONZE SEAL-RING WITH ENGRAVED HERAKLES. 4. (CAT. 72). BRONZE LITTLE CHAIN. 5 A, B. (CAT. 73.) BRONZE LITTLE BELLS. 6-9. (CAT. 74-76). GLASS BEADS.

the majority of the Greek wares acquired by change too. Other examples are a fragmentary neck of a hand made amphora and an imitation, fragmentary again, of an Attic West Slope oenochoe with the lower side-wall deeply reeded. For obtaining this complicated motif the local potter used a special mould that assured the regularity of the decoration.

We think that the imitations mentioned above illustrate an early stage of the transition process from Hallstatt to La Tène of the local Getic society. That is, the stage when, after a certain period during which the Greek wares had represented a largely accepted although foreign pottery, distinct from the local one, the Greek forms begin to be adopted by the native potters. This transposition took place on a small scale, of course, using the old local techniques. This visible effort to transpose as precise as possible the prototype is typical for the incipient stage of the adoption of a foreign form or motif. It precedes the stage of the adoption of both the influences of the foreign forms, more and more removed from the original, and the superior techniques.

The Greek pottery is represented by fragmentary amphorae and pottery of current use.

Among the 45 stamped handles and amphora necks: 24 are from Thasos, 7 from Rhodes, 5 from Sinope, 4 from Chersonesus, 3 from Heraclea Pontica and 2 from undetermined centers. We may add some fragments of unstamped twin handled amphorae from Kos (3rd--2nd cen. B.C.).

Most of the stamps date from the 4th and the 3rd cen. B.C., only few going down to the first decades of the 2nd century B.C. A single one could be for sure dated in the second half of the 2nd century. That may be one of the explanations of the predominance of Thasos among the Greek centers (53%), knowing that the Thasian trade was very active after the middle of the 4th century B.C.

The Greek pottery of everyday use is made on the wheel. The clay is gray or red, with grits and mica. The forms are: shallow and deep bowls, plates and lekanoi with flat or incurved lip, decorated by waving incised lines or undecorated, having one to four horizontal handles or without them.

PL. 37. UNELTE ȘI OBIECTE DIVERSE:

1. (CAT. 77). GRESIE DE ASCUȚIT.
2. (CAT. 78). FRECĂTOR DE RÎȘNIȚĂ.
3. GREUTATE DE PIATRĂ.
4. GREUTATE PERFORATĂ, REALIZATĂ DINTR-O TOARTĂ DE AMFORĂ GRECEASCĂ.
5. GREUTATE DE LUT (?).
6. SĂPĂLIGĂ DIN CORN DE CERB.

MONEDE DE BRONZ:

- 7 A, B (CAT. 81). HISTRIA, SEC. V—IV Î.E.N. (TIPUL CU ROATA).
8 A, B (CAT. 82). HISTRIA, SEC. IV Î.E.N. (TIPUL CU ZEUL FLUVIAL).

PL. 37 — OUTILES ET OBJETS DIVERSES:

1. (CAT. 77) GRÈS À AIGUISER.
2. (CAT. 78) PILON D'UNE MOULIN À BRAS.
3. POIDS EN PIERRE.
4. POIDS PERFORÉE RÉALISÉE D'UNE ANSE AMPHORIQUE GRÈCQUE.
5. POIDS (?) CÉRAMIQUE.
6. PIOCHE EN BOIS DE CERF.
— MONNAIES EN BRONZE:
7. A, B. (CAT. 81) HISTRIA, V^e—IVe SIÈCLE AV.N.È. (LE TYPE À ROUE).
8. A, B (CAT. 82) HISTRIA, IVe SIÈCLE AV.N.È. (LE TYPE AVEC LE DIEU DU FLEUVE).

PL. 37. TOOLS AND OTHER OBJECTS: 1. (CAT. 77). WHETSTONE. 2. (CAT. 78). HAND MILL STONE. 3. STONE WEIGHT. 4. WEIGHT CUT FROM A GREEK AMPHORA HANDLE. 5. CLAY WEIGHT (?). 6. STAG HORN HOE.
BRONZE COINS: 7A, B. (CAT. 81). HISTRIA, 5TH -- 4TH CEN. B.C., (THE 'WHEEL' TYPE). 8A, B. (CAT. 82). HISTRIA, 4TH CEN. B.C. (THE 'RIVER GOD' TYPE).

EMISIUNI MONETARE ALE GEȚILOR DIN NORDUL DOBROGEI-MONEDELE DE TIP MĂCIN*

ERNEST OBERLÄNDER-TÂRNOVEANU

Ultimele cercetări de sinteză tind să considere că triburile getice din Dobrogea au rămas în afara zonei de manifestare a monetăriei tradiționale geto-dacice și în mod paradoxal, chiar în afara zonei de circulație a monedelor geto-dacice emise la nord de Dunăre.

Cauzele acestui fenomen destul de greu de explicat au constituit chiar obiectul unui studiu special al cercetătorului C. Preda.¹

Într-adevăr lipsa unor descoperiri certe din ultimele decenii conduceau spre această concluzie și aruncan o îndoială asupra informațiilor mai vechi, care vorbeau despre descoperiri de monede dacice în Dobrogea.²

Descoperirile recente vin să aducă o nouă lumină asupra acestui important aspect al vieții economice și politice a populației locale din Dobrogea și repun în drepturi afirmațiile lui C. Moisil din primele decenii ale secolului nostru.

O cercetare detaliată în colecțiile Muzeului „Deltei Dunării” din Tulcea, a Muzeului județean de istorie din Galați, în diverse colecții particulare din județul Tulcea, a dus la descoperirea unor monede care se leagă tipologic de marele grup al monedelor geto-dacice de tip Filip al II-lea al Macedoniei.

Monedele pe care le publicăm și le atribuim geților nord-dobrogeni nu sînt propriu-zis inedite, dar pînă acum nu se cunoștea nici un loc de descoperire pentru ele.

Este vorba de tipul monetar clasificat de C. Preda în lucrarea sa de referință asupra monetăriei geto-dacice în categoria „Prundu-Jiblea, seria adiacentă a și b”.³

Considerăm că nu este inutil să dăm și descrierea acestor monede:

Av. Cap uman din profil spre dr., părul și barba sînt redată prin bucle sinuoase. Suvițele din partea superioară se adună toate în creștetul capului.

Privirea este expresivă, nasul fin, gura conturată, gîtul detașat de corp.

Rv. Călăreț cu calul la pas, spre st.

Călărețul poartă în cap coif cu crinieră.

Prima descoperire pe care am cunoscut-o s-a făcut la Măcin. În colecția Tăune Ion, din această localitate se păstrează o monedă de acest fel, descoperită în 1961 pe dealul Ūrliga, aflat la nord de oraș.⁴ (catalog nr. 1).